

VITRALII

LUMINI ȘI UMBRE

Publicație editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în
Retragere din Serviciul Român de Informații

DIRECTOR: Col. (r) Filip Teodorescu

Contact:

București, str. Toamnei nr. 37, sector 2

Tel.: (0040)-21-2119957

acmrr.bucuresti@acmrr-sri.ro

www.acmrr-sri.ro

©ACMRR-SRI

București 2015

ISSN 2067-2896

„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE”

Consultanți științifici

Acad. Dinu C. Giurescu
Prof. univ. dr. Ioan Scurtu
Prof. univ. dr. Corvin Lupu
Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu
Conf. univ. dr. Aurel V. David

Colegiul de redacție

Redactor șef: Gl. bg.(r) prof. univ. dr. Cristian Troncotă

Redactor șef adjunct: Paul Carpen

Secretar de redacție: Gl. bg. (r) Maria Ilie

Membri:
Gl. mr. (r) Dumitru Bădescu
Col. (r) Mihai Constantinescu
Col. (r) Hagop Hairabetian
Gl. mr.(r) Marin Ioniță
Gl. bg. (r) Nechifor Ignat
Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

Potrivit art. 206 CP, responsabilitatea juridică pentru conținutul materialelor publicate revine exclusiv autorilor acestora. Opiniile și punctele de vedere exprimate de autori în cuprinsul revistei pot să nu corespundă integral cu cele ale ACMRR-SRI. Reproducerea sub orice formă a conținutului acestei publicații este permisă cu menționarea sursei și a autorului. Manuscrisele nepublicate nu se restituie.

C U P R I N S

Editorial

- Înființarea SRI și parcursul dificil către competență și loialitate 9
Prof univ dr. Virgil Măgureanu

La aniversarea Serviciului Român de Informații

- Premise ale înființării Serviciului Român de Informații 13
Col. (r) dr. Aurel V. David
- Controlul parlamentar asupra activității Serviciului Român de informații la începuturi 34
Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu
- Vulnerabilități, riscuri și amenințări de securitate pe profilul Apărarea Constituției în anii '90 43
Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

Memorie profesională

- O discuție cu fostul maior David Aurel din Direcția a V-a 53
Col. (r) Filip Teodorescu
- Din amintirile unui fost ofițer de contrainformații militare 66
Col. (r) Vasile Filip
- Trenule, mașină mică, unde l-ai dus pe Ionică? 75
Col. (r) Traian Ularu
- Procurorul și „diversionistul” 77
Col. (r) Ioan Burdulea
- Alte amintiri 81
Gl. bg. (r) Vasile Coifescu

Atitudini

- Să nu uităm! 83
Col. (r) Dorin Oaidă
- Qui n'est pas Charlie aujourd'hui? 97
Paul Carpen
- Colțul mizantropului 100
Col. (r) Hagop Hairabetian

Scrisori către redacție

- Precizări despre evenimentele din decembrie 1989 de la Sibiu 104
Mircea Tomuș

- Adevăruri printre vitralii 106
Ghiță Nazare

În sprijinul culturii de securitate

- Note de lectură: 110
 - România '89, în continuare ceață (Marian Teodorescu)
 - Pledoaria unui luptător împotriva teroriștilor (Paul Carpen)
 - Literar, despre ofițerul acoperit (Tudor Păcuraru)
- Simpozioane, dezbateri

- Pagini literare** 118
 - Emil Dreptate, Bebe-Sofronie Măciucă 121

Din activitatea ACMRR-SRI

- *Prezenți în viața și cultura cetății*..... 127
- *Vitralii- Prezență și ecouri* 130
130

ÎNFIINȚAREA SRI ȘI PARCURSUL DIFICIL CĂTRE COMPETENȚĂ ȘI LOIALITATE¹

Astăzi, Serviciul Român de Informații s-a integrat firesc și natural în sistemul care asigură României echilibrul său intern și contribuie din plin la înlăturarea acelor factori negativi care ar atenta la siguranța sa națională indiferent de natura amenințărilor care se manifestă la adresa acesteia. La înființarea sa, în urmă cu un sfert de veac, societatea românească de atunci era prea puțin pregătită să asimileze din mers un nou serviciu de informații. Printre cauzele principale ale unei asemenea inadaptări se numără fără îndoială modul excesiv de brutal prin care țara noastră s-a despărțit aproape pe neașteptate, practic în vreo două săptămâni, de regimul Ceaușescu.

Acest mod „spontan” de prăbușire a ultimului regim comunist care a ținut captivă România aproape o jumătate de secol a fost precedat, cum deja se cunoaște, de o intensă pregătire pusă la cale de către marile puteri și soldată cu niște așa-zise „revoluții”, în urma cărora toate regimurile afiliate Moscovei au fost schimbate și înlocuite cu regimuri prooccidentale. România a fost ultima din acest lanț și, din păcate, a fost țara cu cel mai sângeros mod de despărțire de așa-zisul socialism. Ultimii ani de existență a puterii clanului Ceaușescu au însemnat și o puternică erodare a serviciilor de securitate comuniste, astfel că, la momentul căderii lui Ceaușescu, Securitatea din România nu era, nici pe departe, atotputernică. Se cunosc astăzi cu destulă claritate principalele faze ale schimbării vechiului regim, însă România a trebuit să treacă și printr-un nedorit hiatus, un gol aproape deplin, timp de peste trei luni, în ce privește informațiile, mai ales cele de pe plan intern, și în lipsa acestora, începutul tranziției a fost marcat de conflicte și incertitudini în ce privește coagularea noii puteri și a noului regim. Reputația Securității comuniste a fost, fără îndoială, una dintre cauzele demarajului lent și anevoios al noului serviciu, pentru că acesta nu avea alternativă la necesitatea de a-și recruta o parte din cadre – ofițerii de informații – decât din efectivele fostei Securități.

Pe fondul golului de informații din primele luni, serviciile similare din țările vecine – și nu numai din acestea – au fost, într-o măsură mai mare sau

¹ Articolul prefătează volumul omagial „*Adevăruri evidente – Serviciul Român de Informații – instituție esențială a statului*”, publicat de ACMRR-SRI la aniversarea a 25 de ani de la înființarea instituției.

mai mică, implicate în destabilizarea României, începând, desigur, chiar din acel decembrie sângeros.

Volumul de față are meritul principal de a descrie, prin autori avizați, principalele profiluri de activitate ale SRI. Printre autori recunoaștem foști comandanți de mari unități care și-au dovedit loialitatea față de regimul democratic și au reușit, în cea mai mare măsură, să se despartă de mentalitățile și metodele de lucru incompatibile cu o societate pluralistă. Trierea acestor cadre și impunerea lor în posturi de comandă a fost destul de dificilă și anevoioasă, deoarece la începutul lunii martie 1990, toate posturile-cheie din nou înființatul SRI erau ocupate de ofițeri ai MAPN, în cea mai mare parte total inadecvați datorită lipsei de orice pregătire pentru munca de informații. Numai înlocuirea lor din principalele posturi de comandă a ocupat primii doi ani din existența noului SRI. Concomitent cu aceasta și încă din primele luni de existență a noului serviciu s-a desfășurat o altă activitate: de recrutare și de formare a noilor cadre superior calificate în sistemul propriu de școlarizare al SRI, înființat și transformat din rădăcini într-un proces continuu. Poate că faza cea mai grea s-a referit la trierea cadrelor preluate de la Securitate. Câteva mii de ofițeri formați de vechiul regim nu au fost adaptați pentru noua situație, dar cunoașterea acestora și înlocuirea lor nu se putea face decât treptat. Toată lumea își amintește de campania denigratoare împotriva SRI din acei ani. Desigur că și greșelile proprii au motivat această calomniere fără de sfârșit, dar anticomunismul de fațadă al unora și altora, asociat cu agresivitatea deșănțată față de noile servicii au stat la baza multor cariere politice și averi substanțiale acumulate în acei ani. Se cunoaște că multe dintre aceste cazuri au fost, de asemenea, dirijate din afara țării și că pe frontul invizibil al adversității dintre servicii nu există practic niciun armistițiu, iar în relațiile dintre acestea, chiar dacă este vorba de țări prietene și aliate, confruntarea nu încetează niciodată.

* * *

Am plecat în constituirea noului serviciu secret pentru întreg teritoriul de la efectivele fostei Securități. Nu se poate da nici un exemplu de gen contrar potrivit căruia crearea unei asemenea instituții să plece de la zero. Fără profesioniști care să știe cât de cât ce e munca de informații, fără aceia care pot fi magiștri, înseamnă să fii nesperios. Bunăoară, tehnica aceasta a contraspionajului, care este unatru din cele mai subtile din munca de informații,

nu poate fi deprinsă de azi pe mâine și în nici un caz nu poate fi lăsată pe seama unor oameni culeși de pe stradă. Primul criteriu – și cel care a constituit punctul de plecare – a fost experiența și competența profesională a respectivelor cadre. Să nu se uite că printre primele structuri înființate a fost și acea diviziune de protecție, care trebuia să prevină abuzurile serviciului și oricare atitudine de încălcare a legii.

Din capul locului, cea mai mare primejdie care a existat la adresa serviciului și care ne-a dat cea mai mare bătaie de cap a fost faptul că multe dintre cadrele Securității, nu mă reține nimic s-o spun, erau incompatibile pentru a mai face parte dintr-un serviciu serios. Era vorba de o descalificare profesională. A fost cel mai grav lucru cu care ne-am confruntat. În destule cazuri, ofițerii de securitate erau slab pregătiți pentru munca de informații profesionistă. În 1990, când toată vara ne-am petrecut-o umblând prin județe să dăm noile legitimații cu sigla și însemnele noi, i-am cunoscut aproape pe toți.

Sigur că acest nou serviciu secret a creat și animozități, nu neapărat din cauza oamenilor săi. Și astăzi sunt anumite persoane în România cărora le dă un fior pe șira spinării când aud numele SRI, dar frica păzește pepenii. Marea problemă, atunci și astăzi, este competența cadrelor. Cu orice te poți lupta, cu orice fel de bănuială, cu orice fel de acuzație, inclusiv cu cele de încălcare a democrației, dar nu și cu aruncarea în ridicol a unei anumite acțiuni, că am avut și din acestea, vezi „terasa Anda” și „groapa de la Berevoiești”. Acesta a fost cazul cel mai frapant, una dintre acțiunile care au aruncat cea mai neagră acuzație împotriva noului serviciu care abia se înfiripase. Atunci am fost nevoit să mă duc la Parlament și am început prin a spune că, de regulă, când se discută despre servicii, se discută despre caracterul lor diabolic, pervers întotdeauna, abuziv etc. De data asta, le spuneam parlamentarilor care mă ascultau cu sufletul la gură, am venit să vă vorbesc despre caracterul stupid, despre incompetență și despre încălcarea legii datorită unor incompetenți.

În legătură cu violențele de la Târgu Mureș, primul lucru pe care doresc să-l spun, l-am spus de mai multe ori, dar în acest context nu poate lipsi. Despre aceste evenimente putem să-l cităm pe Caragiale: „s-au făcut pregătiri intense la periferie pentru entuziasmul spontan din centru”. Acele evenimente au fost premeditate și stă ca mărturie faptul că erau prezente televiziuni din toată lumea, pregătite anume să transmită sau să filmeze ceea ce urma să se întâmple peste o săptămână. Totul s-a făcut, atenție, cu ignorarea completă de

către București, de către toți factorii responsabili de la București, de la președinte și până la ultimul lucrător care ar fi avut atribuții acolo, cu ignorarea completă a ceea ce se întâmplă. A avut o contribuție și prostia celor care s-au găsit la fața locului, fără să aibă informații adecvate, în primul rând autoritățile militare care pretindeau că au situația sub control. Au dezinformat și spun mai mult: au existat provocări care au încins lucrurile. Aceea a fost una dintre tentativele fățișe, că altele au fost discrete, de a forța o incendiere la propriu și la figurat a atmosferei din Ardeal pentru ceea ce urma să se întâmple: desprinderea Transilvaniei de România. Situația evolua pe fondul unui vid informativ total. Nimic esențial din ce se întâmplă și putea degenera până la conflict nu a fost adus din timp la cunoștința factorilor îndreptățiți să intervină. S-a spus că, de fapt, Securitatea a fost aceea care a provocat acele evenimente. Securitatea era consemnată în sedii. Când am fost la Târgu Mureș cu acel prilej, am fost și pe la unități; toți erau bine mersi consemnați în sediu și nimeni nu avea voie să se arate măcar pe stradă. Securitatea era practic izolată de orice flux de informații, cu ordinul strict dat încă de Vlad de a nu se implica în nici un fel de evenimente. Dacă acuzația că Securitatea sau SRI s-a implicat în incitare este formulată, atunci trebuie arătat cu documente și cu mărturii cine, din ordinul cui și pe baza căror dispoziții a făcut așa ceva.

În domeniul informațiilor nu prea funcționează sintagma pusă în circulație de politologi celebri, Carl Schmitt bunăoară, amici-inamici. Aici nu există amicitie. În domeniul informațiilor și al războiului invizibil nu există atitudini favorabile sau nefavorabile. Această sintagmă este estompată de teatrul foarte special pe care situăm discuția. În definitiv, câți aliați nu avem astăzi care se comportă încă pe teritoriul românesc ca și cum ar fi un teritoriu cucerit de ei înșiși, deși n-au avut acest merit? Acestea ar fi, în mare, circumstanțele concrete în care a luat ființă Serviciul Român de Informații.

Prof. univ. dr. Virgil Măgureanu

PREMISE ALE ÎNFIINȚĂRII SERVICIULUI ROMÂN DE INFORMAȚII¹

I. PREMISELE DOCTRINAR-IDEOLOGICE

1. *Revoluția devorează inteligența „vechiului regim”*

Revoluția - ca modalitate violentă de ciocnire a doctrinelor ideologice pentru redistribuirea resurselor de putere – devorează, de regulă, cu furie, inteligența „vechiului regim”. În România, stat cu regim comunist suprapus cu forța peste un popor creștin, așa-numita „*revoluție anticomunistă*” a izbucnit la mijlocul lunii decembrie 1989 pe un fond de nemulțumire a populației, dar în condiții încă neelucidate pe deplin. Furia oamenilor care au ieșit în stradă, la început în Timișoara și la București, apoi, urmând modelul, în majoritatea așezărilor urbane și rurale, a fost orientată în primele momente de curaj și de euforie spre „*activiștii de partid*”. În acești activiști, de regulă indivizi „*bine trăiți*”, majoritatea românilor revoltați au văzut, pe bună dreptate, principalul vinovat pentru starea lor socială precară. Astfel au fost asaltate, la început timid, apoi cu mare presiune, sediile partidului comunist, în care cei revoltați sperau să afle adevărul despre ruptura care se crease între popor și conducătorii săi.

Însă, cu ajutorul „*liniei a doua a partidului*”, în scurt timp, furia oarbă, care-i subjugase îndeosebi pe cei grăbiți să ajungă la resursele de putere, a fost deturnată de către forțe obscure, dar nu lipsite de inteligență, împotriva aparatului informativ al statului socialist, identificat selectiv, dar bine țintit, cu „*Securitatea*”. Aceasta a devenit „*acarul Păun al odiosului regim*”, iar

¹ Prezentul studiu a fost elaborat pe baza informațiilor oferite de lucrări de specialitate concepute, scrise și date publicității în primii 10 ani de după evenimentele din decembrie 1989. În acele vremuri abordarea ideatică a acelui moment nu putea să iasă decât parțial și cu mare greutate din canoanele doctrinare, ideologice, politice și strategice ale gânditorilor, făcătorilor și profitorilor de revoluție. Autorul este convins că toți cei care vor citi această încercare de radiografiere a evenimentului și sunt în cunoștință de cauză privind sensul și semnificația acestuia, se vor simți obligați să-i atragă atenția că etapa respectivă a fost depășită, iar după 25 de ani de „dat cu părerea” și de „vorbire din auzite”, se apropie momentul când, folosind cu rigoare surse autentice, să înceapă scrierea istoriei, fără să mai aștepte ca cei care au participat la acel moment, indiferent sub ce formă, să fie „oale și ulcele”.

cuvântul care exprima esența unei instituții diabolizate a fost transplântat metaforic de către crainici autohtoni, carpatini sau imitații hilare de carpatini, dar și de olăcari sosiți pe unde lungi, scurte și ultracurte din Occidentul democratic sau „*călare pe mătură*” de sub steaua Kremlinului, pe buzele și în mintea celor revoltați.

Astfel, în toiul strădaniilor mulțimilor „*revoluționare*” pentru dărâmarea vechiului regim, dar și al acțiunilor organizate ale unor grupuri bine plasate, direcționate, motivate și protejate „*din afară*” pentru construirea noii puteri politice, a fost deturnat cu mânie proletară sensul „*Securității*”, care a devenit sinonim cu „*teroarea*” din vremea revoluției franceze din 1789.

Curiozitatea, dorința și imboldul celor mulți de „*a dezghioca Securitatea*” și de a o oferi pe tavă noii puteri politice, legitimate prin revoluție, erau cu atât mai mari, cu cât structura acesteia fusese ținută de către regimul politic „*la secret*”, nefiind cunoscută de către marea majoritate a românilor.

La fel ca și în alte timpuri și în alte părți ale Pământului, unde oamenii au avut credința că „*au făcut revoluție*”, și în România s-au amestecat într-o secvență foarte scurtă de timp, alături de revoluționarii autentici, „*cai troieni*”, „*acari păuni*”, „*indivizi cu musca pe căciulă*”, „*indivizi fără căciulă*” (care aveau nevoie de o căciulă de protecție), „*indivizi răi de muscă*” (adică violenți prin definiție), precum și mulți „*colaterali*” din liniile din spate ale Partidului. Toți aceștia au simțit că a sosit momentul visat și de mult așteptat, pentru a cerși, a dobândi sau a impune, după caz, printr-o diversiune vecină cu victimizarea, recunoașterea celorlalți.

Psihologia mulțimii, precum și instinctele generate de asemenea ocazii tumultuoase au fost utilizate din plin de către „*regizorii din umbră*” ai acelui moment, despre care revoluționarii autentici au aflat cu uimire și multă furie, ulterior, că le-au „*suflet în ceață*”, fără să-și dea seama. Astfel, revoluția română, atâta cât a fost și cum a fost, a început să devoreze, simbolic și fizic, individual sau în grup, fără analiză și discernământ, inteligența „*vechiului regim*”, adică structurile informative ale României socialiste.

*

În momentul „*decembrie 1989*”, structurile informativ-operative ale statului român erau grupate în *Departamentul Securității Statului (D.S.S.)*, care fusese înființat în martie 1978, printr-un decret al Consiliului de Stat și integrat în Ministerul de Interne. D.S.S.-ul era condus de un ministru secretar de stat,

cuprinzând, în principal, 6 „*direcții*” (unități informativ-operative) care aveau în competență „*securitatea internă*” (Direcția I - Informații interne, Direcția a II-a - Contrainformații economice, Direcția a III-a - Contraspionaj, Direcția a IV-a - Contrainformații militare, Direcția V-a - Securitate și gardă demnitari și Direcția a VI-a - Cercetări penale), precum și o „*direcție*” care se ocupa de „*securitatea externă*”, numită Direcția de Informații Externe (DIE).

Dintr-o dată, au apărut legendele despre „*călăii*”, „*demonii*”, „*monștrii*” care populau „*odioasa Securitate*”, a cărei menire, după glăsuirea uneori răgușită, alteori peltică sau pițigăiată, a incitatorilor, deveniți în scurt timp lideri, fusese aceea de a menține poporul român într-o stare de oarbă și veșnică supunere față de regimul politic comunist. Îndeosebi „*caii troieni*” și „*indivizii cu musca pe căciulă*” au devenit „*la moment*”, „*la comandă*”, sau „*la rugăminți*”, doctrinari sau chiar strategii ai mulțimii revoltate, dar neștiutoare, însă dornice de neprevăzut sau senzațional. Aceștia, beneficiind de posibilitățile oferite de Televiziunea Română - devenită „*liberă*”, precum și de „*Scânteia*” - devenită „*a poporului*”, au prezentat „*Securitatea*” (într-un „*serial*” care încă mai continuă și după 25 de ani!), ca „*demn urmaș*” al Direcției Generale a Securității Poporului, înființată la 30 august 1948 și condusă de alogenii care au venit călare pe „*șenilatele*” sovietice. Astfel, a fost „*teleportată*” cu bună știință realitatea crudă și dramatică a perioadei anilor '50, marcată de teroarea regimului stalinist aflat sub tutelă sovietică, peste realitatea anilor '80, în care starea precară a unei părți din populație era evidentă, însă componenta *represivă* a „*organelor statului*” fusese înlocuită în mod legal cu conduita *preventivă*.

În acel tumult revoluționar asumat, au apărut tot felul de date cu pretenție de informații certe referitoare la numărul „*cadrelor*” care populau „*odioasa Securitate*”, fără ca acestea să fie sau să poată fi verificate. „*Securitatea*” a fost asociată la chip și faptă cu temutul KGB sovietic și, în mod deosebit, cu *poliția politică* (STASI) din fosta Republică Democrată Germană. În timp scurt, la intervale bine alese, s-au tot modificat aceste date, uneori cu mult zgomot, alteori pe nesimțite. Astfel:

- după cum avea să declare public, la 21 februarie 1990, generalul Victor Atanasie Stănculescu (fost ministru al Apărării Naționale), „*efectivele aparatului central și teritorial de Securitate (informații)*” însumau, la 22 decembrie 1989, aproximativ 8.400 de cadre;

- după datele oferite ulterior de către Marele Stat Major al Armatei, în momentul declanșării Revoluției, cifra totală a efectivelor Departamentului Securității Statului (în compunerea căruia intrau și Trupele de Securitate) era de 15.312 cadre active (ofițeri, maiștri militari, subofițeri și civili);

- Serviciul Român de Informații, la prima apariție în Parlament (22 noiembrie 1990) a directorului său, Virgil Măgureanu, a prezentat mai multe date statistice privind fosta structură a D.S.S.-ului, din care rezultă că până în 22 decembrie 1989, acesta cuprindea 14.259 cadre militare, între care 8159 ofițeri, 5105 maiștri militari și subofițeri, precum și 984 personal civil; dintre aceștia, 8376 lucrau „*în sectoarele informaționale și operaționale*”, 3832 „*în unitățile centrale*” și 4544 „*în județe*”.

- dintr-o analiză efectuată în cadrul programului „*Transparența Securității*”, finanțat de Comunitatea Europeană și publicat în anul 1997, rezultă că în decembrie 1989 „*Securitatea*” avea un efectiv de 36.682 oameni, dintre care 23.570 în Comandamentul Trupelor de Securitate, restul de 15.312 fiind „*operativi*”, incluzând „*6.602 oameni în direcțiile naționale și unitățile speciale, 2426 în CIE, 6059 în birourile județene și 225 în școli*”.

Aceste cifre au fost puse și repuse, vreme de câțiva ani, de către analiști autohtoni apăruți ca ciupercile după ploaie, când pe un taler, când pe altul al balanței interpretative, pentru a demonstra lumii democratice că poporul român s-a aflat în „*perioada comunistă*” sub cea mai cruntă teroare.

Pentru comparație, este important de cunoscut faptul că Ministerul Securității Statului (STASI) din fosta Republică Democrată Germană avea aproximativ 95.000 de ofițeri la o populație de 17 milioane de locuitori.

*

Privit retrospectiv, momentul „**Decembrie ‘89**” este considerat de către cei mai mulți români, expresia revoltei spontane a mulțimii, iar de către alții, tot mai mulți la număr (pe măsură ce trece timpul și se adună informații credibile, nu date interpretabile și utilizate în scop politico-ideologic), rezultatul conjugat al acțiunii unor „*forțe opoziționiste*”, care au reușit să mobilizeze mulțimile de oameni pentru dărâmarea cu furie a „*regimului communist*”, prin conlucrare cu „*forțe străine*” -, atât din Răsăritul despot, cât și din Apusul democratic.

Declanșarea evenimentelor revoluționare la Timișoara –, în poarta de ieșire spre Occident –, precum și continuarea acestora la București, în capitala

țării, apoi în principalele orașe ale țării, îndeosebi în cele din Ardeal, a găsit „Securitatea” implicată în îndeplinirea misiunilor specifice, date în competență materială prin legislația aferentă, de apărare a funcțiilor statului. „Securitatea” a fost mobilizată pentru a gestiona situația critică, potrivit atribuțiilor funcționale, odată cu Armata și Miliția, pe baza indicativului de luptă „*Radu cel Frumos*”.

*

Ziua de 22 decembrie 1989 poate fi aleasă pentru un studiu de caz despre așa-numitele „*revoluții*”, cu accent atât pe cunoașterea *gânditorilor, făcătorilor și profitorilor* acesteia, care-și relevă calitățile și defectele în astfel de situații critice. Precum deja se cunoaște, în acea zi, sub presiunea demonstranților care-au asaltat „*de jos în sus*” clădirea C.C. al P.C.R., percepută din stradă ca o adevărată „*Bastilie dâmbovițeană*” fortificată, Nicolae și Elena Ceaușescu, „*capii statului socialist*” au fost obligați, după aproape un sfert de secol de domnie tovarășească, să zboare „*în necunoscut*”, cu elicopterul, de pe terasa clădirii respective. Multe legende și chiar mituri s-au născut în legătură cu acel moment istoric, neprevăzut nici în cel mai savant scenariu.

Astfel, printr-o diversiune tăgăduită, dar bine ticluită, construită în timp și nu „*pe moment*”, pusă la punct de către unii „*emanați*” ai revoluției –, proveniți, de regulă din linia a doua a partidului comunist –, în cârdășie cu unele vârfuri răspopite ale Armatei lepădate de statutul de „*oaste de țară*”, românii au aflat că fostul șef al statului, adică al „*României socialiste*” a fost obligat la „*abandonarea forțată a puterii*”. În acel context Armata, fulgerată de verbul tăios al diversiunii a trecut „*de partea poporului*” revoltat, care a ajuns să pună mâna tremurândă pe putere, dar n-a știut ce să facă cu puterea.

În vidul de putere creat, instituțiile fundamentale ale statului au fost brusc destructurate, „*din vârf până-n talpă*”:

- „*Securitatea*” s-a pulverizat în mod misterios, dar de neînțeles pentru cei cunoscători în „*ale politicii*”;

- *Ministerul de Interne*, lipsit de comandă, a dispărut ca instituție capabilă să acționeze potrivit competențelor legale;

- *Armata* – care a rămas singura instituție recunoscută „*de stradă*”, dar și de liderii noii puteri politice în curs de formare –, s-a confruntat, după

moartea generalului Vasile Milea (ministrul Apărării Naționale) cu lipsa unei conduceri unice.

Astfel, a fost posibil ca în după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989, *Armata* să aibă, practic, trei centre de comandă și un punct de pseudo-comandă, televizată, în studioul 4 al „*Televiziunii Române Libere*”.

În starea aproape de anarhie în care începuse să se scufunde în acele momente o țară întreagă, în diferite puncte strategice din București au apărut sub ochii mulțimii înfierbântate, aparent ca din neant, dar ca ciupercile după ploaie, diferite „*centre de putere*” care au început o acerbă și înrâncenată luptă pentru putere.

La sediul fostului C.C. al P.C.R., indivizi aproape necunoscuți, dar inițiați în manevrarea psihologiei mulțimilor au întocmit, cu propria lor minte, sau îmboldiți „*din spate*” de trimiși speciali din afara hotarelor țării, mai multe liste cu „*guverne provizorii*”. Aceștia și-au găsit repede susținători, care aduceau ajutoare întâlnite ad-hoc sau programat pe culoarele sau prin birourile părăsite ale clădirii respective. Însă chiar și cei care aveau deja certificat de apartenență la cineva „*mare și tare*” au recunoscut în sinea lor că în acel conflict importantă era puterea fizică și informativă de a păstra puterea politică cucerită. Fiecare grup de putere a susținut că a făcut propria revoluție și că numai el deține adevărul despre revoluție. Astfel, în loc să se limpezească lucrurile, s-a mărit confuzia privind competențele, orientările și structura noii Puteri politice, emanată din „*revoluție*”.

Grupurile intrate într-o acerbă luptă pentru putere au început să caute sprijin tainic sau pe față, în rândul recent destructuratelor, hulitelor și repudiatelor elemente sau componente ale fostelor structuri de forță. Din această competiție a câștigat, cel puțin pentru moment, grupul care a avut de partea sa informația oportună și la timp, dar și forța fizică – în acele momente un suport de neegalat al legitimării în arena luptei pentru putere. Grupurile care au fluturat doar stindardul, de regulă tricolorul „*cu strungă*”, și s-au cantonat doar în strigatul lozincilor (chiar pe cele preluate de la poetul Adrian Păunescu) au strigat pînă au răgușit, apoi s-au pierdut în vacarmul mulțimii înfierbântate, după care s-au stins, de regulă, încet, ca o lumânare care nu mai are seu și feștilă.

2. Noua putere politică decimează selectiv instituțiile „fostului regim”

Orice putere politică autolegitimată sau legitimată de o revoluție distruge în mod violent, dar selectiv, structurile informațional-operative ale „fostului regim”. În speță, destinul structurilor informativ-operative ale statului socialist a fost marcat de constituirea, în seara zilei de 22 decembrie 1989, sub conducerea lui Ion Iliescu - despre care se zvonise înainte de a se împlini sorocul, că-l va înlocui pe Ceaușescu! -, a *Consiliului Frontului Salvării Naționale (CFSN)*. Acesta a cuprins inițial, în mod provizoriu, 39 de persoane, propuse „*de popor*”, dintre numele cunoscute de dizidenții ieșiți și ei ca ciupercile după ploaie, personalități politice și artistice recunoscute, reprezentanți ai Armatei, reprezentanți ai revoluționarilor care fuseseră prezenți în momentele și punctele „*fierbinți*” din Capitală.

În aceste condiții de incertitudine pentru ceea ce avea să urmeze, în noaptea de 22 decembrie 1989, C.F.S.N.-ul a transmis pe postul național de Radio și Televiziune, *Comunicatul către țară*. Prin acesta, s-a proclamat:

- *eliminarea de la putere a clanului Ceaușescu;*
- *dizolvarea structurilor de putere ale vechiului regim;*
- *demiterea Guvernului, a Consiliului de Stat și a instituțiilor sale;*
- *preluarea puterii în stat de către Consiliul Frontului Salvării Naționale*“.

Cu acea ocazie realmente istorică, noua putere politică „*autolegitimată prin revoluție*”, susținută de poporul care era „*în stradă*” și sprijinită de Armată, a stabilit măsuri concrete de constituire în teritoriu a consiliilor „*Frontului Salvării Naționale*”, ca organe ale puterii locale.

Programul prezentat de către Consiliul Frontului Salvării Naționale (în 10 puncte) a vizat „*schimbări de esență în viața politică, socială, economică și culturală, spirituală*”, precum și „*deschiderea spre lume a României*”.

Însă, la scurt timp, în bucuria victoriei celor „*din stradă*”, manifestată extrem de zgomotos, s-a instituit teama de *restaurație*. La inducerea șoptită a neîncrederii în noua putere politică și a fricii au contribuit, printr-o mare și meșteșugită diversiune, două instituții de mare anvergură, care au supraviețuit fostului regim: Radioul și Televiziunea. Acestea au fost ocupate în jurul orei 13.00 din 22 decembrie 1989 de către manifestanți autentici, adică de către revoluționari, dar infiltrate urgent de către anumite centre de putere cu indivizi și grupuri de diversiune. Nici până astăzi n-a putut fi explicat în mod

convingător și credibil de ce, la lăsarea întunericului, în Piața Palatului (devenită Piața Revoluției), au început focurile de arme, pe fondul cărora a apărut psihoza așa-numiților „*teroriști*” – deveniți o afacere care continuă să fie negociată și astăzi de către rămășițele centrelor de putere de atunci.

Astfel, a început o hărțuială inexplicabilă, apoi un măcel inutil, fratricid, adică „*român contra român*”, desfășurat sub ochii mirați ai străinilor care au venit, aparent neinteresați, „*să fotografieze și să filmeze revoluția română*”. Această nenorocire s-a soldat cu multe jertfe (morți și răniți), atât în rândul militarilor, cât și în rândul populației civile, care a sperat că va începe o altă viață, în liniște, pace și bunăstare. Știrile false, alarmiste, precum și zvonurile despre „*acțiunile criminale ale forțelor fidele lui Ceaușescu*”, proferate de unii „*emanați ai revoluției*”, ajutați de slugi „*din popor*” și de lideri ai Armatei, au creat o stare de derută în rândul celorlalți membri ai noii puteri politice, dar mai ales în rândul populației, care nu înțelegea că „*revoluția s-a terminat*” și că trebuie să plece acasă pentru a se apuca de muncă.

Unii manifestați, mai destupați la minte, au intuit că cineva îi induce în eroare și încearcă să le fure revoluția, dar în acele zile fierbinți n-a avut nimeni nici timpul și nici dorința să-i asculte și să-i creadă. Astfel, în rândul mulțimii de oameni care se încăpățâneau să meargă acasă, să stea în mijlocul familiei, a fost aruncat cuvântul „*contrarevoluție*”. Acesta i-a derutat și pe revoluționarii autentici, precum Nica Leon, care a ieșit la revoluție din convingere, cu mâinile goale, a participat la spargerea mitingului din 21 decembrie și la cucerirea C.C.-ului cu „*mânie proletară*”, apoi a susținut zgomotos și a pretins față de cei cățărați pe scările puterii că aceasta trebuie să fie dată celor care au făcut revoluția și împărțită în mod democratic, nu unor indivizi necunoscuți, care au apărut în locul potrivit doar în momentul când se împărțeau funcții politice. Pentru aceasta a fost arestat de către „*gardienii revoluției*”, legat, încătușat și transportat cu T.A.B.-ul la sediul Ministerului Apărării Naționale, în cartierul Drumul Taberei, apoi transportat cu o mașină de carne (frigorifică) și deținut câteva zile în fortul de la Ștefănești, împreună cu ofițeri din Direcția a V-a, arestați și ei, cu muncitori din sediul C.C.-ului, precum și cu multă „*captură de pe stradă*” făcută de Armată. Când, printr-o minune a scăpat de prigoană, a încercat să ajungă în locurile în care a făcut revoluție. Dar acestea erau deja ocupate de indivizi pe care nu-i văzuse în viața lui, iar el a rămas mirat de „*întorsătura lucrurilor*”, nemaștiind dacă a făcut „*revoluție*” sau

„*contrarevoluție*”. Cineva i-a spus și l-a convins că „*revoluția este o lovitură de stat reușită*” (definiție pe care acel cineva o preluase de la Hegel!).

Rezultatele perverse ale acestor acțiuni diversioniste, antiromânești, rămase până astăzi într-o mare obscuritate, au fost puse în exclusivitate pe seama forțelor „*odioasei Securități*”. Însă, după cum reiese din *Raportul* întocmit ulterior de către Serviciul Român de Informații despre evenimentele din acele zile, „*toate s-au dovedit simple zvonuri*”, întrucât „*în mediile bine informate se știa că Securitatea e controlată de armată, întâi de fapt* (la Timișoara de exemplu, încă din după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989!), *iar curând după aceea și de drept*”. Acest fapt a fost oficializat și adus la cunoștința opiniei publice românești, dornică să fie la curent cu „*mersul revoluției*”, în ziua 24 decembrie 1989, când prin comunicatul Consiliului Frontului Salvării Naționale s-a stipulat: „*Unitățile Ministerului de Interne se vor integra Ministerului Apărării Naționale care preia comanda unică asupra tuturor trupelor și mijloacelor de luptă ale țării. Organele de miliție și pompierii își păstrează toate atribuțiile specifice, pe care trebuie să și le execute cu toată fermitatea*”.

Deci, din ziua de 24 decembrie 1989, toate unitățile de „*Securitate*” din țară fuseseră trecute în subordinea Armatei. În aceeași zi, prin decret al Consiliului Frontului Salvării Naționale s-a instituit un așa-numit „*tribunal militar excepțional*”, care urma să-i judece urgent pe Nicolae și Elena Ceaușescu. Completul de judecată a fost desemnat de către Tribunalul Suprem, iar din partea Consiliului Frontului Salvării Naționale au fost desemnați generalul Victor Atansasie Stănculescu, Gelu Voican Voiculescu și Virgil Măgureanu.

În 25 decembrie 1989 (ziua Crăciunului!), „*tribunalul militar extraordinar*” i-a judecat, într-un proces politic, într-o cazarmă din Târgoviște, pe Nicolae Ceaușescu și Elena Ceaușescu, care au fost condamnați la moarte și confiscarea averii, fiind executați „*cu sânge rece*”, de către o echipă de parașutiști de la unitatea militară de aviație din Boteni, numită în mod special pentru executarea acestei „*misiuni*”. Procesul a fost mult comentat ulterior, cu multă patimă, scriindu-se despre acesta atât în țară, cât și în străinătate, iar amănunte „*de culise*” apar și astăzi în mijloacele de comunicare. Comentariile au fost reluate recent și vor continua, pe măsură ce se conturează tot mai pregnant dezvoltarea a două fenomene istorice suprapuse în acele momente fierbinți și însângerate: o *revoluție* și o *lovitură de stat*.

Continuarea, mai ales în București, a acțiunilor violente, soldate cu morți și răniți, a sporit și mai mult confuzia legată de forțele ostile „*revoluției*” și de soarta acesteia. Este important de constatat că, treptat, sub presiunea unor „*minți lucide*” din rândul „*celor de jos*”, s-a renunțat la incriminarea „*Securității ca instituție*”, acuzele fiind trecute, mai întâi, timid și cu precauție, în contul unor „*grupuri de securiști răzlețiți de propria instituție*”, apoi a „*teroriștilor*”.

Astfel, „*teroriștii*” au constituit, în conștiința publică românească, cea mai obsedantă prezență a zilelor sfârșitului de decembrie 1989. „*Legenda teroriștilor*” a prins, inducând în mintea românilor o stare de emoție colectivă extrem de puternică, sprijinită în mod interesat pe o adevărată *psihoză a terorismului*. La aceasta s-a adăugat așa-numitul „*război electronic*”, care a amplificat starea emotivă, vecină cu panica și frica fără margini, prezentă și în cele mai lucide minți. În noile condiții, *Armata, Gărzile Patriotice și Miliția* - preluate sub control ferm de către Armată -, au fost puse în stare de alertă, pentru a face față „*pericolului terorist*”.

Însă, pentru noua putere politică, instalată în 22 decembrie 1989, au lipsit chiar din primul moment informațiile necesare luării deciziilor. În zilele următoare, datorită diversității de situații critice, care păreau fără ieșire în lipsa unor soluții luate „*în cunoștință de cauză*”, noii liderii politici au început să priceapă ce consecințe poate produce într-un stat așa-numitul „*colaps al activității informative*”. Aceste carențe au fost operate „*din mers*”, însă într-o manieră care confirmă „*mânia revoluționară*” a grupului care a cucerit puterea politică, astfel că, la 26 decembrie 1989:

- prin Decretul nr. 3, generalul-colonel Nicolae Militaru (fost Nicolae Lăpădat, școlit la Moscova!) a fost numit în funcția de ministru al Apărării Naționale, după ce, tot prin decret fusese rechemat în rândul cadrelor active ale Armatei;

- prin Decretul nr. 4 al Consiliului Frontului Salvării Naționale, *Departamentul Securității Statului și alte organe din subordinea Ministerului de Interne au trecut în componența Ministerului Apărării Naționale.*

În astfel de condiții extrem de complexe, la 30 decembrie 1989, prin Decretul nr.33, **a fost desfășurat D.S.S.-ul** (mai mult din orgoliu revoluționar decât din teamă față de acesta!), iar a doua zi, din ordinul generalului Nicolae Militaru au fost arestați generalul-colonel Iulian Vlad, fostul șef al DSS-ului,

precum și generalii Aristotel Stamatoiu, Gianu Bucureșcu, Vasile Gheorghe, Marin Neagoe.

Astfel, la sfârșitul anului 1989, structurile informativ-operative ale statului român, au intrat controlul MapN. La 31 decembrie 1989, Ion Iliescu, președintele Consiliului Frontului Salvării Naționale, l-a numit pe Gelu Voican Voiculescu (la acea dată vice-prim ministru al Guvernului Provizoriu), în calitate de comandant al „*noii Securități*”. În seara aceleiași zile, la orele 22.00, acesta a organizat o ședință extraordinară la sediul Internelelor, unde a convocat câțiva ofițeri superiori „*specialiști și de încredere*” din fostul D.S.S., cărora le-a garantat că noua putere politică „*nu va purta un război împotriva persoanelor*”, ci se va limita doar la „*dezmembrarea poliției politice comuniste*” și le-a trasat noile misiuni.

Astfel, „*Securitatea*” a devenit o simplă amintire, fiind scoasă ulterior din „*moarte clinică*” doar din interes politic, în situațiile în care era nevoie de reîncredințarea acesteia „*cu mânie proletară*”. În acele momente, care au generat o stare de confuzie și incertitudine, numeroase documente oficiale, precum și dovezi factuale ale desfășurării sângeroaselor evenimente și stabilirii responsabilităților au fost distruse în mod voit sau au dispărut în mod misterios, producând o pagubă incommensurabilă în capacitatea de aflare a adevărului.

II. PREMISELE POLITICO-STRATEGICE

1. Armata politizată preia misiunile sistemului informativ al statului

În orice revoluție, politizarea, respectiv ideologizarea Armatei, îi distruge acesteia legitimitatea socială, o transformă în anexă a puterii politice și o implică în acțiuni de tip „*poliție politică*”. În România, prin desființarea D.S.S.-ului, unele unități informativ-operative centrale au dispărut definitiv, iar alte unități centrale și teritoriale au fost subordonate Ministerului Apărării Naționale. Astfel, la fel ca în „*stare de război*”, **sistemul informativ al statului român a trecut în sarcina Armatei.**

Începând din primele zile ale anului 1990, generalul Nicolae Militaru și Gelu Voican Voiculescu au dispus preluarea și ținerea sub observație și control ferm de către MAPN a structurilor fostei „*Securități*”. În acest context, în 4 ianuarie 1990, coordonarea unităților fostului D.S.S. a fost preluată de către generalul Gheorghe Logofătu, apropiat al generalului Nicolae Militaru. Din acel

moment, instituția „*Securității*”, cu unitățile informativ-operative care dețineau monopolul informației strategice, a fost, practic, desființată fizic și simbolic.

Ofițerii unităților informativ-operative intrate sub comanda fermă a unui grup de ofițeri din Armată au fost verificați sumar și tacit acceptați din interes operativ de noua putere politică. Aceștia au încercat din răspuneri „*să uite ce-au pățit*”, să pună mai presus interesul național, să-și reorganizeze rapid activitatea și să-și dovedească utilitatea. Ei au trebuit să se adapteze „*din mers*” la specificul „*câmpului informațional*” al momentului, potrivit noilor misiuni operative primite, ordonate mai mult verbal, întrucât lipsea baza legală. „*Cadrelor*” care au alcătuit aceste structuri au acționat timorat, dar cu vădită „*precauție patriotică*”, întrucât au fost lansate în „*linia întâi*” fără protecția cuvenită, fiind supravegheate îndeaproape din prima clipă, de către „*comisari*” de la Armată, pricepuți mai ales la acțiuni informative „*în teritoriul inamic*”.

Însă, în noul context socio-politic, din motive încă necunoscute, noua putere politică a săvârșit o greșeală, voită sau cu bună știință, întrucât, fără să țină seama de consecințe, a hotărât deschiderea largă a granițelor „*în cruciș și-n curmeziș*”. Această operațiune *pripită* (după interpretarea strategilor) sau *strategică* (după părerea unor vârfuri ale puterii politice) a avut drept consecințe atât ieșirea rapidă din țară a unor persoane implicate în mod sângeros în evenimentele din decembrie 1989, a unor foști infractori de drept comun - scăpați ca prin urechile acului de o pedeapsă meritată -, cât și năvălirea în România a tuturor străinilor dornici de cunoaștere la fața locului a unor realități socio-politice, dar și de afaceri ori de aventură într-o țară devenită „*pieță de desfacere pentru orice*”. În paralel cu această realitate socio-politică păguboasă, s-au creat premisele penetrării tacite a unor instituții ale statului român de către servicii secrete străine, iar în scurt timp România a fost pe punctul de a fi transformată într-un fel de „*paradis al spionilor*”.

Noile structuri informative au depus eforturi pentru a demonstra noii puteri politice că sunt „*în slujba poporului*”, însă n-au fost capabile să facă față situației operative complexe, create în țară. Confuziile produse în planul activității informative, precum și precauția unor ofițeri proveniți din structurile fostei „*Securități*” în asumarea noilor sarcini informative, cu o puternică încărcătură politică, au sporit ineficiența noilor structuri informative ale statului în curs de democratizare. Astfel, noua putere politică a fost, în continuare, lipsită de informațiile necesare realizării deciziilor privind

securitatea națională. Acest fapt a condus la organizarea și desfășurarea unor acțiuni necontrolate, pe fundamentul unor știri false și zvonuri care au menținut starea de incertitudine.

Noua putere politică a fost obligată, sub presiunea „străzii” și a opiniei publice, să purceadă „cu metodă”, în temeiul legilor momentului, la stabilirea responsabilităților pentru vărsarea de sânge, precum și pentru pierderile umane și pagubele materiale produse în decembrie 1989, la nivelul întregii țări.

Din **Raportul** întocmit de către senatorul Sergiu Nicolaescu rezultă că numărul persoanelor decedate până la 22 decembrie 1989 a fost de 162, iar după această dată, de 942, în total 1104. Numărul total al răniților a fost de 3321, dintre care 1107 până la 22 decembrie 1989 și de 2245 după această dată. Din totalul persoanelor decedate, 214 și, respectiv 633 din cele rănite, erau militari aparținând Ministerului Apărării Naționale, deci 19%. Cei mai mulți morți, răniți, au fost în municipiile București și Timișoara. Pentru reprimarea demonstrațiilor au fost trimise în judecată un număr de 121 de persoane, din care 35 aparținând aparatului central de partid și de stat, 2 din aparatul local de partid, 77 cadre militare dintre care, 4 aparținând Ministerului Apărării Naționale și 73 aparținând Ministerului de Interne.

Investigarea faptelor, adunarea probelor, stabilirea vinovaților și acordarea pedepselor a revenit, potrivit competențelor, *Procuraturii Militare* și *Tribunalelor Militare*. Pentru a-și spăla „păcatele de dinainte de 1989”, acestea au dovedit, în majoritatea cazurilor, exces de zel, mai ales față de cadrele Ministerului de Interne, îndeosebi ale DSS-ului (botezate cu numele generic de „securiști”).

Însă, în țară, situația operativă a devenit extrem de complexă, cu schimbări bruște și zgomotoase de atitudini și comportamente deosebit de agresive, pe cale de a se transforma imprevizibil în război civil. În aceste condiții, în 8 ianuarie 1990 Tribunalul Municipiului București a autorizat funcționarea primului partid politic din România post-comunistă (PNȚ-CD), fapt care a marcat **momentul instaurării pluralismului politic în România**.

În noul context, partidele istorice, reînviată, au contestat legitimitatea noii puteri politice instituită la 22 decembrie 1989. Starea de tensiune s-a accentuat după emiterea Decretului nr. 40 privind unele măsuri pentru comemorarea eroilor Revoluției, care prevedea ca ziua de 12 ianuarie să fie declarată zi de doliu național, ca în fiecare vineri să se officieze slujbe în

lăcașurile de cult, iar orașele Timișoara și București să fie declarate „*orașe martir*“. Pe acest fond, au început intense și zgomotoase agitații în principalele orașe ale țării, la care au participat mari mase de oameni și care au desfășurat acțiuni cu caracter politic ostile noii conduceri politice a țării.

Tumultul revoluționar a renăscut în 12 ianuarie 1990, când în București, Timișoara, Sibiu, Arad, Brașov, Cluj, sute de mii de oameni au umplut străzile pentru a participa la „*parastasul național*“, oficializat de noua putere politică. Însă, momentele de reculegere s-au transformat, pentru mulți oameni, într-un „*moment de remușcare și revoltă*“, iar ziua de doliu într-o zi a revendicărilor și protestului. Cea mai tumultuoasă manifestație a avut loc în București, unde, în fața Guvernului, o mulțime de oameni a cerut imperativ ca foștii conducători ai PCR să fie judecați public, organizarea de alegeri „*cu adevărat libere*“ (sub egida ONU), precizări privind numărul victimelor din decembrie 1989, „*dezlegarea enigmei teroriștilor*“, „*judecarea colaboratorilor fideli lui Ceaușescu și a teroriștilor*“, „*scoaterea PCR-ului în afara legii*“ și „*distribuirea fondurilor și bunurilor acestuia, partidelor politice din țară*“. Tot atunci s-a scandat, printre altele, „*Jos Securitatea*“ și „*Moarte securiștilor*“. Cu acea ocazie au fost semnate **trei decrete** extrem de importante:

- declararea în afara legii a PCR;
- organizarea, la 28 ianuarie 1990, a unui referendum privind reintroducerea în Codul Penal a pedepsei cu moartea (abrogată prin Decretul-lege nr. 6/1990 al Consiliului FSN);
- instituirea unei Comisii naționale pentru rezolvarea sesizărilor și doleanțelor tuturor cetățenilor.

Într-o asemenea situație tensionată, structurile informative ale Armatei nu au reușit să furnizeze informațiile necesare cunoașterii situației operative din țară. În fața neputinței și a cerințelor imperative ale puterii politice, chiar și comandanți militari care fuseseră adepții declarați ai „*jugulării Securității*“ s-au convins că informațiile strategice nu se obțin „*în pas de defilare*“, ci prin mijloace specifice muncii informative, în care ofițerii de informații și agentura au rol hotărâtor.

Nevoia de informații strategice pentru a putea aplica programul Consiliului Frontului Salvării Naționale, de trecere a României la democrație și statul de drept, a obligat noua putere politică să demareze **acțiunea de constituire a noii structuri informative interne a statului român**. Astfel, în

prima decadă a lunii ianuarie 1990, Virgil Măgureanu, împreună cu un grup de generali și ofițeri superiori din fostul DSS și din Armată, au organizat ***primul nucleu al noii structuri de informații interne a statului***, numit inițial **Serviciul Secret Român**.

Însă, în condițiile în care structurile informative preluate de Armată au fost dezarticulate la nivel managerial și operațional, iar cele teritoriale au fost menținute mai mult în inactivitate, informațiile obținute au fost insuficiente pentru a cunoaște și stăpîni situația informativă care creștea în complexitate. Aceasta era marcată de numeroase tensiuni politice și sociale, stimulate de hotărârile Consiliului FSN privind:

- anularea decretelor privind organizarea referendumului național pentru reintroducerea în Codul penal a pedepsei cu moartea și scoaterea în afara legii a PCR;

- participarea la alegeri și amânarea alegerilor pentru 20 mai 1990.

Astfel, între membrii CFSN au apărut divergențe, o serie de membri ai acestuia, printre care Doina Cornea, apoi Dumitru Mazilu, au demisionat, iar din acel moment ***forțele politice s-au împărțit definitiv în două tabere***.

Din ziua de 26 ianuarie 1990 a început seria de auto-dizolvare a organizațiilor PCR, „*la inițiativa foștilor membri*” ai acestora, fiind anunțate cu mult zgomot și marile procese care aveau să urmeze. Primul lot anunțat era format din Tudor Postelnicu (fostul ministru de Interne, fost șef al DSS până în anul 1987), Emil Bobu, Ion Dincă și Manea Mănescu, care a început în 27 ianuarie 1990, ora 14.00, fiind transmis pe postul Televiziunii Române Libere.

Tensiunea a crescut în Capitală, întrucât în ziua de 28 ianuarie 1990, în Piața Victoriei s-au întâlnit, față în față două tabere: cea a „*partidelor istorice*” (PNȚ și PNL), dar și a altor partide, care și-au legalizat, între timp, existența și care au protestat împotriva hotărârii Frontului Salvării Naționale de a participa la alegeri; de cealaltă parte, reprezentanți ai „*Frontului*”, sprijiniți de mari grupuri de muncitori de la marile întreprinderi și de mineri sosiți „*în grup compact*” din Valea Jiului.

În 29 ianuarie 1990 a fost organizată de către susținătorii „*Frontului*” o contra-manifestație, care a avut ca efect „*asaltul*” asupra sediilor unor partide istorice din București și din alte orașe. Cu acea ocazie au avut loc acte de violență fizică și dezlănțuiri de ură, iar conducerea PNȚ a fost pe punctul de a

fi linșată de o mulțime furioasă și incitată, fiind „scăpată” prin intervenția liderilor „Frontului” - Ion Iliescu și Petre Roman.

Pentru a readuce „pacea socială”, Consiliul FSN a fost restructurat, iar la 9 februarie 1990 a fost creat Consiliul Provizoriu de Uniune Națională (CPUN), ca „organ legislativ și al puterii de stat”. Acesta a fost alcătuit „prin consens național”, a avut ca principal scop declarat asigurarea pregătirii și desfășurării alegerilor la 20 mai 1990 și a fost menit să asigure reprezentarea în structurile de vârf ale puterii politice a unor „participanți activi la revoluția din decembrie 1989” (personalități, muncitori, țărani, intelectuali, tineri, studenți), precum și unor reprezentanți ai minorităților naționale, ai județelor și ai partidelor politice nou înființate.

Dar societatea românească fusese impregnată, cu bună știință, de psihoza fostei „Securități”, care continua să agite spiritele în opinia publică. Pe acest fond, la 3 martie 1990 a început judecarea unui lot de 22 de „inculpați”, ofițeri de Securitate și Miliție, trimiși în judecată pentru „complicitate la infracțiunea de genocid” în perioada mișcării revoluționare de la Timișoara. Toți aceștia au fost prezentați oficial, ca „membri ai comandamentului instituit la Timișoara în scopul reprimării revoluției”. Din acel proces politic, pe care l-a urmărit toată suflarea românească, a rămas adânc întipărită, în memoria colectivă a generației care a făcut revoluția, depoziția colonelului Filip Teodorescu, fost adjunct al șefului Contraspionajului român, care a schimbat percepția diabolizantă indusă de forțe oculte la adresa „Securității”.

Însă noua putere politică, aflată în continuare sub presiunea „străzii”, a partidelor istorice care constituiau o opoziție activă, a resimțit în continuare lipsa informațiilor necesare cunoașterii riguroase a situației operative din țară.

2. Reasezarea sistemului informativ pe fundament strategic

Orice putere politică născută în contextul unei revoluții reușește să-și consolideze poziția dacă este capabilă să-și adapteze gândirea și acțiunea la cerințele strategice ale realităților socio-politice. La începutul lunii februarie 1990, noua putere politică a ajuns la concluzia că este necesară **crearea unei structuri informative în compunerea Ministerului de Interne**. Această structură, cunoscută opiniei publice sub denumirea de „U.M. 0215” (sau „Doi și-un sfert”), a fost constituită de către Gelu Voican Voiculescu, viceprim-ministru al Guvernului provizoriu, ajutat de fostul general-colonel de

Securitate Nicoale Doicaru. În componența acesteia au intrat cadre ale fostului Inspectorat de Securitate al Municipiului București, ce fusese desființat de generalul Nicolae Militaru la începutul lunii ianuarie 1990, precum și cadre ale fostei Direcții de Contraintformații Militare. Nevoia stringentă de informații strategice a fost mai puternică decât „mânia revoluționară” împotriva Securității, iar artizanii noii structuri informative n-au mai ținut seama că în urmă cu puțin timp respectivele unități ale Securității fuseseră acuzate de „poliție politică”.

În acest timp, rolurile de „acar Păun” au început să se schimbe în rândul structurilor de forță ale statului român. Armata a intrat într-un neînțeles și aparent spontan proces de „purificare”, după ce, din 22 decembrie 1989 (când manifestanții strigaseră în cor „Armata e cu noi!”) dominase potențele și conștiințele celor care dobândiseră resursele de putere politică. În timp ce atenția opiniei publice era îndreptată spre „boxa de la Timișoara”, dar și spre „boxele” din București sau Sibiu, au ieșit la suprafață frământările resimțite mai ales în rândul cadrelor militare cu grade inferioare, din nevoia de „democratizare a Armatei”. Astfel, la 12 februarie 1990 a luat ființă *Comitetul de Acțiune pentru Democratizarea Armatei* (CADA), care printr-un apel în 13 puncte, dat publicității, a pus în discuție statutul, rolul, locul și funcția Armatei în statul de drept.

Situația explozivă din Armată a creat neliniște și chiar teamă în rândul liderilor puterii politice. În aceste condiții, la 16 februarie 1990, generalul Nicolae Militaru (cel care chemase din rezervă o serie de generali din „vechea gardă”, „școliți” la Moscova) a fost eliberat din funcție, la cerere (cerere impusă!). În locul său a fost numit în funcția de ministru al Apărării, generalul-colonel Victor Atanasie Stănculescu, principalul „artizan” al judecării, condamnării și executării lui Nicolae și Elena Ceaușescu. Referitor la această schimbare, președintele Ion Iliescu avea să declare ulterior că „am fost nevoiți să reunim la serviciile lui, pentru că alimentase această stare de tensiune”. În aceste condiții, sub presiunea evenimentelor, la 21 februarie 1990, noul ministru al Apărării Naționale a făcut publice unele precizări în legătură cu fostele cadre de Securitate, din care a rezultat că:

- prin Decretul nr. 33 din 30 decembrie 1989, „*Departamentul Securității Statului și toate unitățile sale centrale și teritoriale au fost desființate*”;

- „*cadrele de conducere compromise*” ale acestui Departament au fost trecute în rezervă sau arestate (generalii Iulian Vlad, Gianu Bucurescu, Emil Macri, Aristotel Stamatoiu, Vasile Gheorghe, Neagoe Marin și alții);

- au fost desființate unități ale Departamentului, iar efectivele lor au fost trecute în rezervă: Direcția a V-a „*de pază și ordine*” (încorect, denumirea unității era Direcția de Securitate și Gardă!, n.ns.) cu un total de 437 de cadre (inclusiv femeile de serviciu!, n.ns.); Direcția a IV-a de Contraintformații Militare - cu 1073 de cadre, din care 611 fuseseră trecute în rezervă, iar unele arestate; U.M. 0110 București („unitatea anti-KGB”); Direcția de Securitate a Municipiului București;

- au fost trecute în rezervă 1844 de cadre ale Securității Municipiului București și ale județelor Timiș, Sibiu, Brașov, Cluj;

- au fost arestați și cercetați membrii conducerii fostului Departament al Securității Statului, „*implicați în reprimarea mișcărilor revoluționare din decembrie 1989*”;

- au fost debransate, chiar în 22 decembrie 1989, „*sistemele de ascultare*”.

Acest Raport sumar, în legătură cu o problemă care continua să neliniștească profund întreaga societate românească, a provocat reacții polemice prompte și vehemente. S-a scris mult, s-a demonstrat că atât cifrele, cât și asigurările furnizate de către ministrul Apărării Naționale erau o „*creație de laborator, menită să calmeze spiritele*”. În același timp au apărut și „*replici la replici*”, în care s-a avansat ideea, la început destul de timid, că „*Securitatea*”, cu toate „*păcatele*” ei, a avut și unele merite și că, oricum, după decembrie 1989, a fost „*tratată prea aspru*”.

Evenimentele tumultuoase care au urmat, marcate de violențe, nu au putut fi controlate informativ de către structura de informații construită sub controlul Armatei. Precum se știe, în 28 februarie 1990, în Piața Victoriei a avut loc o demonstrație împotriva „*Securității*” (de ce a mai fost organizată, rămâne o încă enigmă!). Pe pancarte era scris: „*Cerem desființarea Securității*”, „*Jos Securitatea*”, „*Nu mai vrem comuniști, securiști și activiști*”, „*Puterea de stat se menține cu ajutorul Securității*”, „*Securitatea e cu ochii pe noi*”, „*Vrem dreptate, nu Securitate*”, „*Vrem listele cu informatorii Securității din întreprinderi*”.

În Piața Victoriei s-a constituit o coloană de demonstranți pentru a ajunge la sediul Ministerului de Interne, iar spre prânz, un grup de manifestanți violenți

a atacat sediul Guvernului, forțând intrarea principală. Soldații și polițiștii de pază nu au ripostat, însă au fost brutalizați de manifestanți agresivi, care au intrat în clădire și au pus, practic, stăpânire pe aceasta. Timp de câteva ore, accesul în clădirea Guvernului a fost „*liber*”, instalându-se o stare de anarhie. Pe fondul acesteia, sediul Guvernului a fost „*vizitat*” de mai multe sute de cetățeni „*curioși*”, iar manifestanții agresivi i-au căutat pe membrii guvernului, pentru a se răfui cu ei, însă n-a fost găsit decât Gelu Voican Voiculescu. Ordinea a fost restabilită abia seara, de către Armată, fiind reținute cu acel prilej mai multe persoane, după care au sosit minierii pentru „*a face ordine*”.

Din acel moment, ***divergențele între reprezentanții FSN și cei ai partidelor istorice s-au accentuat***. Au dat vina unii pe alții pentru provocarea incidentelor, iar în stradă a început lupta cu busturile unor simboluri ale vremurilor recent apuse (acestea erau în cel mai bun caz mângălite, cele mai multe fiind ciopârțite, iar altele dărâmate de pe socluri și călcate în picioare!).

Puterea politică a avut nevoie de liniște în toate instituțiile nou create, întrucât pregătea alegerile, în urma cărora spera ca situația din țară să reintre în normal. Pentru a preveni creșterea stării de nemulțumire din Armată, noua conducere a Ministerului Apărării Naționale a luat măsuri preventive. La 12 martie 1990 s-a întâlnit cu membrii CADA, la cererea acestora, luând în discuție chestiunile legate de așa-numita „*democratizare a Armatei*”. Astfel, liniștea în Armată fiind asigurată, la 14 martie 1990 Consiliul Provizoriu de Uniune Națională a votat legea electorală, în temeiul căreia urmau, la 20 mai 1990, să se desfășoare alegerile.

Însă, în acel moment, în țară a erupt o situație critică, ce mocnea din 22 decembrie 1989, pe cale să afecteze profund stabilitatea și integritatea țării. Între 15-20 martie 1990, în județul Harghita maghiarii au aniversat „*revoluția ungară de la 1848*”. Cu această ocazie a fost arborat drapelul ungar pe instituțiile publice, primării, case de cultură, școli, spitale, case particulare. De asemenea, au fost schimbate însemnele și textele incizate pe monumentele armatei române și au fost depuse coroane de fori cu drapelul Ungriei. La Sovata a fost dată jos statuia lui Nicolae Bălcescu, iar la Târgu-Mureș a fost profanată, de mai multe ori, statuia lui Avram Iancu. Pentru sărbătoarea de la 15 martie, au sosit din Ungaria peste 10.000 de persoane, care au provocat incidente la Satu Mare, Sovata, Târgu-Mureș și în alte localități din Ardeal.

Grupuri de manifestanți au sfidat autoritățile și însemnele românești, au strigat lozinci antiromânești, au inițiat și au încurajat atitudinile antiromânești.

În replică, în zilele următoare românii au organizat contra-manifestații, care au condus la incidente în mai multe localități din Ardeal. Pe acest fond s-au produs confruntările violente dintre români și maghiari, la Târgu-Mureș în 19 și 20 martie 1990. Prin cruzimea manifestărilor, ura dezlănțuită irațional, prin victimele, morții și răniții pe care le-au lăsat în urmă, acestea au zguduit întreaga țară. În acele zile, românul *Mihăilă Cofariu* a intrat, în mod tragic, în atenția întregii țări și chiar a lumii. În timp ce era maltratat bestial, un reporter străin a surprins scena pe o casetă video, care apoi a fost transmisă cu rapiditate, pe diferite posturi de televiziune din lume, cu explicația falsă potrivit căreia „*un maghiar este schingiuit de români*”. La fel ca în alte situații similare, rectificarea ulterioară a știrii false n-a mai avut nici un efect.

Guvernul român a promis că va lua măsuri energice pentru stabilirea și pedepsirea vinovaților, însă n-a fost capabil, statul român fiind lipsit în acel moment de instituții capabile să asigure „*ordinea publică*”. Cazul „*Târgu-Mureș*” a fost analizat într-o atmosferă incendiară în Parlament, care a reușit să tragă o concluzie interesantă: ***autoritățile statului român sunt lipsite de informațiile necesare cunoașterii și prevenirii situațiilor care afectează securitatea națională.***

În aceste condiții, la 26 martie 1990, în baza Decretului 181 (care n-a fost publicat în „*Monitorul Oficial*”!), a luat ființă **Serviciul Român de Informații**. Decretul stipula că noul „**Serviciu**” urma să fie subordonat direct președintelui, în vreme ce CPUN-ul ar fi avut un control limitat asupra lui, însă nu a fost dezbătut și votat de noul for legislativ. În fruntea Serviciului Român de Informații a fost numit Virgil Măgureanu, în vârstă de 49 de ani, licențiat al Facultății de Filosofie, doctor în științe politice, fost membru al CFSN și CPUN, participant la procesul de la Târgoviște al lui Nicolae și Elena Ceaușescu. În acel context, Ion Iliescu, președintele Consiliului Frontului Salvării Naționale a prezentat „*Serviciul*” ca pe o instituție modernă, structurată după analiza modelelor unor astfel de servicii din țările cu tradiție democratică: SUA, Canada și principalele țări europene.

La fel ca în cazul altor instituții ale statului român, perioada de început a „*Serviciului*” a fost însoțită de dificultăți inerente, întrucât neavând la dispoziție specialiști în domeniul informațiilor, conducerea acestuia a apelat la

„foștii ofițeri de securitate care nu fuseseră compromiși în timpul revoluției”. Astfel, în noua structură informativă au fost cooptați ofițeri ai fostei Direcții I (de Informații interne), a II-a (de Contrainformații economice), ofițeri de la contraspionaj, specialiști în tehnică operativă, de la Unitatea „S” (de înscrisuri și expertize grafologice), de la Unitatea „R” (de Transmisiuni și Contrainformații radio), întregul Centru de Informatică și Documentare, precum și ofițeri și subofițeri din USLA.

În 25 aprilie 1990, în fața a peste 100 de ziariști, directorul Virgil Măgureanu a afirmat că scopul noului **„Serviciu de Informații”** era *„apărarea statului în fața oficinilor de spionaj, terorismului internațional, a extremismelor de dreapta sau de stânga și a acțiunilor destabilizatoare de orice fel, în raport cu ordinea constituțională care urma să fie stabilită de Parlament”*. El a subliniat că „Serviciul”, echidistant politic, nu va reține și nu va ancheta persoane, nu va sechestra înscrisuri, mărginindu-se doar la sesizarea Procuraturii pentru inițierea cercetărilor penale în cazurile de încălcare a legalității.

Însă, chiar din momentul înființării, „Serviciul” a fost supus presiunilor unor grupuri, mai bine sau mai incert definite, interesate în blocarea mecanismelor securității naționale. Acestea au creat, întreținut și promovat un climat de suspiciune la adresa S.R.I.ului, încercând să-l prezinte opiniei publice ca *„noua poliție politică”*.

În loc de concluzie:

A trebuit să treacă mulți ani până când partea activă a opiniei publice românești, deci cea implicată în viața cetății, să fie convinsă de faptul că nu serviciile de informații sunt poliție politică, ci utilizatorii informațiilor. Serviciile de informații ale unui stat național sunt servicii publice, aflate în serviciul națiunii, însă metodele și tehnologiile de obținere a informațiilor pentru securitatea națională sunt secrete. Acestea nu se culeg, ci se construiesc de către specialiști formați la „școala informațiilor”, capabili să analizeze și să sintetizeze cu rigoare datele de interes național, pe lângă care majoritatea semenilor trec nepăsători.

Colonel (r.) dr. Aurel V. David

CONTROLUL PARLAMENTAR ASUPRA ACTIVITĂȚII SERVICIULUI ROMÂN DE INFORMAȚII LA ÎNCEPUTURI

Contextele electorale din istoria post-decembristă **au generat**, de fiecare dată, **suspiciuni privind implicarea** Serviciului Român de Informații și a altor servicii de informații din țara noastră **în favoarea unor competitori și**, în context, **au supus dezbaterii publice problema eficienței controlului civil**, în special a celui parlamentar, **asupra activității acestora**.

În dezbaterile publice pe tema amplitudinii și eficienței controlului parlamentar asupra activității serviciilor de informații, **unii analiști invocă**, între cauze, **faptul că actualul cadru legal ar fi depășit**. Spre exemplu, cel privind controlul asupra activității SRI¹ nu permite un control asupra operațiunilor în curs de desfășurare.²

În acest stadiu al dezbaterii publice, credem că ar fi util pentru cititorii noștri să prezentăm câteva date privind necesitatea controlului parlamentar asupra activității serviciilor de informații, contextul și modul în care a fost introdus în lume și în țara noastră, modalitățile practice de punere în aplicare a sa la nivelul SRI, conduita și percepțiile asupra acestui instrument nou atât a politicienilor implicați cât și a profesioniștilor în informații secrete. Mă implic în acest demers pornind de la faptul că, la debutul controlului parlamentar asupra activității SRI, am cercetat această problemă pentru întocmirea unei lucrări pe această temă pentru absolvirea Cursului post-universitar în Drept Constituțional la Facultatea de Drept a Universității București.³ Totodată, am în vedere faptul că prezența în această instituție în primii zece ani de control parlamentar mi-a permis să am o perspectivă din interior asupra acestui proces.

¹ Hotărârea nr. 30 din 23 iunie 1993 privind organizarea și funcționarea Comisiei comune permanente a Camerei Deputaților și Senatului pentru exercitarea controlului parlamentar asupra activității Serviciului Român de Informații

² Mircea Martin - *Iohannis nu trebuie doar să numească un șef al SRI, ci să rezolve problemele sistemului* – Evenimentul Zilei din 28.01.2015, pag. 13

³ *Controlul parlamentar asupra activității Serviciului Român de Informații* – autor Mălureanu Vasile, coordonator prof.univ. Antonie Iorgovan și lector Gheorghe Iancu

SISTEME DE COORDONARE A SERVICIILOR DE INFORMAȚII

Ca regulă generală, atât serviciile de informații cu competențe interne, cât și cele cu competențe externe, indiferent dacă aparțin administrativ de ministere diferite sau sunt autonome, toate au linie de subordonare la șeful statului, în multe țări fiind subordonate și primului ministru.

În unele state au fost create și ființează comisii speciale ale executivului care au sarcina coordonării comunităților informative naționale sau doar a unor componente ale acestora (ex. Consiliul Securității Naționale în SUA, Comitetul de Informații Unificat în Marea Britanie, Consiliul Suprem de Apărare a Țării în România).

SUPRAVEGHEREA (CONTROLUL) ACTIVITĂȚILOR INFORMATIVE

În multe state, supravegherea pe plan național a activităților desfășurate de serviciile de informații a devenit o realitate, aceasta urmărind, pe de o parte, desfășurarea unei activități informative eficiente, și, pe de altă parte, limitarea riscului comiterii unor abuzuri în detrimentul libertăților cetățenești.

Eforturile de a ține sub control sistematic activitatea informativă sunt de dată relativ recentă. SUA au avut prima inițiativă de a înființa unele organisme de supraveghere cu responsabilitate publică (comisii speciale pentru activitatea de informații ale Congresului - 1976 și Camerei Reprezentanților – 1977). Până la începutul anilor '80, circa 12 democrații occidentale au asigurat într-o oarecare măsură desfășurarea unei supravegheri independente a comunităților lor informative, cel mai adesea prin reglementări legale.

Deosebirile în structura și funcționarea sistemelor de guvernământ fac imposibilă analogia exactă între mecanismele de supraveghere ale SUA și cele din alte țări. Această situație se datorează, în primul rând, faptului că în SUA controlul exercitat asupra activității informative este mult mai amplu precizat decât în majoritatea celorlalte state democratice, mai ales în ceea ce privește mecanismele de control din sfera legislativului, controlul fiind centrat mai ales în jurul unor chestiuni legate de respectarea legii și acordarea de alocații bugetare.

Impactul schimbărilor sociale din Europa centrală și de est s-a materializat și pe planul preocupărilor tinerelor democrații de a constitui instrumente complexe și eficiente de control al activității serviciilor de informații la nivelul exigențelor din statele cu democrație consolidată. Ca o

notă specifică, s-a manifestat tendința societății civile de a realiza un control mai larg, ca urmare a suspiciunii că, din cauza menținerii unor specialiști din fostele structuri informative, serviciile de informații ar putea derapa spre comiterea de abuzuri și ilegalități.

CONTROLUL ASUPRA ACTIVITĂȚII SRI

Întrucât anumite acțiuni ori măsuri care se întreprind în domeniul apărării statului pot avea importante implicații sociale sau politice, atât pe plan intern cât și internațional, ele angajând țara, SRI se află sub controlul organismelor democratice cu atribuții exprese în acest sens. Aceasta conferă certitudinea că nu se vor comite abuzuri, că se vor respecta cu strictețe legile țării, drepturile și libertățile cetățenești, reprezentând în același timp o cerință a democrației reale.

Controlul asupra activității SRI se realizează prin :

1. **Controlul intern**, prin avizul prealabil de legalitate, obligatoriu în toate situațiile în care activitățile de culegere sau valorificare a informațiilor presupun restrângerea temporară a drepturilor sau libertăților fundamentale ale unor cetățeni ori duc la decizii privind sesizarea organelor abilitate cu aplicarea legii.

2. **Controlul executivului**, prin buget. Trimestrial, SRI prezintă Ministerului de Finanțe dări de seamă contabile.

3. **Controlul judecătoresc**, în toate situațiile în care se apreciază temeinicia și legalitatea autorizării culegerii de informații prin mijloace sau procedee care implică restrângerea temporară a exercițiului unor drepturi (art. 13 din Legea nr. 51/1991 privind Siguranța Națională).

4. Controlul parlamentar.

Constituția României prevede la art. 62, alin. 2, lit. g. că Senatul și Camera Deputaților se întrunesc în ședință comună pentru „numirea, la propunerea Președintelui României, a directorului SRI și exercitarea controlului parlamentar asupra activității acestui serviciu”.

Controlul parlamentar asupra activității SRI se realizează în următoarele **forme și mijloace specifice** :

a) Controlul parlamentar prin prezentarea de rapoarte.

În art. 1, alin. 2 al Legii nr.14/1992 privind organizarea și funcționarea SRI se stipulează că **anual** sau când Parlamentul hotărăște, directorul SRI

prezintă acestuia **rapoarte referitoare la îndeplinirea atribuțiilor ce-i revin potrivit legii.**

b) Controlul exercitat prin comisiile parlamentare

Este un control practicat destul de des, această funcție fiind încredințată de regulă unor comisii speciale sau de anchetă.

În baza prevederilor constituționale, ale Legii nr. 51/1991 și ale Legii nr. 14/1992, Parlamentul României a adoptat la 16 iunie 1993 Hotărârea nr. 30 privind organizarea și funcționarea **Comisiei comune permanente a Camerei Deputaților și Senatului pentru exercitarea controlului parlamentar asupra activității SRI.**

Art. 5 al Hotărârii nr. 30/1993 stabilește următoarele atribuții acestei comisii parlamentare de control :

- verifică dacă, în exercitarea atribuțiilor ce revin SRI în domeniul siguranței naționale, sunt respectate prevederile Constituției și ale celorlalte acte normative;

- examinează cazurile în care s-au semnalat încălcări ale prevederilor constituționale și ale altor dispoziții legale în activitatea SRI și se pronunță asupra măsurilor ce se impun pentru restabilirea legalității;

- analizează și cercetează, la cererea oricăreia dintre comisiile permanente pentru apărare, ordine publică și siguranță națională ale celor două camere, sesizările cetățenilor care se consideră lezați în drepturile și libertățile lor, prin mijloacele de obținere a informațiilor privind siguranța națională; examinează și soluționează celelalte plângeri și sesizări ce-i sunt adresate în legătură cu încălcarea legii de către SRI;

- audiază persoana propusă de Președintele României pentru funcția de director al SRI, în legătură cu care prezintă un raport în fața celor două camere ale Parlamentului;

- examinează rapoartele prezentate Parlamentului, potrivit legii, de către directorul SRI și întocmește un raport asupra acestuia, pe care îl înaintează birourilor permanente ale celor două Camere;

- examinează proiectele de buget pentru SRI și prezintă comisiilor permanente de specialitate observațiile și propunerile sale cu privire la alocațiile bugetare;

- controlează modul de utilizare a fondurilor bănești destinate prin bugetul de stat, precum și constituirea și folosirea mijloacelor extrabugetare pentru SRI;

- verifică modul de respectare a dispozițiilor legale privind funcționarea regiei autonome, a societăților comerciale de producție, instituțiilor sanitare și asociațiilor cu caracter cultural-sportiv din cadrul SRI.

În exercitarea atribuțiilor sale, Comisia permanentă de control poate solicita SRI rapoarte, informări și explicații scrise, documente, date, informații și poate audia persoane în legătură cu problemele analizate.

SRI este obligat să pună la dispoziția Comisiei în timp util rapoartele, informările, explicațiile, datele și informațiile solicitate și să permită audierea persoanelor indicate de Comisie. Fac excepție de la această obligativitate, conform prevederilor art. 7 din Hotărârea nr. 30/1993, acțiunile informative în curs de executare, alte activități operative pentru siguranța națională, apreciate ca atare de Comisie la recomandarea Biroului Executiv al Consiliului Director al SRI, precum și mijloacele și metodele concrete folosite în munca de informații, în măsura în care nu contravin Constituției și legilor în vigoare.

Limite în controlul parlamentar, din rațiuni de protejare a acțiunilor informative în derulare, a mijloacelor și metodelor specifice concrete, sunt întâlnite în competențele tuturor comisiilor similare, astfel :

- În SUA, comisiile speciale pentru activitatea de informații ale Congresului și Camerei Reprezentanților au atribuții limitate vizavi de „unele aspecte mai sensibile privind modul de desfășurare a activității informative”.

- În Germania, Guvernul federal poate refuza să informeze Comisia parlamentară de control în privința „unor evenimente singulare numai când acest lucru este necesitat de motive stringente de securitate”.

- În Italia, primul ministru este autorizat prin lege să rețină unele informații solicitate, din rațiuni de secretizare.

Pe lângă această comisie specială, Parlamentul exercită controlul asupra activității SRI și **prin alte comisii permanente**, îndeosebi prin comisiile pentru apărare, ordine publică și siguranță națională ale Camerei Deputaților și Senatului, precum și prin **comisii de anchetă**.

c) Controlul parlamentar exercitat prin întrebări și interpelări

Directorului SRI îi pot fi formulate întrebări sau interpelări care vizează furnizarea unor informații ori prezentarea unor precizări pe problemele concrete care țin de competențele și atribuțiile SRI.

MODUL ÎN CARE S-A EXERCITAT CONTROLUL PARLAMENTAR**a) Anual, SRI a prezentat Parlamentului rapoarte privind activitatea desfășurată conform abilităților legale.**

Primul raport de acest gen a fost prezentat Parlamentului la 28 iunie 1993, fiind dezbătut în plenul celor două camere, în zilele de 13 și 14 septembrie același an. Asemenea rapoarte au fost prezentate ulterior anual. În primii ani, rapoartele de activitate ale SRI erau larg dezbătute în plen, cu participarea reprezentanților tuturor formațiunilor politice parlamentare, tonul fiind preponderent critic, îndeosebi din partea reprezentanților formațiunilor politice din opoziție. În plus, directorul SRI era supus unui tir de întrebări, pe o paletă foarte diversă, abordând de multe ori chestiuni punctuale.

Observațiile critice pe probleme de fond făcute în cadrul acestor dezbateri deveneau jaloane de corecție pentru noi în activitatea specifică.

Cu timpul, interesul Parlamentului pentru dezbaterile în plen a rapoartelor de activitate ale SRI a scăzut, în unii ani acestea fiind dezbătute doar în Comisia de control a activității SRI.

În afara rapoartelor globale privind activitatea desfășurată pe o perioadă de timp, Camera Deputaților și Senatul, împreună sau fiecare în parte, ori comisiile parlamentare speciale sau de anchetă au solicitat SRI **rapoarte în probleme concrete.**

b) Un control permanent și sistematic asupra activităților SRI s-a desfășurat prin intermediul Comisiei comune permanente a Camerei Deputaților și Senatului.

Pentru îndeplinirea atribuțiilor stabilite prin Hotărârea nr. 30/1993, această comisie a întreprins un ansamblu de activități dintre care menționăm: participarea unor reprezentanți ai Comisiei la ședințele de analiză a activității SRI și a unor unități centrale și teritoriale; audierea directorilor SRI, a adjuncților acestora, a șefilor unor unități centrale și a altor cadre ale serviciului; solicitarea de rapoarte, informări și explicații scrise pe diverse

teme; cercetarea reclamațiilor și sesizărilor privind cadre ale SRI; efectuarea de controale la unități centrale și teritoriale ale SRI.

În scopul relevării dimensiunii acestor activități de control, vom spicui câteva date din rapoartele de activitate ale SRI. Astfel, în perioada octombrie 1993 – septembrie 1994, a fost verificată legalitatea celor 371 de mandate obținute de la Parchetul General pentru folosirea mijloacelor tehnice de ascultare și interceptare și s-au solicitat rapoarte, informări și explicații scrise, date și informații privind evenimentele din decembrie 1989 (raport preliminar), organizațiile extremiste care acționau pe teritoriul țării noastre, situația flotei comerciale românești, sistemele de întrajutorare tip „Caritas” și „Procent”, înscrisurile și obiectele ridicate de la diverse persoane de către fostele organe de securitate. În anul 2001, Comisia a avut 23 de întâlniri cu conducerea SRI și cadre de conducere la nivel central și local, a solicitat și obținut 108 rapoarte și informații necesare clarificării problemelor aflate în atenția membrilor săi, a efectuat 7 controale la nivelul structurilor centrale ale SRI, 10 la structuri teritoriale, precum și 4 activități specifice de control.

În ce privește controalele efectuate la unitățile SRI, acestea au devenit cu timpul tot mai complexe și profunde. Spre exemplu, în anul 1997 tematica acestor controale cuprindea: examinarea ansamblului actelor normative cu caracter intern sub aspectul concordanței acestora cu Constituția și cu legislația în vigoare; verificarea concordanței dintre mandatele emise de parchet și documentele interne de evidență a operațiunilor specifice, fiind probată corectitudinea cu care unitățile respective au aplicat prevederile legale în ceea ce privește desfășurarea de activități care presupun restrângerea temporară a exercitării unor drepturi și libertăți constituționale; constatarea pe teren a modului de organizare, a regulilor de acces, consultare și documentare, precum și a măsurilor destinate depozitării, păstrării și protecției fondurilor arhivistice existente în Arhiva Centrală a SRI și arhivele unităților teritoriale; informarea asupra eficienței modului în care SRI coopera cu alte structuri abilitate în domeniul siguranței naționale; cunoașterea factorilor de natură economico-financiară care afectau dotarea materială și încadrarea cu personal a unităților ori situația socială a cadrelor aflate în activitate; documentarea cu privire la

adaptarea cadrului legislativ la probleme ce privesc direct eficientizarea activității de apărare a siguranței naționale⁴.

În cadrul activităților de control, membrii Comisiei erau informați cu privire la contextul operativ din zonele și domeniile aflate în competență.

c) Îndeosebi în perioada până la instituționalizarea Comisiei comune permanente a Camerei Deputaților și Senatului, Parlamentul a apelat și la **controlul SRI prin comisii de anchetă**. Un exemplu îl constituie Comisia parlamentară instituită în anul 1991 pentru cercetarea circumstanțelor în care s-a încercat incinerarea în localitatea argeșeană Berevoiești a unor documente operative ale fostei Securități, distruse în contextul evenimentelor din decembrie 1989.

CONSIDERAȚII PRIVIND CONDUITA ȘI PERCEPȚIILE CELOR IMPLICAȚI ASUPRA CONTROLULUI PARLAMENTAR

Începuturile controlului parlamentar asupra activității SRI au fost marcate, inevitabil în bună măsură, de noutatea demersului în sine, de specificitatea domeniului informativ și, mai ales, de unele idei preconcepute ale multora dintre cei implicați, parlamentari și cadre de informații, deopotrivă.

Ofițerilor de informații, formați în spiritul vigilenței și apărării secretului profesional, le-a venit foarte greu să accepte să abordeze cu persoane din afara sistemului, chiar dacă erau parlamentari, aspecte privind organizarea și desfășurarea activității informative și, cu atât mai greu, să le pună la dispoziție documente clasificate secret de stat (rapoarte de deschidere a dosarelor de problemă pe riscuri și amenințări, planuri de căutare a informațiilor etc).

Parlamentarii membri ai Comisiei de control, cei mai mulți fără o cunoaștere a mecanismelor specifice pentru identificarea și prevenirea riscurilor și amenințărilor la adresa siguranței naționale, nu percepeau întotdeauna corect și nuanțat aspectele prezentate de ofițerii de informații.

În plus, prezența în SRI a unor cadre de informații care au lucrat și în structurile Securității, precum și antecedentele avute cu această instituție de către unii membri ai Comisiei de control au făcut ca primele contacte să fie marcate de reținere și suspiciune de ambele părți.

⁴ Raportul de activitate al SRI pe perioada mai 1997 – mai 1998.

De menționat, în context, și faptul că un efect perturbator asupra consistenței prestației unor membri ai Comisiei parlamentare de control a avut-o și predispoziția acestora de a aborda unele probleme de pe poziții partizane, înguste. Totodată, cu prilejul unor controale făcute la unități ale SRI, parlamentari din această categorie formulau întrebări de natură să-i pună în dificultate pe colegii de la alte partide.

Pe măsură ce controlul parlamentar a fost perceput corect, ca un instrument benefic pentru activitatea SRI, iar interlocutorii au înțeles să-și aducă contribuția în acest sens, cu deschidere și respect reciproc, această activitate a devenit mai transparentă și eficientă. Unii dintre membrii Comisiei parlamentare de control, cu preocupare și continuitate în această activitate, au ajuns la o bună cunoaștere a metodologiilor interne ale SRI, ceea ce conferea substanță în activitățile specifice de control. Așa se explică faptul că, în timp, pe măsura maturizării și înscrierii SRI pe linia profesionalismului și performanței, recunoscute ca atare atât de instituțiile statului și cetățeni în interior, precum și de partenerii externi, controlul parlamentar a fost abordat de ambele părți cu dorința evidentă de a asigura atât creșterea eficienței activității informative, cât și protecția drepturilor și libertăților individuale.

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

VULNERABILITĂȚI, RISCURI ȘI AMENINȚĂRI PE PROFILUL APĂRAREA CONSTITUȚIEI ÎN ANII '90

Analiza vulnerabilităților, riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale a României în anii '90 trebuie să ia în considerație următoarele aspecte:

- în plan politic, răsturnarea violentă a sistemului comunist, urmată de o tranziție îndelungată și dureroasă spre democrație;

- în plan economic, destructurarea irațională și cu pagube imense a vechiului sistem economic și trecerea haotică spre economia de piață, marcată de incoerență strategică și de o reglementare legală deficitară, având drept consecințe înstrăinarea păguboasă a unui important patrimoniu de resurse naturale și active ale statului;

- în plan social, rămânerea bruscă fără locuri de muncă și resurse de întreținere a forței active din anumite ramuri industriale (minerit, metalurgie, construcții mașini ș.a.) și zone geografice;

- în planul edificării statului de drept, criza de autoritate a instituțiilor statului, datorată nu atât problemelor de legiferare cât predispoziției unor indivizi și chiar grupuri de a nu respecta legea și autoritatea publică;

- în plan geostrategic, planurile revizioniste ale unor state vecine, în contextul regional deosebit de fluid după destructurarea sistemului comunist, dublate de inexistența unui sistem de securitate, după ieșirea țării noastre din Tratatul de la Varșovia.

În aceste „circumstanțe istorice” este lesne de înțeles că România s-a confruntat, în anii '90, cu **o situație operativă deosebit de complexă**, generatoare de riscuri și amenințări la adresa securității naționale, atât de sorginte internă cât și externă, în toate domeniile (politic, economic, social ș.a.).

În procesul organizării și desfășurării activității de prevenire și contracarare a acestor amenințări, conform abilitărilor legale conferite, Serviciul Român de Informații (SRI) a avut în vedere contextul geopolitic în care se afla România, precum și dinamica unor fenomene interne, specifice perioadei de tranziție, marcată de multiplicarea faptelor, acțiunilor și evenimentelor purtătoare de risc în diferite planuri.

În primii ani ai perioadei analizate, **ponderea amenințărilor la adresa securității naționale**, identificate de SRI, a fost următoarea: 31,22% amenințări de

subminare, sabotare, distrugere sau degradare a obiectivelor economice de interes național; 24,73% amenințări de natură extremistă și revizionist-separatistă la adresa instituțiilor democratice, a drepturilor și libertăților cetățenești; 23,21% amenințări de spionaj; 6,81% amenințări la adresa unității și integrității teritoriale; 5,15% amenințări privind organizații sau activități secrete; 3,08% amenințări teroriste; 5,20% alte amenințări.¹

După cum se poate lesne constata, ponderea amenințărilor pe profilul Apărarea Constituției este semnificativă, depășind 36%. În cele ce urmează, vom aborda principalele vulnerabilități, riscuri și amenințări din această categorie, încercând să conferim repere informative privind cauze interne și externe ale apariției și potențării lor, dinamica înregistrată în anii '90 și începutul anilor 2000, concepția și modul de acțiune ale SRI pentru prevenirea și contracararea acestora.

1. Vulnerabilități, riscuri și amenințări de natură revizionist-separatistă și la adresa unității și integrității teritoriale.

Imediat după răsturnarea regimului Ceaușescu, cercuri revizionist-separatiste din Ungaria, emigrația maghiară din Occident și extremiști din rândul etnicilor maghiari din țara noastră au intensificat pe multiple planuri acțiunile vizând exacerbară naționalismului, cu accente extremiste și separatiste, vizând acapararea Transilvaniei în noul context geopolitic internațional. În acest scop, s-a intensificat fără precedent propaganda antiromânească, prin care au fost preluate și promovate, în forme ostile, amplu mediatizate, teze revizioniste vizând părți din teritoriul țării noastre, negând în mod periculos validitatea reglementărilor bilaterale și internaționale în vigoare.

În context, a fost intensificată și concertată trimiterea de emisari în comunitățile de etnici maghiari din Transilvania pentru exacerbară naționalismului și incitarea la acțiuni extremiste și separatist-autonomiste. Prin asemenea acțiuni s-a încercat să se facă din relațiile interetnice un vector de acțiune împotriva statului român.

Pe fondul propagandei antiromânești, al incitărilor revizioniste și al sprijinului direct din exterior, unii cetățeni români de etnie maghiară au avut manifestări cu caracter anticonstituțional. Partizanii proclamării autonomiei teritoriului secuiesc s-au reunit în gruparea „Inițiativa Maghiară Ardeleană”,

¹ Raport referitor la îndeplinirea atribuțiilor ce revin, potrivit legii, Serviciului Român de Informații, pentru realizarea siguranței naționale (octombrie 1993 – septembrie 1994)

organizație oficializată în martie 1992, a cărei platformă program a stabilit ca obiectiv fundamental realizarea autodeterminării prin impunerea tuturor formelor de autonomie, inclusiv a celei teritoriale.²

Preocupările promotorilor autonomismului separatist au trecut rapid de la elaborări doctrinare la acțiuni publice constând în: declarații cu caracter provocator, instituirea unor structuri organizatorice care forțau deliberat limitele legislației interne; asumarea deschisă, programatică a unor obiective contrare ordinii de drept; declanșarea unei ample campanii propagandistice susținută prin informații denaturate sau false și care, pe de o parte, denigra statul român, discredita politica autorităților și victimiza etnia maghiară, iar pe de altă parte urmărea „politizarea masivă a maghiarimii”, respectiv lărgirea bazei de susținere pentru escaladarea programului autonomist-separatist.

Treptat, s-a accentuat tendința acțiunilor antistatale de factură autonomistă și revizionistă de a depăși faza clandestinității, multe dintre acestea fiind etalate în cadrul unor activități publice (administrative, politice, sociale, culturale, educative etc.), prilejuri cu care erau dezbătute și adoptate hotărâri a căror aplicare era de natură să afecteze exercițiul suveranității statului român în interiorul granițelor sale.

Astfel de hotărâri și documente programatice cuprindeau prevederi exprese relativ la autonomie, inclusiv la autonomia teritorială, precum și la structuri politice, sociale, administrative ce susțin și conduc la realizarea autonomiei pe criterii etnice (Consiliul reprezentanților unionali, consiliile autoguvernărilor pe țară și teritoriale etc.).

Conținutul acestor documente și informațiile obținute relevau intenția creării unui sistem instituțional propriu pentru „comunitatea autonomă a maghiarilor din România” și, îndeosebi, a unui sistem anticonstituțional de administrare locală, exclusiv pentru unitățile administrative în care trăiesc într-un procent însemnat persoane aparținând minorității maghiare (Consiliul Consultativ din Secuime). În același scop, s-a acționat pentru înființarea unei rețele neautorizate a „învățământului maghiar din România”, subordonată și integrată unuia din exterior, prin crearea, în mai multe localități din Transilvania, a unor unități de învățământ de grad universitar și postuniversitar arondate la instituții de învățământ superior ori alte organisme din străinătate, subvenționate și asigurate din afară cu personal și material didactic.

² Idem

Forțe grupate în jurul unor formațiuni politice radicale de sorginte maghiară sau ale cercurilor revizioniste ale emigrației maghiare au acționat pentru a bloca dialogul româno-ungar și a stimula tensiunile dintre cele două țări.

Acțiunile autonomist-separatiste și revizioniste maghiare au fost susținute, orientate și coordonate sistematic de structuri informative străine din țări interesate în menținerea stării tensionate și de nesiguranță în zonă.³

Au existat și încercări vizând lărgirea bazei de sprijin a mișcării autonomiste în rândul altor minorități etnice, îndeosebi a romilor, precum și a unor români ardeleni, prin resuscitarea „transilvanismului”, un proiect diversionist mai vechi, menit să spargă unitatea națiunii și să destructureze astfel România.

„Transilvanismul” este o amplă acțiune de persuasiune asupra românilor ardeleni pentru a-i convinge că sunt superiori „regătenilor” și că trebuie să se separe de aceștia.⁴

De menționat și faptul că, în aceeași perioadă, pe fondul unor asperități din cadrul Marii Loji Naționale din Romania lojile din Transilvania s-au desprins și au constituit „Districtul Transilvania”.

Riscuri și amenințări de factură revizionistă au existat în anii '90 la adresa României și din alte direcții :

- În contextul post-decembrist, cercuri panslaviste ruse și susținători ai lor din teritoriul românesc de la est de Prut au reluat concepțiile politico-diversioniste antiromânești care susțin că moldovenii reprezintă o entitate etnică diferită de cea română.

Adevăratul scop urmărit este, în fapt, „întregirea” Republicii Moldova – ca stat în sfera de influență rusă – cu teritoriile statului român dintre Prut și Carpați. Pentru detalii recomand un material pe această temă scris de colegul nostru col. (r) prof. univ. dr. Traian Valentin Poncea⁵.

- Au existat încercări similare ale unor cercuri naționaliste ucrainene pe tema „bucovinismului”, susținute propagandistic și nu numai de grupuri de interese germane.

Mai timid, au tânjit la Banatul românesc și ultranăționalisti sârbi.

³ Raportul de activitate al SRI pe perioada octombrie 1994 - septembrie 1995

⁴ Pentru detalii, a se vedea articolul dr. Gelu Neamțu intitulat *Încercări de resuscitare a „transilvanismului” pentru destructurarea României*, în *Vitralii – Lumini și umbre* nr. 18/2014

⁵ „Moldovenismul” și „Moldova Mare” - *concepțe politico-diversioniste antiromânești* în *Vitralii – Lumini și umbre*, nr. 22/2015

Pericolele și riscurile de această natură de sorginte ucraineană și sârbă s-au estompat cu timpul datorită dificultăților prin care au trecut și trec țările respective. Amenințările autonomist-separatiste maghiare persistă și în prezent, sub forme mai „democratice” și „europene”, iar evoluția pro-europeană a românilor basarabeni, îndeosebi a celor de peste Nistru, este încă incertă.

Serviciul Român de Informații a acordat o atenție prioritară acestor riscuri și amenințări. Dovadă în acest sens este și faptul că în anul 1993 a înființat o structură informativă specială, care a abordat integrat riscurile și amenințările zonale de această factură.

Ca urmare, a furnizat un volum tot mai consistent de informații privind scopuri urmărite, strategii, forțe interne și externe implicate, disfuncții și vulnerabilități care facilitează pericole și riscuri autonomist-separatiste.

În mod excepțional, când situația a impus, a propus folosirea pârghiilor legale pentru contracararea activităților antiromânești fățișe și provocatoare (nepermiterea accesului în România sau întreruperea dreptului de ședere în țara noastră a unor extremiști unguri etc.).

2. Vulnerabilități, riscuri și amenințări de natură extremistă și anarhistă.

Liberalizarea bruscă a societății românești în decembrie 1989, lipsa unui cadru legislativ adecvat și criza de autoritate a instituțiilor statului la începutul tranziției spre democrație au permis o proliferare accentuată a anarhismului și extremismului politic, etnic și religios în țara noastră.

O analiză amplă a acestui fenomen în perioada imediat următoare a evenimentelor din decembrie 1989 a fost realizată în articolele „Proliferarea anarhismului și extremismului după decembrie 1989”, autor subsemnatul, și „Extremismul politic după decembrie 1989”, autor Gl. bg. (r) Adrian Tudor, publicate în nr. 20 al revistei noastre.

În aceste circumstanțe, ne vom axa în continuare pe prezentarea dinamicii acestor riscuri și amenințări în anii următori.

În plaja extremismului de dreapta, în 1993 și 1994 s-a constatat o intensificare a preocupărilor de reorganizare prin unificarea formațiunilor legal constituite⁶, pe care membrii fondatori le considerau continuatoare ale

⁶ Uniunea Democrat Creștină, Partidul Noua Românie Creștină și Partidul Pentru Patrie, care revendicau legătura cu „Mișcarea”, dar și Mișcarea pentru România și Partidul Dreapta Națională, formațiuni care deși negau legătura cu Legiunea, au preluat de la aceasta elemente de ideologie sau de structură organizatorică

„Mișcării Legionare”, iar, în paralel, refacerea în clandestinitate a fostelor structuri ale „Gărzii de Fier”.

În acest proces erau implicați activ Comandamentul Legionar de la Madrid, Consiliul Conducător Legionar de la Freiburg, Uniunea pentru Credință și Libertate din SUA, alte grupări ale diasporei legionare din America de Nord, care trimiteau sistematic emisari în România, acordând sprijin moral și material-financiar formațiunilor neo-legionare din țară.

Totodată, s-a amplificat, devenind practic incontrollabilă în condițiile reglementărilor legale de atunci, activitatea de propagandă legionară destinată schimbării imaginii publice a „Mișcării”, dar mai ales a îndoctrinării și atragerii tineretului. În acest scop, au fost create și folosite ca acoperire ligi, fundații și asociații cu caracter cultural, dintre care mai active erau Fundația „Bunavestire” și Asociația foștilor președinți și fruntași ai organizațiilor studențești din perioada 1919-1942. O activitate deosebită în plan propagandistic au desfășurat publicațiile „Gazeta de Vest” (Timișoara), „Puncte Cardinale” (Sibiu) și editurile „Gordian” și „Marineasa” din Timișoara.

Se considera atunci că toate aceste preocupări prezentau un pericol antidemocratic și anticonstituțional prin faptul că unele elemente fanatice susțineau necesitatea unui regim totalitar de tip legionar. Îngrijorător era perceput faptul că, pe fondul acțiunilor de atragere și îndoctrinare a tineretului, în mai multe localități din țară au început să se coaguleze nuclee de tineri adepți ai doctrinei legionare, care au început să aibă manifestări specifice (difuzare de înscrisuri cu conținut legionar, inscripționarea de însemne naziste și ale „Gărzii de Fier” în locuri publice, predispoziție la violență față de persoanele care nu le împărtășeau opiniile etc.).⁷

La mijlocul anilor '90, s-a trecut de la faza desfășurării cu prudență, dar și cu perseverență, a activităților de tip legionar, sub acoperirea unor societăți și asociații (orientare susținută și concretizată exclusiv de reprezentanți ai generației celor mai vechi adepți ai „Mișcării”), la faza creării și funcționării la vedere a structurilor legionare. Au fost înființate cuiburi legionare la Sibiu („Moța și Marin”), București („Horia Sima”), Tg. Jiu, Constanța, Craiova și Brașov, structuri considerate „componente ale Mișcării Legionare”. În același scop, au fost întreprinse demersuri pentru înregistrarea legală a „Legiunii Creștine”, iar începând cu vara anului 1995 au fost organizate tabere legionare

⁷ Raportul de activitate al SRI pe perioada octombrie 1993-septembrie 1994

la Padina (în Bucegi), Valea Plopului (județul Prahova), Constanța etc. Apariția structurilor de sorginte legionară și manifestările deschise ale acestora au generat stări de neliniște și teamă în rândul unor categorii de persoane din țară și străinătate. Reprezentanți ai etnicilor evrei au solicitat organelor de conducere a statului să intervină pentru stoparea reînvierii legionarismului și au inițiat acțiuni în exterior de natură să afecteze imaginea României.⁸

În anii următori, curente de sorginte legionară au evoluat în sensul unei maturizări lente, concretizată în continuarea procesului de reorganizare și încercările repetate de omogenizare și unificare. Principala formă de exteriorizare, la care s-a recurs fără reținere, a fost discursul propagandistic, care a căpătat pe parcurs accente de negare a valorilor democrației pluraliste, a ordinii constituționale, a drepturilor și libertăților cetățenești.

Cuiburile legionare au proliferat, continuând să desfășoare activități fără autorizare legală. Activitățile derulate în cuiburi, într-o atmosferă cazonă și cu ritualuri specifice (depunerea jurământului, marșul în formație, uniforme și drapelul), au determinat treptat radicalizarea poziției unora dintre membri.

S-a conturat astfel o tendință spre manifestări de factură extremistă, rasistă și antisemită. Preocupările de unificare a cuiburilor într-o „familie” și desemnarea unui lider național confereau dimensiuni sporite de risc pentru siguranța națională.

Radicalismul atitudinal – și, uneori, faptic – al exponenților acestor idei s-a accentuat în continuare.

La începutul anilor 2000, activități în sfera extremismului de dreapta promovau – de regulă, într-o formă disimulată – peste 30 de organizații, asociații ori nuclee clandestine. Datorită precarității structurale și audienței reduse, aceste grupări au avut un statut marginal, iar activitățile lor nu au depășit stadiul de risc potențial.

- **În sfera extremismului de stânga**, la începutul anilor '90 s-au constatat preocupări de constituire a unor structuri de sorginte comunistă. Elemente fanatice, remarcate prin organizarea unor acțiuni de comemorare a lui Nicolae Ceaușescu, s-au constituit în grupuri de inițiativă pentru crearea unor formațiuni care să preia ideologia și patrimonial fostului PCR.

Un asemenea grup, intitulat „Liga Comuniștilor din România”, a încercat să înregistreze o asociație al cărei caracter a fost disimulat într-unul

⁸ Raportul de activitate al SRI pe perioada octombrie 1994- septembrie 1995

„istoric, filozofic și sociologic”. Respingerea repetată a legalizării acestei asociații, pe considerentul că documentele programatice făceau trimitere clară la ideologia comunistă, a determinat grupurile comuniste să caute noi soluții. Cu prilejul contactelor realizate pe o arie geografică extinsă, s-au format cercuri de interese și curenți de opinie divergenți, atât de natură organizatorică și de conducere, cât și de orientare doctrinară, ceea ce a afectat procesul de coagulare a unor asemenea structuri. În mai multe județe, s-a încercat atragerea numărului necesar de persoane pentru a putea fi solicitată înscrierea unor formațiuni politice, ligi sau fundații. În majoritate, aceste demersuri au eșuat din cauza audienței scăzute în rândul populației, singura grupare care a reușit să întrunească peste 251 de adeziuni fiind comitetul de inițiativă pentru înființarea Partidului Comunist Român – Târgu Jiu. Cererea de înscriere a acestei formațiuni politice, inițial acceptată la 4 mai 1994 de Tribunalul Municipiului București, a fost ulterior casată de Curtea Supremă de Justiție, care a apreciat că, prin neincluderea în statut a pluripartidismului, dreptului de proprietate privată, principiilor economiei de piață, cât și prin solicitarea patrimoniului fostului PCR, formațiunea era în fapt continuatoarea acestuia.

Eșecurile înregistrate pe linia legalizării unor formațiuni și asociații de sorginte comunistă⁹ nu au fost de natură să stopeze asemenea preocupări.

Concomitent cu contestarea la forurile internaționale a hotărârilor judecătorești de respingere, unii lideri și-au modificat strategia de acțiune, recurgând la infiltrarea în formațiuni politice neparlamentare sau chiar la desfășurarea de acțiuni clandestine. Același scop s-a urmărit și prin implicarea în constituirea unor asociații de prietenie cu state în care există regimuri totalitare.

Ceea ce prezenta interes pentru siguranța națională era faptul că unii dintre exponenții grupărilor comuniste nu excludeau posibilitatea ca, pentru impunerea liniei politice proprii, să apeleze și la mijloace nedemocratice, anticonstituționale, motivând că imperativele „salvării țării de la dezastru” le-ar conferi legitimitatea utilizării acestora.¹⁰

La mijlocul anilor '90, activitățile orientate către extrema stângă au cunoscut o curbă ascendentă, reprezentanții acestui curent trecând treptat de la starea de expectativă la exprimarea și susținerea publică a ideilor totalitariste de sorginte comunistă.

⁹ S-a mai încercat înregistrarea Partidului Comuniștilor Români (nepeceriști), Partidului Socialist Român, Partidului Muncitoresc Român și altele.

¹⁰ Raportul de activitate al SRI pe perioada octombrie 1993-septembrie 1994

Fără să aducă atingere direct valorilor fundamentale ale statului de drept, diverse grupări de această expresie au continuat să funcționeze ilegal, prin numărul de aderenți detașându-se Partidul Comunist Român – Târgu Jiu.

Liderul unui nucleu comunist din zona de sud a țării, după eșecul înregistrat în legalizarea unor formațiuni de asemenea factură, a încercat și organizarea unei așa-zise „opoziii comuniste”, articulate din mai multe grupări. Cel în cauză a afirmat că va deveni „un extremist comunist în condițiile în care se va împiedica apariția unui partid cu această ideologie”.

Acțiunile propagandistice desfășurate de grupările comuniste au îmbrăcat, în principal, forma publicării de articole și a difuzării de înscrisuri în care se făcea apologia regimului totalitar, unele având și caracter extremist.

În a doua parte a anilor '90 s-au remarcat cu activități de factură comunistă 18 organizații, fundații și asociații, de regulă cu pretins caracter politic, situate în 8 localități ale țării, majoritatea activând fără a fi înregistrate legal.

Eșecurile repetate în încercările de legalizare a unor asemenea formațiuni, dar și audiența scăzută în rândul populației, i-au determinat pe unii exponenți să-și intensifice demersurile propagandistice dirijate către categoriile sociale defavorizate. În context, au fost inițiate acțiuni, inclusiv în mediul sindical, vizând radicalizarea mișcărilor revendicative și blocarea procesului de reformă.

S-au realizat contacte cu partide de aceeași orientare din exterior, înregistrându-se acțiuni care puteau interfera, nedorit, politica externă a țării noastre. În unele cazuri, reprezentanți ai acestora au susținut necesitatea constituirii unui front comun împotriva politicii FMI și a Bancii Mondiale, a aderării României la structurile euroatlantice, recomandând organizarea unor acțiuni contestatate.¹¹

Ca și structurile de factură legionară, nici grupările comuniste nu au desfășurat activități care să depășească nivelul unui risc potențial, datorită dificultăților de organizare legală și, mai ales, audienței reduse.

- **În zona anarhismului**, după un vârf de amplitudine și intensitate înregistrat imediat după 1989, fenomenul a cunoscut o diminuare treptată și constantă. Acest lucru s-a datorat elaborării noului cadru legal privind siguranța națională și ordinea publică, exercitării din ce în ce mai coerent și ferm a autorității publice, cât și creșterii respectului față de lege și instituțiile statului.

Datorită deficiențelor pe care le-a antrenat modul de derulare a reformei economice, acțiunile anarhice cu caracter destabilizator s-au deplasat din

¹¹ Raportul de activitate al SRI pe perioada mai 1997 – mai 1998

spațiul politic, al nerecunoașterii și contestării structurilor de putere nou alese, în cel economic, al exprimării nemulțumirii față de unele măsuri economice care afectau întregi categorii socio-profesionale sau al tentativelor de blocare a luării acestor măsuri. În acest context, s-a produs creșterea radicalismului unor lideri sindicali, care pentru apărarea intereselor sindicaliştilor i-au antrenat pe aceștia în acțiuni anarho-contestatare violente, unele cu consecințe nefaste asupra lor, dar și asupra climatului social-politic. Exempul cel mai edificator de anarhism sindical îl constituie acțiunea minerilor din Valea Jiului din 1999, care a derapat în subminare a regimului de stat.

Spre sfârșitul anilor '90, în contextul intensificării în lume a curentului antiglobalizare, au apărut și în România nuclee de persoane cu asemenea obiective. Cu tot sprijinul primit de la grupări similare din exterior, preocupările pe această linie nu au avut o evoluție periculoasă, nedepășind stadiul de factor de risc.

Și mediile juvenile au devenit, în intervalul de referință, ținta unei agresiuni ideologice având origini interne, dar mai ales externe, urmărind deturnarea spirituală și comportamentală a tinerilor către manifestări cu caracter anarhic și asocial. Asemenea fenomene - care aveau în bună măsură explicații de ordin social, economic, cultural și instituțional – fără să prezinte, prin ele însele, amenințări la adresa siguranței naționale, se constituiau totuși în factori de risc prin plasarea lor în afara și împotriva ordinii de drept, putând deveni periculoase îndeosebi prin asociere cu fenomene similare, de coloratură extremistă.

Îngrijorător a proliferat în rândul tinerilor, în anii '90, mișcarea satanistă, având ca vectori „Biserica lui Satan” sau „Cultul lui Satan”. „Ideologia satanistă”, preluată din spirit de mimetism și aventură, asociază cultul morții, anarhismul, neofascismul, respingerea oricăror norme sociale, morale sau juridice.

Ritualurile – desfășurate de regulă noaptea, în cimitire - includ sacrificii de animale, dar au și evoluții criminale, așa cum au fost cazurile de omucidere din anii 1994 și 1995 de la Constanța (unde trei tineri au comis un dublu asasinat, pe corpurile victimelor scrijelind cu briciul însemne satanice) și Cluj-Napoca (unde un elev și-a înjunghiat ambii părinți). Nuclee de expresie satanistă au fost semnalate în aproape toate județele țării, cuprinzând îndeosebi tineri neintegrați socio-profesional, intrați în conflict cu factorii de autoritate, care practică ritualuri orgiastice, consumă substanțe halucinogene, devenind dependenți psihologic și disponibili pentru acțiuni violente, cu posibile conotații rasiale, etnice, xenofobe. Adepții mai labili psihic devin predispuși la suicid, după cum o demonstrează cazurile privind 3 elevi din Ploiești, Dorohoi

și Brănești (județul Ilfov) care și-au luat viața în prima parte a anilor '90 „în numele” și „pe altarul lui Satan”.¹²

În 1999, numărul grupărilor sataniste depășea cifra de 450, semnalându-se și propensiunea spre ripostă violentă a adepților acestora la orice încercare de „perturbare” a modului de viață pentru care au optat.

De menționat, în context, amploarea pe care a luat-o în ultima parte a anilor '90 și la începutul anilor 2000 Mișcarea pentru Integrare Spirituală în Absolut (MISA), o mișcare cu aderență la anumite categorii de tineri, care îmbină predispoziția pentru mișcare (yoga) cu principii religioase de sorginte hindusă. MISA a atras atenția prin efectele anomice generate asupra unor tineri, inclusiv minori (abandonarea familiei, uneori a studiilor și locurilor de muncă etc) și capacitatea de punere în dependență a acestora și de antrenare a lor în activități ilegale (trafic de carne vie, infracțiuni economice ș.a.).

SRI a acordat o atenție deosebită disfuncțiilor, riscurilor și amenințărilor cu caracter extremist și anarhist deoarece în contextul geo-politic zonal și al disfuncțiilor tranziției, evoluția necontrolată a acestora putea afecta grav stabilitatea social-politică internă. A prezentat prompt și din ce în ce mai consistent, factorilor de decizie în stat, informații privind evoluțiile periculoase ale preocupărilor și activităților de acest gen, pentru a se interveni în scop preventiv cu măsuri adecvate de ordin legislativ și administrativ. În cazuri în care ordinea de drept era grav periclitată, au fost documentate faptele infracționale și sesizate organele de justiție.

Monitorizarea informativă atentă a grupurilor coagulate în plaja extremismului și anarhismului, coroborată cu măsurile politico-legislative întreprinse, au făcut ca în țara noastră să nu se dezvolte riscuri importante de asemenea factură, ca în alte țări europene.

3. Vulnerabilități, riscuri și amenințări derivate din constituirea pe teritoriul României a unor structuri informative care pot aduce atingere siguranței naționale.

Liberalizarea societății românești a permis, după model democratic, înființarea unor firme private de protecție, pază și de detectivi particulari.

¹² Raportul de activitate al SRI pe perioada octombrie 1994 – septembrie 1995

Încă din faza de constituire a acestora, au apărut semnale privind predispoziția unor grupuri de interese de a folosi asemenea structuri în activități informative ilegale.

Cu timpul, a devenit tot mai clar că o parte a personalului unor firme de acest gen a fost antrenat în desfășurarea unor activități de informații, cu folosirea neautorizată a unor mijloace și metode specifice, în scopul obținerii de date compromițătoare despre viața particulară a unor parteneri ori concurenți, respectiv despre afacerile acestora, valorificate ulterior în tentative vizând influențarea procesului de decizie, înlăturarea unor concurenți de pe piață, derularea de afaceri oneroase, determinarea unor privatizări frauduloase ori obținerea ilegală de contracte avantajoase.

În unele cazuri, astfel de acțiuni ilegale au vizat persoane cu responsabilități pe diverse paliere de decizie din varii domenii, în vederea punerii lor în dependență prin intimidare, șantaj sau cointerесare materială.

Pe de altă parte, angajați ai unor asemenea societăți au fost implicați în promovarea intereselor unor grupări ce derulau activități pendinte de criminalitatea organizată, fiind semnalate tendințe de recuperare prin violență a unor fonduri, acțiuni asociate traficului de autoturisme, droguri și carne vie.¹³

În derularea unor asemenea activități informative au fost folosite și mijloace tehnice de ascultare și interceptare, produse ori obținute cu implicarea unor angajați ai societăților comerciale specializate în producerea, comercializarea ori instalarea de sisteme de securitate antiefracție.

În scopul prevenirii unor asemenea riscuri și amenințări, SRI și Ministerul de Interne, care au abilitări legale în această materie, au conlucrat sistematic pentru elaborarea cadrului legal adecvat și stricta respectare a acestuia. Informațiile obținute privind activități ilicite de această factură au fost valorificate la nivelul factorilor abilitați să le sancționeze.

4. Vulnerabilități, riscuri și amenințări derivate din încălcarea ordinii de drept.

- Dintre riscurile și amenințările de această factură relevate în anii '90, ne vom referi, în primul rând, la cele generate de disfuncții, abuzuri și ilegalități în exercitarea actului administrativ și de justiție, deoarece folosirea abuzivă ori

¹³ Raport de activitate al SRI pe anul 2002

ilegală a autorității în administrație și justiție a determinat și continuă să determine prejudicierea gravă a bugetului de stat și/sau lezarea unor drepturi ale cetățenilor.

Abuzuri și ilegalități, îndeosebi pe fond de corupție, au fost constatate mai frecvent în soluționarea cauzelor vizând crima organizată și reconstituirea dreptului de proprietate asupra unor terenuri și imobile. În unele situații, cei implicați au depășit limita intervențiilor subtile, bazate pe lacune și imperfecțiuni legislative, ajungând la hotărâri și soluționări în contradicție flagrantă cu spiritul și textul legii, precum și cu realitatea faptică.

Pe măsura creșterii capacității operaționale în plan informativ, au fost identificate tot mai multe situații în care procesele decizionale din domeniile administrației și justiției au făcut obiectul unor acțiuni sau tentative de influențare prin corupere, înșelăciune, intimidare, amenințare, violență sau alte mijloace ilicite.

Această problematică a făcut obiectul a numeroase informări destinate factorilor de decizie în stat (ex. 143 în perioada mai 1997 – mai 1998), reușindu-se în multe situații atenuarea efectelor negative.

Contribuția SRI la descoperirea și documentarea faptelor de corupție a crescut semnificativ după anul 2000, când corupția a fost abordată ca amenințare la adresa siguranței naționale.

- Atenție a fost acordată și disfuncțiilor și factorilor majori de risc cu incidență asupra stării de sănătate a populației, dreptul la ocrotirea sănătății fiind expres garantat constituțional.

La mijlocul anilor '90, au fost identificați următorii factori de risc în această problematică :

- diminuarea fondurilor alocate asistenței sanitare, prin deturnarea unor importante sume de bani și încheierea, în urma unor licitații formale, de contracte dezavantajoase cu diferite firme private;
- nerespectarea tehnologiei de fabricație a unor produse destinate consumului alimentar, care prezentau pericol pentru segmente importante de populație;
- introducerea în țară ca ajutoare umanitare și punerea în circuit a unor medicamente cu termen de valabilitate expirat;
- scoaterea din circuitul sanitar a unor unități spitalicești, degradarea aparaturii medicale, nereabilitarea și abandonarea sistemului de dispensare rurale, disfuncții în asigurarea asistenței de urgență.

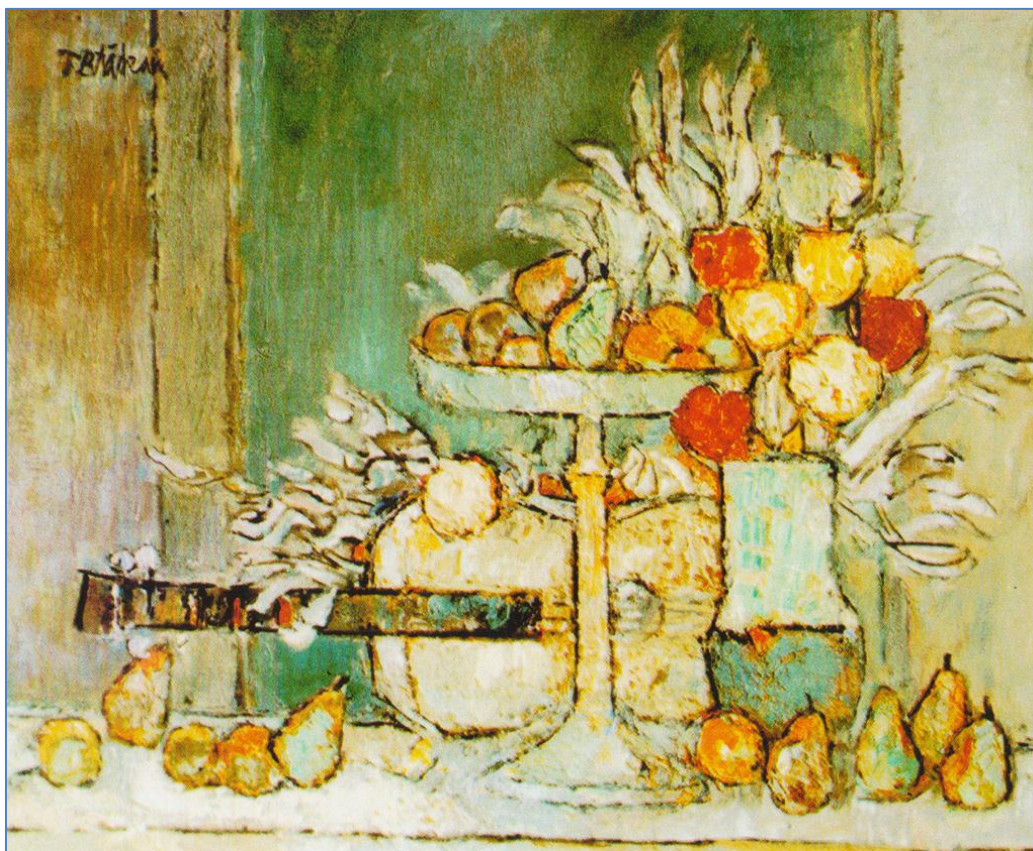
Întreaga problematică cu incidente grave asupra stării de sănătate a populației a fost cuprinsă în numeroase informări adresate Ministerului

Sănătății și altor factori abilitați, iar în unele cazuri a făcut obiectul sesizării Parchetului General.

*

În pofida tuturor dificultăților întâmpinate, mai ales în primii ani, SRI – prin Diviziunea Apărarea Constituției și compartimentele corespondente de la unitățile teritoriale – s-a achitat din ce în ce mai bine de misiunile care i-au revenit pe linia prevenirii și contracarării riscurilor și amenințărilor pe profilul Apărarea Constituției.

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

O DISCUȚIE CU UN FOST OFIȚER DIN DIRECȚIA A V-A: MAIORUL DAVID AUREL

- realizată de Col.(r.) Filip Teodorescu -

F.T. *Domnule David Aurel, sunteți un caz interesant, prin destinul profesional pe care vi l-a oferit viața. Ce calități credeți că v-au recomandat să fiți mutat prin transfer, în interes de serviciu, de la Armată la Securitate?*

A.V.D. Am avut un destin profesional interesant, pe care mi-l asum, pentru că este al meu. Am fost elev al Liceului Militar „Ștefan cel Mare” din Câmpulung Moldovenesc, pe care l-am absolvit în anul 1970, obținând la bacalaureat media 10.00. Apoi am urmat Școala de Ofițeri Activi „Nicolae Bălcescu” din Sibiu, specialitatea Infanterie, pe care am absolvit-o în anul 1973, ca șef de promoție. Potrivit uzanțelor vremii, puteam să rămân ca ofițer-instructor în școala militară. Eu am răspuns că doresc să ajung general, deci locul meu este la „trupă”, pentru că trebuie să-mi încep cariera militară comandând plutonul – sarea și piperul Armatei.

Astfel am ajuns, la cererea mea, la U.M. 01326 Oradea, adică la regimentul mecanizat din acel oraș. Acolo m-am integrat repede în cerințele regulamentelor, iar în vara anului 1974 am participat la Spartachiada militară, la „proba de pluton”, care însemna deplasare rapidă cu întregul pluton și cu echipamentul de luptă pe o distanță de 6 kilometri, tragere cu pistolul mitralieră la distanță și precizie (la 100 de metri în ținta piept nr.6), aruncarea grenadelor de mână ofensive la distanță și precizie (într-un cerc cu diametrul de 5 metri) și deplasarea cu masca pe figură printr-un teren infectat (pe o distanță de 600 de metri). Am luat locul I pe regiment, locul I pe Divizia 11 Mecanizată, locul I pe Armata a IV-a și medalia de bronz la faza pe Forțele Armate.

Întors la regiment mi-am reluat activitatea de instruire a soldaților la așa-numita „Școală de gradați”. Eram hotărât să muncesc pentru a urca, prin propriile forțe, treaptă cu treaptă în ierarhia militară, pentru că, fiind copil de țăran, nu aveam decât 4 „propteale”: condiția fizică, disciplina, inteligența și caracterul. La orizont n-am întrezărit în perspectiva apropiată nicio schimbare semnificativă în viața mea de militar.

F.T. *Cum ați trecut, practic, de la Ministerul Forțelor Armate la Departamentul Securității Statului?*

A.V.D. Viața mea s-a schimbat imediat după ce m-am întors de la Spartachiada militară. Într-una din zilele de la începutul lunii septembrie 1974 am fost chemat la „Cadre” și mi s-a comunicat ordinul ministrului în baza căruia urma să plec la București pentru a primi o misiune deosebită. „Cadristul”, un maior, mi-a spus doar atât: „Nu mă întreba nimic, căci nu am ce să-ți spun. Mă bucur că pleci din această garnizoană de provincie. Meriți să ajungi la București”. Mi-au rămas aceste cuvinte în minte, pentru că au căzut pe capul meu ca un trăznet. Nu știam dacă trebuie să mă bucur sau să mă întristez, pentru că în orașul Oradea începusem să mă simt ca acasă.

Vestea s-a răspândit repede printre ofițeri, dar nimeni nu știa ce soartă mi-a fost rezervată. Mulți își dădeau cu părerea că s-ar putea să fiu trimis în cadrul unui „corp de supraveghere a păcii” în Orientul Apropiat, după războiul din anul 1973 și că-i bine să accept, pentru că „ăia plătesc în verzișori”, adică în dolari. Alții își dădeau cu părerea că urma să fiu „săltat” la cabinetul ministrului Apărării Naționale, pentru că fusesem șef de promoție, eram chipeș, disciplinat și bine pregătit. M-am simțit, într-adevăr, măgulit de acele aprecieri din partea colegilor mei, iar îndemnul pornit din inimă, după care „nicăieri nu poate fi mai rău ca aici”, mi-a dat curaj pentru a înfrunta necunoscutul.

Astfel, am ajuns în București, locul care pe atunci era poreclit de ardeleni „satul cu miniștri” sau „locul de unde se dă ora exactă”, fără să știu exact ce se va întâmpla cu mine. Cu ordinul de serviciu în buzunar, echipat în ținută militară de ofițer de Infanterie, cu două valize în care adunasem toată averea (căci nu știam pe unde aveau să mă ducă pașii și pentru cât timp!), m-am prezentat la sediul Ministerului Apărării Naționale, situat în „buza Cișmigiului”. Mare mi-a fost mirarea când am întâlnit acolo alți peste 20 de ofițeri de infanterie, unii din promoția mea, alții mai „bătrâni” cu câțiva ani. Am fost invitați de către un ofițer de la „Cadre”, cu grad de colonel, într-o încăpere mare. După ce a făcut prezența, după o listă pe care o adusese cu el, colonelul respectiv ne-a comunicat că din ordinul ministrului Apărării Naționale, cei convocați - cei mai buni ofițeri din armată - au fost selecționați să lucreze în „garda personală a Tovarășului, Comandantul suprem al Forțelor Armate”. În acel moment am aflat și eu că exista o asemenea gardă personală. Ofițerii prezenți acolo s-au uitat unul la altul și nu știau ce să spună,

fiind foarte emoționați. Acel colonel ne-a vorbit despre importanța misiunii pe care o aveam de îndeplinit. N-a omis să ne aducă aminte că am fost selecționați dintre cei mai buni ofițeri și verificați „*pe linie de cadre*”, că din punctul de vedere al Armatei eram considerați corespunzători, întrucât „*personal tovarășul ministru s-a ocupat de această problemă*”. În final nu a uitat să ne spună că „*e o onoare pentru orice ofițer al Armatei române să lucreze în garda personală a Președintelui*”.

În acel birou a intrat un „*tovarăș*” echipat în civil, pe care colonelul care ne vorbea l-a prezentat ca fiind delegatul unității speciale care asigură securitatea președintelui țării. Acesta s-a prezentat, ne-a urat bun venit, apoi a spus că până la încadrarea în unitatea respectivă mai avem de parcurs „*o bună bucată de drum*”, în care vor fi făcute cu rigoare „*verificări de securitate*”, diferite de cele de la Armată.

Au urmat testările psihologice și de sănătate, în două reprize a câte 3 zile, precum și pregătirea dosarului de cadre, începând cu autobiografia și terminând cu situația rudelor până la a treia generație înaintea noastră. În urma acestor verificări au fost acceptați doar câțiva ofițeri (numărați pe degete!), ceilalți fiind respinși din diferite motive sau renunțând ei înșiși la transferul în Direcția de Securitate și Gardă. Între cei acceptați să facă parte din unitatea care se ocupa de securitatea Președintelui țării m-am aflat și eu, locotenentul-infanterist David Aurel. În aceste condiții am fost transferat din Oradea în București, în interes de serviciu, schimbând arma „*Infanterie*” cu arma „*Securitate*”.

F.T. *În ce context ați ajuns în Direcția de Securitate și Gardă?*

A.V.D. Am fost transferat în interes de serviciu în Departamentul Securității Statului, Direcția de Securitate și Gardă, începând cu 7 noiembrie 1974. Eu am fost „*dintru început*” selectat pentru a lucra în garda personală a Președintelui țării, în Serviciul 1, iar ceilalți ofițeri proveniți de la Armată au fost încadrați, „*pentru început*” în Serviciul „*Gărzi*” - care asigura paza obiectivelor de importanță deosebită.

În acel moment, la comandă în Direcția de Securitate și Gardă se afla generalul-maior Marinescu Paul, provenit din trupele de Securitate. Era nevoie de un „*suflet nou*”, de o înprospătare a unității cu ofițeri tineri, întrucât mai mult de jumătate dintre „*cadrele*” aceștia proveneau din „*vechea gardă*”, a anilor ‘50, iar unii chiar din vechea Jandarmerie. Cu puțin timp înainte, în unitate se făcuse o „*schimbare de gardă*” la nivelul conducerii și fuseseră aduși ofițeri

tineri din trupele de Securitate, însă „*comandantul suprem*”, având mai mare încredere în Armată, ceruse să fie transferați în unitate ofițeri tineri, destoinici și disciplinați „*de la Armată*”.

Despre acest context mi-a relatat ulterior locotenent-colonelul Poenaru Victor, ofițer din serviciul „*Operații*” (în fapt, Statul-major al unității), originar din părțile Bistriței. Astfel, am aflat că de la începutul aceluia an, 1974, avuseseră loc evenimente importante pe plan internațional. La Moscova se întâlniseră liderii americani și sovietici (porecliți în surdină de ofițerii unității „*corbii*” și „*rechinii*”) pentru a pune la cale o nouă reșezare a sferelor de influență. Nicolae Ceaușescu a aflat „*din surse demne de încredere*” că sovieticii și-au exprimat hotărârea să strângă „*cureaua*” de gâtul țărilor din lagărul socialist, în primul rând de gâtul României - devenită copilul neascultător al lagărului socialist. Acest fapt l-a îngrijorat pe Nicolae Ceaușescu, el considerându-se primul vizat în acțiunea sovieticilor de impunere a principiului „*suveranității limitate*”, proclamat de Leonid Ilici Brejnev. Astfel, „*vechea gardă*” de ofițeri, cu relații în cercul și mediul vechilor kominterniști înlăturați din funcții, nu mai corespundea și trebuia înlocuită pentru a preveni sau contracara penetrarea acestora de către agentura sovietică.

F.T. *Ați efectuat o pregătire specială pentru a lucra în garda personală a Președintelui țării? Vă pun această întrebare pentru că dumneavoastră, provenind de la Armată, specialitatea Infanterie, ați făcut o pregătire specifică infanteristului.*

A.V.D. Am intrat în Direcția de Securitate și Gardă cu cele patru calități formate și dezvoltate pe parcursul anilor petrecuți în Liceul militar, în Școala militară de ofițeri de infanterie și la comanda unei subunități de militari în termen. Acestea au constituit zestrea și resursele mele de putere, pe care aveam să mă sprijin în cei 15 ani de activitate în acea unitate. Fiecare dintre aceste calități avea o forță egală cu strălucirea cerului azuriu sau cu întunecimea fundului Pământului, eu fiind convins că ceea ce făceam era „*misiune de luptă cu un anumit consemn*”.

Am avut la dispoziție două săptămâni pentru a lua contact cu realitățile noii profesii. Generalul-maior Marinescu Paul mi-a dat o broșură intitulată „*Memorii*”, editată de Centrul de Informatică și Documentare (CID) în anul 1968 despre Eugen Cristescu, fostul șef al Serviciului Special de Informații. Însă, mi-a atras atenția că acestea nu erau „*memorii*”, ci declarații date în

„pușcărie” de către fostul șef al Serviciului Special de Informații din timpul lui Antonescu. Mi-a dat termen de două zile pentru a o citi, urmând a fi seminarizat, ceea ce s-a și întâmplat. Răspunsurile mele, precum și întrebările pe care i le-am pus l-au mulțumit, văzând că rețin cele mai mici amănunte, iar pe deasupra sunt și curajos. Pentru mine conținutul acelei broșuri era un univers necunoscut. Era pentru prima oară când citeam ceva despre Antonescu și, cu atât mai mult, despre Eugen Cristescu.

Generalul-maior Marinescu Paul (un om pasionat de istorie!) avea mare admirație pentru Ion Antonescu, dar nu și-o putea exprima pe față. Nici cu alții nu vorbea despre aceasta, dar nu-mi explic de ce și-a deschis, de la început, sufletul față de mine, locotenent-infanterist abia sosit prin transfer de la „Armată”. Acesta mi-a explicat că destinul lui Antonescu a fost determinat de „conjunctură”, de schimbarea violentă a regimului politic în România, precum și de faptul că a vrut să le facă pe toate și până la urmă a fost surprins „de val”. A trebuit să joace „la două capete” și istoria nu-i iartă pe aceștia, se răzbună pe ei.

În acel context am aflat și de numele lui Mihail Moruzov, șeful serviciului de informații românesc din perioada interbelică. Generalul-maior Marinescu Paul, văzând că sunt dornic să aflu cât mai multe despre acesta, mi-a spus: „Te interesează viața lipoveanului? Îți aduc materiale speciale, dar să nu le arăți la nimeni”. A doua zi m-a chemat în cabinetul lui de lucru, aflat la etajul I al clădirii Direcției de Securitate și Gardă, și mi-a dat un plic cu materiale despre „lipovean”. „De la mine le-ai luat, mie mi le aduci, ai înțeles?”- mi-a ordonat generalul. Astfel, am intrat cu mintea într-o lume de care în alte condiții n-aș fi auzit decât la bătrânețe sau în viața de apoi. M-a emoționat destinul acelui om, care ocupase o funcție atât de înaltă în statul român în perioada interbelică. Nu înțelegeam atunci de ce un șef al serviciilor de informații românești, care și-a servit țara, să fie arestat și împușcat de legionari la Jilava, în toamna anului 1940.

Ulterior, generalul-maior Marinescu Paul mi-a întreținut curiozitatea pentru cunoașterea profundă a vieții lui Eugen Cristescu, dându-mi diferite materiale pentru a le citi, apoi a le explica și altor colegi. El a reușit să mă convingă de faptul că Eugen Cristescu fusese un simbol pentru o întreagă generație, nedreptățit și el „de istorie”. Însă, am căzut pe gânduri când am aflat că și acesta murise în pușcărie, în penitenciarul Văcărești, în 12 iunie 1950, cu un an înainte de a mă naște eu.

F.T. *Este interesant modul în care ați luat contact cu instituția în care aveți să vă desfășurați activitatea vreme de 15 ani. Mă miră, totuși, modul sumar de pregătire pentru o funcție atât de complexă și importantă.*

A.V.D. Precum ați constatat, m-am documentat din mers, pentru a-i prinde din urmă pe ceilalți camarazi de serviciu.

După un timp, generalul-maior Marinescu Paul mi-a destăinuit scopul pentru care-mi dăduse să citesc materialele respective. Vedea în mine un ofițer tânăr, dar destoinic, cu calități de viitor șef, însă urmărea să-mi imprime chiar de la începutul noii activități convingerea că activitatea de Securitate și Gardă nu trebuie să se bazeze exclusiv pe măsuri militare, ca la „*Armată*”, ci în primul rând pe cunoaștere, adică pe informație. Într-un moment de destindere, mi-a spus: „*Bătrâne (căci așa ne alinta el, pe noi, tinerii ofițeri) degeaba ai o divizie de pază, dacă n-ai informații*”. Deși era militar de carieră, el era ferm convins de valoarea informației în prevenirea atentatelor la adresa înaltelor personalități apărute prin măsuri de Securitate și Gardă.

F.T. *Cum ați intrat, practic, „în pâine”?*

A.V.D. Etapa a doua a pregătirii a durat tot două săptămâni, sub conducerea șefului serviciului „*Cadre*”, cu referire strictă la specificul activității de Securitate și Gardă. Acesta mi-a pus la dispoziție două cărți: Constituția României din anul 1965, modificată în 1974, când s-a introdus funcția de președinte al Republicii, pentru a memora atribuțiunile „*Tovarășului*”, ca președinte al țării și comandant suprem al forțelor armate, și „*Securitatea președintelui*”, pentru ca să pricep bine cum sunt apărați președinții americani. Deci, dintru început am avut înaintea ochilor „*legea și modelul*”.

F.T. *Ați putea să enumerați celelalte atribuții? Puteți să le inserați din memorie, sau trebuie să aveți în față textul Constituției respective? Trebuie reamintite, ca să rămână în memoria celor de azi, interesați a face studii comparative.*

A.V.D. Memoria nu m-a lăsat, dar după 25 de ani nu mai pot să le recit, simt nevoia să apelez la textul în cauză pentru a putea pronunța răspicat fiecare alineat și cuvânt, pentru aducere-aminte. Dintre atribuțiuni, mi-a rămas întipărită una care are legătură directă cu ceea ce s-a petrecut în România în urmă cu 25 de ani: „*în interesul apărării țării, al asigurării ordinii sau securității statului, în caz de urgență, în unele localități sau pe întreg teritoriul țării, Președintele putea proclama starea de necesitate*”. Celelalte atribuțiuni

erau în uz pentru orice instituție prezidențială, referindu-se la măsuri de importanță deosebită care priveau interesele supreme ale țării, tratate internaționale în numele României, drepturi în relații cu celelalte instituții ale statului, care se regăsesc, pe fond, și la președintele Republicii Franceze.

F.T. *Despre lucrarea privind „securitatea președintelui american”, ce puteți spune? Ce ați aflat și ce ați reținut din conținutul acesteia?*

A.V.D. Aceasta era o cărticică cu coperti portocalii, tradusă și prelucrată de către Centrul de Informatică și Documentare (C.I.D.). Am citit-o cu mare atenție și cu aprobarea tacită a colonelului-șef al Serviciului „Cadre” am luat notițe (pe „mutește” și pe propria mea răspundere), pe care le-am păstrat până după „zguduirea politico-militară” din decembrie 1989, când am început să-mi aștern pe hîrtie „amintirile” din labirintul vechiului regim politic. Cărticica respectivă mi-a deschis ochii asupra rolului de *ofițer de gardă personală*. În Statele Unite, misiunea respectivă era la mare cinste, fiind dată în competența Serviciul Secret. Acesta fusese înființat, de facto, în anul 1865 (după asasinarea președintelui Abraham Lincoln) din specialiștii Diviziei Trezoreriei - care investiga delictelor financiare, adică îi urmăreau pe falsificatorii de bani. În anul 1901, alt președinte american - William McKinley - a fost omorât la Buffalo de către un anarhist, astfel că misiunea de asigurare a securității președintelui american a fost dată, oficial, în competența Serviciului Secret, organizat printr-o lege votată în anul 1906.

Serviciul Secret a fost restructurat din temelii după asasinarea președintelui John Kennedy, în anul 1963, apoi s-a acordat o atenție maximă activității informative, prin creșterea semnificativă a numărului agenților speciali cu atribuții informative. În competența sa a intrat securitatea președintelui, a vice-președintelui și a membrilor familiilor acestora, acoperind, practic, prin filialele create, întregul teritoriu al țării.

Serviciul Secret a fost organizat, practic, pe 3 secții sau „servicii” specializate în măsuri privind: protecția fizică, adică „garda personală”; investigații informative în materie de securitate a președintelui; paza și apărarea Casei Albe și a reședințelor persoanelor protejate și apărate prin măsuri de securitate și gardă. Serviciul Secret asigura și securitatea șefilor de stat sau de guvern străini, precum și a altor demnitari care erau oaspeții guvernului american. Agenții săi executau și misiuni antiteroriste la bordul

mijloacelor de deplasare destinate personalităților apărute (autoturisme, aeronave - avioane, elicoptere, nave).

F.T. *Din perspectiva obiectului discuției noastre, sunt importante informațiile referitoare la garda personală a președintelui american.*

A.V.D. Garda personală era formată, în principal, din corpul „agenților speciali”. Aceștia aveau consemnul să apere, în orice împrejurare, viața personalităților protejate, folosind armamentul din dotare, în condițiile legilor americane. Ei erau obligați să se interpună între atentator și președinte, fiind pregătiți și conștienți că oricând pot primi în trupul lor glonțul sau cuțitul unui asasin. Recrutarea „agenților speciali” se făcea dintre licențiați, cu experiență de minim 3 ani în activitatea polițienească, din care doi ani în practica privind investigațiile criminale. Studiile superioare absolvite puteau fi de orice natură, dar erau preferați cei care absolviseră dreptul și disciplinele auxiliare ale acestuia, respectiv criminologia și criminalistica, arta polițienească și aplicarea legii.

Agenții speciali, care executau „garda de corp”, aflați permanent „la datorie”, erau folosiți în serviciu, de regulă, 5 ani, pe timpul mandatului președintelui. Apoi erau mutați în alte divizii și folosiți la descoperirea falsificatorilor de bani, a fraudelor sau actelor de banditism. Cei mai mulți se stabilizeau, își întemeiau familii, fiind consultați, de multe ori în materie de protecția președintelui.

F.T. *Ce știau ofițerii Direcției de Securitate și Gardă despre modul de acțiune al Serviciului Secret cu ocazia vizitelor președintelui american în străinătate?*

A.V.D. Cu prilejul deplasărilor președintelui american în străinătate, Serviciul Secret trimitea în recunoaștere un dispozitiv premergător de acțiune, numit „grupă operativă”. Aceasta pregătea măsurile de securitate, până în cele mai mici detalii, punând la dispoziția „omologilor” informațiile necesare organizării măsurilor de Securitate și Gardă. În orice împrejurare, Serviciul Secret își asuma răspunderea securității președintelui, chiar dacă un serviciu similar, care-l avea oaspete pe președintele american revendica, în limitele teritoriului său național, prerogativele care țineau de exercitarea competențelor proprii. „Agenți speciali” erau conștienți că indiferent de relațiile politice între state, între serviciile de securitate ale președinților trebuiau să existe „relații de parteneriat” sau „cooperare”.

F.T. *Cum acționau agenții speciali americani pentru a-l proteja pe președintele S.U.A. în fața unui atentat cu arme de foc sau cu arme albe?*

A.V.D. Agenții speciali din garda personală („garda de corp”) formau cercul interior de apărare și protecție, în așa fel încât din orice parte se producea o încercare de atentat, glonțul sau cuțitul ucigaș să treacă prin corpul unuia dintre ei.

La deplasările pe jos ei erau „lipiți” de președinte, fără a-l incomoda, iar pe timpul deplasărilor cu autoturismul prezidențial (blindat), circulau în vehicule speciale, în imediata apropiere a acestuia, însă dotate cu mijloace de foc și de transmisiuni performante.

Perimetrul „median” cuprindea agenți îmbrăcați în civil, care se amestecau în mulțime, cu misiunea de a „acoperi” împrejurimile (supravegherea mulțimii, a clădirilor învecinate). Dintre aceștia unii erau plasați la ferestrele sau pe acoperișurile clădirilor în apropierea cărora președintele făcea un popas mai lung.

Perimetrul „exterior”, cel din adâncime, era acoperit de mijloace de supraveghere speciale electronice, inclusiv aeriene.

F.T. *Direcția de Securitate și Gardă (numită și Direcția a V-a), a fost prezentată în contextul evenimentelor din decembrie 1989 în cele mai sumbre culori. Ce știți despre trecutul acesteia?*

A.V.D. Nu vreau să mai amintesc de epitetele puse în acel context de către unii conaționali de-ai noștri. Dar nu mă pot abține să nu readuc în memorie, fără ură și părtinire, expresiile „gardă de satane” sau „copii crescuți în eprubetă”, adresate de către unii conaționali ofițerilor din garda personală a președintelui țării. Eu nu m-am considerat niciodată „satană”, am avut părinți - Vasile și Sofia - țărani cu frica lui Dumnezeu și cu morala creștină în suflet, am efectuat cununia religioasă în biserica din satul natal din județul Sălaj în 25 octombrie anul 1975, mi-am botezat cei trei copii, născuți în anii 1976, 1977, respectiv 1981 (ultimul a fost ținut în brațe în fața altarului de către un colonel de Securitate!). Nu reproșez nimănui strigătele și incităările la violență împotriva ofițerilor din Direcția de Securitate și Gardă, pentru că în acele momente tensionate și însângerate, fiecare a făcut atât cât, cum și unde l-a dus mintea.

În momentul în care am devenit ofițer de gardă personală, exista o broșură în care era prezentată, sintetic, istoria unității specializate în protecția demnitarilor de partid și de stat ai României, precum și a înalților oaspeți

străini care vizitau România. Astfel am aflat că această unitate și-a început activitatea în anul 1948, în cadrul Direcției Generale a Securității Poporului, sub numele de „*Direcția a VI-a*” (Protecția ministerelor). Evoluția în timp a unității a însoțit schimbările politice produse în România în anii 50-60. Dintre comandanți, primul a fost *Ștefan Mladin* - șeful grupului de ospătari de la Athenee Pallace, care, la ordinul regelui Mihai I și al lui Emil Bodnăraș, l-au arestat pe mareșalul Ion Antonescu. A urmat la comandă *Valeri Bucicov* (evreu rus), care a sovietizat unitatea, apoi *Nicolae Iani* (evreu românizat), care a încercat să o românezeze, dar nu i-au permis vremurile.

Din 19 aprilie 1967, la conducerea acestei unități a fost numit colonelul *Nicolae Pleșiță*, șeful Direcției Regionale de Securitate Cluj, în vârstă de 38 de ani, român get-beget născut în orașul Curtea de Argeș. Acesta a primit de la Nicolae Ceaușescu misiunea secretă de a „*româniza*” unitatea care se ocupa de protecția demnitarilor statului român. El a fost primul ofițer cu studii superioare (având specializarea „Istorie”) numit la conducerea unității, fiind avansat în scurt timp la gradul de general.

La venirea în unitate, Nicolae Pleșiță a întocmit un plan detaliat pentru reformarea acesteia. După cum avea să relateze ulterior, a găsit acolo „*Regulamentul lui Bucikov, un rus KGB-ist infiltrat la noi pe post de adjunct al serviciului. În regulamentul lui se spunea că un ofițer de securitate și gardă «trebuie să fie tuns exemplar, ca un ostaș sovietic». Am aruncat regulamentul lui Bucikov, pe care nu-l mai prinsesem în funcție. Uniforma devenise tot rusească. Am cerut reformarea gărzii până la desprinderea de Ministerul de Interne* ».

F.T. *Despre generalul Nicolae Pleșiță s-au spus vrute și nevrute după revoluție, fiind acuzat de toate relele lumii. Cum a fost în realitate, din punctul dumneavoastră de vedere?*

A.V.D. Eu l-am cunoscut în epoca în care se stinseseră în bună parte ecourile înfrâncatei lupte de clasă. Printre primele lucruri pe care le-am aflat despre dânsul de la ofițerii în vârstă a fost decorarea sa de către președintele Franței, Charles de Gaulle, în anul 1968. Acesta vizitase România, iar Securitatea română a aflat că împotriva lui se pregătea un atentat. Charles de Gaulle a fost informat, informațiile au fost verificate, iar la 28 iunie 1968, generalul Nicolae Pleșiță a primit de la președinția franceză ordinul de „*Mare Comandor al Legiunii de Onoare*”.

Nicolae Pleșiță era tipul munteanului băștinaș, omul de la munte, adică „om dintr-o bucată”, provenit din talpa țării. Era rumen la față, cu un păr negru și des, nici gras nici slab, dar cu o minte odihnită, însă în permanentă iscodire, glumeț și vorbăreț, degrabă mânios, dar care nu era adeptul pedepselor. Pe cei care făceau „boacăne”, îi certa părintește, dar nu era adeptul pedepselor disciplinare.

F.T. *Se spune că Nicolae Pleșiță a reformat Direcția de Securitate și Gardă. În ce a constat această reformă, vă mai aduceți aminte?*

A.V.D. Despre reforma respectivă am aflat de la colonelul Antoniadă Paul (fostul șef al Serviciului II - ofițeri însoțitori pentru membrii CPEX și gărzi personale pentru înalții oaspeți străini), un profesionist desăvârșit, un om cumsecade. El a relatat cele consemnate de mine mai jos, la câțiva ani după „răbălia din decembrie 1989”, când, aflând că mă gândeam să scriu despre ce am fost și ce-am făcut, a considerat că trebuie să se destăinuie, pentru ca să fie scrise și unele fapte care-l privesc.

Sarcina generalului Nicolae Pleșiță a fost reformarea „din temelii” a unității. Ca ofițer de informații, el a afirmat, chiar de la început că în proporție de 90% activitatea unității trebuie să se sprijine pe „munca informativă” și numai în proporție de 10% pe protecție fizică. La preluarea comenzii, nu i-a plăcut nici chiar denumirea de „Pază-demnitari”, afirmând că Direcția nu execută „pază ordinară”, ci „Securitate și Gardă”, în primul rând pentru „Secretarul general”. În acel context, membrii Biroului Politic au fost ignorați, acordându-se atenția prioritară măsurilor de Securitate și Gardă pentru „Secretarul general și familia prezidențială”.

În scurt timp, generalul Pleșiță Nicolae și-a creat o autoritate în cadrul Securității, biziindu-se și pe respectul cu care-l trata „Tovarășul”. El a argumentat conducerii Securității Statului concepția sa de muncă și a determinat ca întregul aparat de Securitate să contribuie cu măsuri specifice la asigurarea securității lui Nicolae Ceaușescu, inclusiv în județe, conform noii împărțiri administrative a țării, făcute în anul 1968. A fost dat, în acest sens, un ordin special, obținând și implicarea Armatei în asigurarea unor măsuri de protecție pentru Nicolae Ceaușescu.

Pe fond, reforma unității a constat în trecerea de la simplele măsuri de protecție fizică la „măsuri informativ-operative”, inclusiv pe itinerariile de deplasare. În cadrul acesteia, s-a acordat atenție deosebită mijloacelor de

transport pentru Secretarul general al partidului și familia sa. În acest sens, s-a reorganizat garajul „Leonida”, care de atunci a fost folosit numai pentru Secretarul general al partidului și „familia prezidențială”. De asemenea, s-au luat „măsurile speciale” și pentru Elena Ceaușescu - în acel moment director la ICECHIM -, pentru care a fost destinată o gardă personală, cu mașină de însoțire și echipaj „antemergător” de Miliție, iar clădirea institutului respectiv a fost luat sub „protecție” de către ofițeri din Direcția de Securitate și Gardă.

F.T. Deci, generalul Nicolae Pleșiță a reorganizat din temelii unitatea care se ocupa de protecția înalților demnitari români și străini. Față de structura unității comandată de Valeriu Bucicov, ce ce a avut deosebit Direcția de Securitate și Gardă?

A.V.D. Generalul Nicolae Pleșiță a dus la îndeplinire ordinul lui Nicolae Ceaușescu privind tăierea privilegiilor *tovarășilor din conducere*”, care erau obișnuiți, după model sovietic, cu aghiotanți, șoferi, fete în casă, grădinari, portari etc. Astfel:

- Serviciul 2 - „Măsuri speciale”, a fost transformat în „escortă” pentru înalții oaspeți străini, generalul Nicolae Pleșiță afirmând zâmbitor: „Domnule, nu-i fură nimeni pă ăștia”. Au rămas „aghiotanți” numai pentru membrii Prezidiului Permanent, cărora le-au fost desființate posturile de gardă de la reședință; avioanele și vagoanele speciale cu care fuseseră învățați membrii Prezidiului Permanent au trecut în domeniul istoriei, acestea urmând a fi folosite numai de către Nicolae Ceaușescu și Ion Gheorghe Maurer;

- Secția - „Trasee” a fost încadrată cu soldați bine instruiți de la Trupele de Securitate -, așa-numiții „jujițari” -, care asigurau măsuri de protecție pe trasee numai pentru Nicolae Ceaușescu;

- de la membrii Biroului Politic au dispărut „aghiotanții”.

În urma măsurilor de reformare, unitatea a primit o înfățișare modernă, fiind structurată pe 7 servicii:

- Serviciul 1 - denumit „Gardă personală a Secretarului general al partidului”, formată din „ofițeri de gardă personală”, „antemergător” de Miliție pentru siguranța circulației și autoturisme „de escortă”, cu o funcționare permanentă, pe ture de serviciu; acesta a avut detașați ofițeri din Serviciului 7 - care asigurau posturile de gardă în fața cabinetelor de lucru din Comitetul Central, Consiliul de Stat și din interiorul reședinței permanente și a reședințelor temporare, precum și un „Birou de deservire a Secretarului general” (din cadrul

Serviciului 4), cu sarcini informative speciale în mediul personalului de deservire care venea în contact direct cu Secretarul general al partidului sau cu membrii familiei sale (ospătari, medici, personal administrativ etc.);

- *Serviciul 2* - denumit „*Gardă și Securitate a Prezidiului Permanent și pentru oaspeții din străinătate*”, care a preluat și conducătorii auto destinați membrilor Prezidiului Permanent;

- *Serviciul 3* - denumit „*Misiuni speciale*”, care s-a ocupat de organizarea și executarea misiunilor de securitate și gardă numai pentru Secretarul general, inclusiv în județe și în străinătate;

- *Serviciul 4* - denumit „*Informativ*”, care a avut ca sarcină asigurarea măsurilor informative pentru toate categoriile de personal care lucrau în apropierea lui Nicolae Ceaușescu și a membrilor familiei sale, dar și pentru personalul care venea în contact cu întreaga „*conducere superioară de partid și de stat*”;

- *Serviciul 5* sau „*Garajul*”, care a luat în gestiune autovehicule folosite de Secretarul general și de membrii familiei acestuia, fără șoferi, precum și mașinile și șoferii destinați înalților oaspeți de peste hotare;

- *Serviciul 6* - denumit „*Verificări tehnice de securitate*”, care a avut ca misiune executarea controlului complex de securitate (antiexploziv, antichimic, antinuclear, antiepidemic etc.) în toate locurile unde se afla secretarul general al partidului;

- *Serviciul 7* - denumit „*Serviciul Pază-Gărzi*”, care avea în competență măsurile de pază și apărare a „*obiectivelor de importanță deosebită*”: Comitetul Central, Consiliul de Stat, reședința permanentă și reședințele temporare ale secretarului general al partidului.

(va urma)

DIN AMINTIRILE UNUI OFIȚER DE CONTRAINFORMAȚII MILITARE

Sub acest generic publicăm câteva dintre amintirile consemnate de colegul nostru col. (r) Vasile Filip.

TEST PIERDUT

După trecerea în rezervă, am semnalat ziarului independent „Făclia de Cluj” unele stări de lucruri negative din activitatea unor instituții publice locale, precum și unele aspecte privind desfășurarea unor evenimente social-culturale la care am participat, despre care a publicat în mai multe rânduri. Astfel, au apărut în ziar materiale semnate de subsemnatul în legătură cu nereguli privind funcționarea executivului primăriei, starea de întreținere necorespunzătoare a unor monumente istorice, vernisarea unei expoziții de pictură și lansare de carte, precum și – în 2007 – întregul discurs funerar ținut la înmormântarea unui fost coleg, de naționalitate maghiară și religie reformată, din fosta Securitate Județeană Cluj, care l-a recrutat informator pe Tökés László, actual europarlamentar de Ungaria și cunoscut ca vechi dușman al României și poporului român, agent AVO¹.

Discursul, destul de lung și bine primit de îndoliata asistență, a evidențiat patriotismul ofițerului și loialitatea neabătută față de Statul Român, motive pentru care, după 1989, a fost amenințat frecvent cu moartea. A stârnit interes și a făcut ca numeroși cunoscuți din mediul militar, și nu numai, să mă felicite telefonic și personal, iar cineva din personalul Consulatului Ungariei la Cluj-Napoca să se intereseze, „cine-i colonelul ăsta?”, informație pe care am aflat-o de la un fost ofițer care lucrase în compartimentul 0110 (contraspionaj țări socialiste), ocazie cu care m-a avertizat să fiu atent în special la mașini când circul pe stradă.

¹ Tökés Laszlo a acceptat să semneze angajamentul de colaborator în noiembrie 1983, în contextul cercetării informative efectuate împotriva sa pentru publicarea unui material cu caracter iredentist în revista samizdat „Ellenpontok” (Contrapunct). Ulterior, nu a furnizat informații, fiind încetată „colaborarea”.

Pe acest fond și pe cel al relațiilor bune cu redactorul-șef, dl. Ilie Călian, acesta m-a pus, pentru un randament mai bun și în vederea unei colaborări, în contact cu ziarista M.T., de la „Social”, care avea o părere negativă despre foștii securiști, drept pentru care m-a prezentat ca fiind o excepție, respectiv un „fost securist bun”.

Cu ocazia cunoașterii, la prima „țigară a păcii”, fumată în curtea redacției sub un soare primăvăratic, ziarista m-a supus unui test, pe care evident – nu l-am trecut, pentru că nu aveam cum. Întrebarea, care m-a surprins total pe mine, un tip predispus să răspundă la orice întrebare chiar înainte de a fi pusă, suna astfel: „Ce părere aveți despre Doina Cornea?” Am răspuns, fiind în acord cu cele afirmate față de subsemnatul de un profesor universitar, penalist recunoscut, fost decan al Facultății de Drept din Cluj-Napoca, că Doina Cornea este unica femeie din România, Europa și din lume, care a intrat în învățământul superior ca asistentă universitară la douăzeci și ceva de ani și tot așa a ieșit la pensie, la șaiszeci de ani, sălile unde preda fiind aproape pustii, iar studenții neacordându-i nici măcar un minim de respect.

Acest răspuns a enervat-o atât de tare pe ziaristă, încât a strivit nervos țigara într-o scrumieră improvizată și m-a părăsit brusc, decretând sentențios că nu există „securiști buni”. Și astfel s-a pus capăt imediat unei colaborări neîncepute, dar care se prevedea a fi foarte fructuoasă.

*

Despre Doina Cornea știam câte ceva doar de la colegi, având în vedere că eu lucram la Contrainformații Militare, informații mai consistente aflând după Revoluție, când un ofițer din Serviciul de Contraspionaj mi-a relatat că sus-numita a fost lucrată inițial pe acest profil pentru contacte suspecte pe timpul deplasărilor în Franța, în special cu redactori ai postului de radio „Europa Liberă”, introducerea în țară a unor materiale denigratoare privind respectarea drepturilor omului în România etc. Din urmărirea ei informativă a rezultat că a avut o astfel de comportare după ce fiica sa, Ariadna Combes, studentă bursieră a statului român la Paris, se încurcase cu un francez văduv sau divorțat, cu trei copii, ajuns șomer și, deci, fără mijloace de subzistență, ca o soluție la această situație grea, activitatea ei de dizidentă fiind răsplătită în contul fiicei aventuriere.

Nu ar fi drept să închei fără să relev și o altă percepție a d-nei Doina Cornea, evidențiată de un episod petrecut în după-amiaza zilei de 22 decembrie

1989 în compania acesteia. Din ordinal domnului gl. col. (r). Iulian Topliceanu, comandantul Armatei a 4-a, în jurul orelor 14.00 m-am deplasat împreună cu Doina Cornea la sediul fostei Securități Județene, cu două mașini la dispoziție, una cu platformă și alta cu stație de radioamplificare, cu misiunea de a elibera deținuții politici, despre care atât generalul cât și eu știam că nu există.

La fața locului, unde tehnica de luptă a MApN (TAB-uri) se afla dispusă într-un dispozitiv de luptă circular, peste 10.000 de persoane se manifestau zgomotos pe stradă sau cățarate pe garduri sau clădiri, specific momentului revoluționar, situație ce ar fi putut conduce la evenimente de genul celor produse la Cugir, Odorheiul Secuiesc și altele.

În acele momente când nu mai știam ce să fac, inima bătând gata să îmi sară din piept din cauza presiunii „revoluționarilor”, unii rași în cap, eliberați anterior din arestul miliției, care trăgeau de mine de era să-mi rupă uniforma, am simțit aproape o persoană, și anume pe Doina Cornea. A urcat împreună cu mine pe platforma camionului militar și a făcut apel la calm, cuvintele ei făcându-și imediat efectul scontat, prevenindu-se degenerarea situației, lucru recunoscut și de criticii ei cei mai înverșunați.

Apoi, după ce am verificat împreună și am stabilit că nu există deținuți politici, lumea s-a împrăștiat, iar parte din cei prezenți au făcut propuneri, bineînțeles cu d-na Cornea în frunte, pentru constituirea unei delegații care să plece cu avionul în aceeași seară la București, listele pe care le-am refăcut personal în două rânduri.

Aspectele de mai sus despre Doina Cornea și participarea mea la Revoluție, pentru verificarea unor informații și zvonuri specifice perioadei, a unor arabi „suspecți de terorism”, reținuți de Armată și aduși la sediul nostru, de calmare a militarilor, a unui ofițer îndeosebi, care era pe cale să comită fapte de răzbunare în unitate, ce s-ar fi putut solda cu consecințe dezastruoase, nu am mai apucat să i le relatez ziaristei de legătură cu „Făclia” pentru că aceasta deja intrase în clădire. Asupra acestor aspecte voi reveni, însă, într-un număr viitor.

CAZUL „SVETLANA”

Anterior anului 1989, unul dintre domeniile vizate cu prioritate a fi penetrate informativ de către serviciile de informații sovietice, în special GRU, îl constituia cel militar, armata prezentând importanță tocmai prin rolul ei de

apărător de bază, alături de celelalte structuri ale sistemului național de apărare, ordine publică și siguranță națională.

Modalitățile de recrutare sau infiltrare a agenților în rândul armatei române erau multiple, exploatându-se toate posibilitățile oferite, de la trimiterea de ofițeri pentru a urma academii militare ori alte diferite cursuri pe linia cunoașterii armamentului importat, efectuarea de aplicații, trageri etc.

O altă metodă practică pe larg în acest scop o constituia oferirea de femei pentru distracții, dar și pentru întemeierea de căsătorii.

În cele ce urmează voi prezenta un caz din zona în care mi-am desfășurat activitatea din care, după părerea mea, pe lângă unele aspecte de-a dreptul hazlii, se pot trage și unele concluzii interesante.

Astfel, un ofițer originar din Moldova noastră, la absolvirea academiei militare la Moscova se reîntoarce în țară cu „hazeaică”, să-i zicem „Svetlana”, o tipă sportivă, frumoasă de-adevăratelea și cu câteva cunoștințe de limba română care să îi permită din primele zile să lege cunoștințe în rândurile celorlalți ofițeri și soțiile acestora, participanți la sindrofii, care erau destul de frecvente.

Avizați de preocupările serviciilor de specialitate sovietice, după o perioadă de studiu, părându-ni-se suspecte unele aspecte ale comportării acesteia, am procedat la întreprinderea unor măsuri calificate de verificare, rezultând destul de repede că „obiectiva” se interesează de situația celorlalte conaționale căsătorite cu ofițeri români, la ce activități participă ofițerii și trupa, atitudinea celor de naționalitate română față de „rudele” slave etc. Se stabilește întâmplător și că „Svetlana” era fiică de general sovietic, lucru pe care ofițerul nu l-a spus niciodată.

După un timp, s-a observat la „Svetlana” dorința de a se apropia de reprezentanții structurilor de contrainformații, pentru a-și exprima „atașamentul” față de țara noastră, plăcerea de a trăi aici și, de ce nu, de a se face „utilă” în cazul în care s-ar considera necesar.

În acest caz, ca și în altele asemănătoare, din punct de vedere tactic s-a procedat pe principiul verificat în practică: concomitent cu verificarea activă a celor doi soți, s-a trecut la luarea ambilor în contact în scop de dezinformare, fiind lăsați să informeze din proprie inițiativă sau fiind, exagerat spus, dirijați spre probleme cu totul marginale.

Jocul de-a șoarecele și pisica a continuat mulți ani, cu diferite faze ce au demonstrat în mod indubitabil că cei doi soți dispuneau de o pregătire informativă și contrainformativă solidă.

Dar să revenim la cel mai relevant caz de joc operativ inițiat de cei doi soți, mai incisivă fiind „Svetlana”. Astfel, „Svetlana” face în așa fel încât să se audă, mai ales de către cine trebuia, că va părăsi într-o anumită zi localitatea de domiciliu, deplasându-se pe o perioadă de timp în garnizoana în care soțul era mutat cu serviciul, la peste 100 km distanță. Zis și făcut, în ziua respectivă a plecat de acasă, salutându-și zgomotos vecinele, și s-a deplasat la marginea orașului pentru a lua o mașină de ocazie. În mai puțin de 10 minute s-a urcat într-o Dacia, îndreptându-se în direcția cu pricina. În această situație, conducătorul acțiunii de introducere a mijloacelor de tehnică operativă la domiciliu, pregătite din timp, așteptându-se doar un moment „prielnic”, care s-a dovedit a fi sosit, a declanșat măsurile specifice. După asigurarea colocatarilor la locurile de muncă, studii etc., echipa tehnică a fost introdusă în apartament, cu cheie confecționată din timp, fiind instalat și ofițerul cu sarcini împotriva surprinderii.

După aproximativ o jumătate de oră, obiectiva, care, după ce s-a autoverificat din mașină și a stabilit că filajul a fost ridicat, s-a reîntors și a apărut în forță la ușa apartamentului, introducând cheia în ușă, fără să poată totuși intra din motive lesne de înțeles. Până la urmă, după scandalul de rigoare, a trebuit să i se permită accesul, iar ceea ce a văzut nu e bine de descris.

În ce privește omul cu sarcini împotriva surprinderii, un ofițer de contrainformații din garnizoană, cunoscut de „Svetlana”, om fără personalitate și fără calități pentru o muncă de o asemenea complexitate, selecționat greșit din rândul ofițerilor MApN, când a văzut-o pe „Svetlana” în apropierea blocului și-a luat picioarele la spinare de nu a mai fost găsit vreo două zile, bănuindu-se chiar că și-ar fi pus capăt zilelor.

În cele din urmă, s-a apelat la banalul final cu un milițian îmbrăcat în hoț, care fură rufe puse la uscat în curtea blocului, măsură care a avut efect asupra obiectivei precum o frecție la un picior de lemn.

În legătură cu soțul „Svetlanei”, un episod ce relevă pregătirea contrainformativă a acestuia s-a derulat după cum urmează. Șeful Serviciului Contrainformații Militare pe zonă, care se considera un maestru al marilor combinații (fără nici o bază reală), aranjează cu comandantul Armatei a 4-a ca

acesta, împreună cu un alt ofițer, lucrat și el, dar pe alt profil, relație apropiată, să se deplaseze cu ocazia începerii noului ciclu de instrucție într-o garnizoană în care nici unul, nici altul nu aveau ce căuta, ponderea trupelor staționate aici fiind din alte arme decât specialitatea ofițerilor. Probabil ca tocmai acest indiciu să fi dat de bănuir pentru ceea ce a urmat.

În cadrul „combinației”, cei doi urmau ca după consumarea evenimentului militar și participarea la masa festivă, să-și petreacă după-amiaza și noaptea împreună, sens în care au și fost cazați în aceeași rezervă la cămin. Într-o altă rezervă mă aflu eu cu aparatura din dotare și cele strict necesare traiului până a doua zi, eu neavând voie să mă arăt în zonă. S-a întâmplat însă ca al doilea ofițer, neavând ce face, să plece în aceeași după-amiază, iar în locul său să fie cazat un alt ofițer din comandamentul armatei, fost cândva sursă, un tip nemulțumit de funcție, care ar fi colaborat doar din interes.

După cazarea celor doi ofițeri, soțul „Svetlanei” a efectuat o deplasare în oraș, prilej cu care – la ieșirea din cămin, a fost predat echipei de filaj, conform celor stabilite.

Nu mică mi-a fost mirarea când, după 30 – 40 de minute, soțul „Svetlanei” s-a reîntors în cameră deosebit de agitat, povestindu-i colegului cum a fost filat tot timpul cât s-a deplasat în oraș, descriind cu lux de amănunte cum a fost predat în filaj și cum a reușit să identifice fiecare ofițer filor. Și, ca să-i demonstreze colegului că nu minte, l-a invitat pe acesta la o partidă de contrafilaj.

După ce m-au trecut și pe mine niște frisoane, odată ce au părăsit cei doi clădirea, am ieșit în viteză cea mai mare și am comunicat imediat filajului să suspende măsurile, iar obiectivul s-a întors după un timp la căminul militar foarte dezamăgit că nu a putut să-i demonstreze colegului nimic palpabil.

În urma situației create și percepute în direct, normal că aveam emoții, dar probleme mari nu mi-am făcut, pentru că știam că „prostia” nu o organizasem eu. Am apucat totuși să raporteze șefului cele întâmplate, pentru că obiectivul amenințase cu vehemență că se va adresa acestuia, cerând să fie lăsat în pace pentru că nu este prima oară când a fost filat, menționând că asta i s-a întâmplat și la Baia Mare, și la Oradea, și în alte localități. Într-adevăr, dis-de-dimineată obiectivul a urcat la biroul Șefului Serviciului de contrainformații militare, dar eu nu am auzit ce s-a discutat și nici nu mi s-a spus vreodată.

În loc de epilog, aş dori să mai adaug ceva. După Revoluție, Șeful Serviciului CIM al Armatei a 4-a, care efectuase și el un curs de șase luni de specialitate la Moscova, a decedat de o boală gravă. Funeraliile s-au desfășurat în Cimitirul Militar de garnizoană, iar necrologul a fost citit cu mult patos de către soțul „Svetlanei”, care l-a prezentat pe decedat ca un mare patriot ce a luptat dârz pe frontul invizibil al informațiilor, un om integru și de o moralitate neîndoielnică. Totodată, oratorul, cunoscut cu preocupări literare, i-a dedicat ofițerului la marginea gropii, un lung poem eroic.

BRAVII NOȘTRI RACHETIȘTI AU DOBORÂT... „TERORIȘTI”!

În baza înțelegerilor între Armata Română și Armata Sovietică, în 1989 a fost achiziționat un regiment de rachete antiaeriene, care să asigure apărarea Punctului de Comandă al Armatei a 4-a.

Materialul ce urma să fie furnizat de partea sovietică avea anul de fabricație anterior lui 1980, iar în U.R.S.S. era folosit la apărarea antiaeriană a unui punct de comandă de divizie, deci o mare unitate tactică și nu operativ-tactică, așa cum era Armata a 4-a.

Nu știu cât a fost obligație pentru România ca membră a Tratatului de la Varșovia sau câtă dorință să achiziționăm rachetele cu pricina, dar situația parcă amintește de niște lucruri care se petrec în prezent, când facem parte din alt tratat. Vezi niște fregate britanice ajunse la limită și avioane F-16 cu resursa ce se îndreaptă spre epuizare, impuse la achiziționare.

În vederea realizării proiectului, au fost selecționați din toată Armata a 4-a ofițeri dintre cei mai buni, care au fost trimiși la un curs de specializare de șase luni, expunându-i astfel riscurilor de rigoare reprezentate de acțiunile organelor de informații sovietice, așa după cum se cunoaște din experiența organelor de contrainformații militare.

În sfârșit, a sosit și momentul transportării materialului militar, spectaculos ca dimensiuni în raport cu ce se văzuse până atunci în zonă, motiv pentru care s-au luat măsuri deosebite de mascare, dezinformare etc. De exemplu, s-a aranjat ca sosirea garniturilor de tren în gara Cluj-Napoca și descărcarea instalațiilor să se facă pe timp de noapte, iar transportul pe roți să se realizeze prin Tăietura Turcului, o variantă rutieră directă spre Florești,

bogată în vegetație înaltă, acțiunea constituindu-se într-o adevărată operațiune de mascare specifică pe timp de război.

Eșalonul de transport a fost însoțit de un grup de ofițeri sovietici, care a contribuit la amplasarea instalațiilor de lansare a rachetelor și reinstruirea personalului. În legătură cu acesta, în ce ne privește am luat măsuri specifice de cunoaștere în locurile și mediile de interes, reușind destul de repede să îl identificăm și controlăm bine pe ofițerul cu sarcini informative și, în special contrainformative, și am avut convingerea că asta i-a fost misiunea principală.

Desigur, acum putem trage și o altă concluzie, tragică dacă nu ar fi comică, și anume că acel regiment, instalat cu două-trei luni înainte de decembrie 1989, trebuia să își aducă „contribuția” la Revoluția Română. Iată despre ce este vorba. În ziua de 25 decembrie, din două instalații au fost lansate două rachete, fapt pe care l-au anunțat imediat cu surle și trâmbițe „fițiucile” așa-zis libere apărute ca ciupercile după ploaie, unul dintre titluri fiind „*Bravii noștri rachetiști au doborât teroriști*”. Acum, știind cine erau „ziariștii”, nu mă mir deloc de fanteziile acestora, dar m-a apucat groaza când șeful apărării antiaeriene a Armatei a 4-a, col. V.L., între timp ajuns general și decedat, încerca insistent să mă convingă că rachetele au doborât aparatură (spațială) folosită de teroriști, argumentul dumnealui de forță fiind că racheta nu pleacă din instalație dacă nu are țintă. Probabil că așa o fi, ulterior concluzionându-se că ținte ar fi fost niște baloane (sonde) și pentru aceste două bucăți trebuia, probabil, cu cheltuielile de rigoare, și un regiment pe măsură la Cluj-Napoca. Menționez că o rachetă costa 100.000 lei, la valoarea banilor de atunci.

Cei avizați cunoaștem că în garnizoana Florești, de lângă Cluj-Napoca, în afară de regimentul de rachete antiaeriene, se aflau și cazărmlile Brigăzii a 5-a Antiaeriană, Regimentului 7 Artilerie și ale unor subunități militare. Acum nu mai este nimic, terenul a fost înstrăinat, dar un fapt întâmplat atunci merită relevat. În acele zile tulburi, pline de suspans, dar și cu o atmosferă realmente cețoasă, cineva a semnalat, după lăsarea întunericului, că spre baza militară se îndreaptă o coloană desfășurată de tehnică de luptă mecanizată, care, evident, nu putea fi decât a „teroriștilor – securiști”, conform celebrei expresii lansate de Teodor Brateș.

Prima hotărâre a fost ca respectivei coloane „inamice” să i se opună un dispozitiv de luptă constituit din tunuri antiaeriene, care să execute foc la orizontală, soluție care era teoretizată la învățământul de specialitate și posibilă

în caz de necesitate, respectiv lipsa materialului de artilerie terestră. Evenimentul era gata să se producă. Norocul a venit de la un ofițer cu multă minte și deosebit de calm, care – beneficiind de avantajul că era reprezentantul eșalonului superior – s-a făcut ascultat, el recomandând răbdare și așteptare, precum și luarea unor măsuri de verificare prin dispunerea unor posturi de observare pe acoperișul clădirilor. Spre ivirea zorilor, când atmosfera a început să se limpezească, a apărut conturul coloanei desfășurate, constituită însă din tractoare aflate cu plugurile în brazdă. Ce se întâmplase? O formație de tractoare executase în după amiaza zilei precedente arături pe terenurile C.A.P. Florești, iar la venirea serii, din motiv de economie de motorină, tractoriștii au lăsat tractoarele aliniate în tarla, deplasându-se pe jos la domiciliu.

Și acum, să ne închipuim că s-ar fi produs catastrofa, caz în care ne întrebăm: de câtă „glorie” s-ar fi acoperit Armata și ce ar fi scris în „fițiuci” așa-zișii ziariști?

Colonel (r) Vasile Filip

TRENULE, MAȘINĂ MICĂ, UNDE L-AI DUS PE IONICĂ?

În seara zilei de 30 aprilie 1976, ora 23⁴⁰, pe magistrala feroviară București-Timișoara, în zona haltei de mișcare Măldăeni, la km 127, pe un pod metalic cu zăbrele, linia fiind în rambleu cu înălțimea de 8 metri, au deraiat și s-au răsturnat 14 vagoane de marfă, cauza accidentului fiind demontarea liniei ferate de către un răufăcător.

Accidentul respectiv se putea solda cu consecințe mult mai grave, deoarece la ora menționată prin zonă trebuia să treacă acceleratul internațional 101 București-Belgrad, care în mod întâmplător a întârziat la plecare cu 15 minute (iată că și o întârziere în circulația unui tren a prevenit o catastrofă feroviară).

Imediat, conform ordinului conducerii profesionale, am plecat la fața locului cu o echipă formată din doi ofițeri, care împreună cu alți doi colegi de la județul Teleorman, am efectuat primele investigații în zonă, și, pe baza informațiilor obținute anterior, s-a emis ipoteza că unul dintre potențialii autori este Pantea Ion, de 26 de ani, din Măldăeni, fără ocupație, fiu de cantonier (revizor de linie). Se cunoștea că acesta fusese amendat de peste 6 ori pentru călătorii ilegale cu trenul. Cu ocazia cercetării la fața locului faptei s-a găsit un plic cu un bilețel pe care scria: „*Să vină Ceaușescu să vadă personal cât sânge de comuniști CFR-iști va curge în acest loc*”. Verificându-se înscrisul, cu probele martor existente, s-a stabilit că scrisul aparține celui bănuțit.

Din informațiile obținute pe parcursul cercetării informative a rezultat că, în seara respectivă Pantea Ion, a plecat cu trenul spre București. Îndată, s-a pus în aplicare planul „Feroviarul”, cu distribuirea unui minim de chestionar, cu fotografia celui în cauză, la peste 60 de stații pe traseele feroviare magistrale. Surpriza a și apărut, întrucât a doua zi, pe 1 mai 1976, pe o bancă din sala de așteptare a gării Botoșani, cine credeți că dormea? Nimeni altul decât Pantea Ion.

A fost identificat, reținut și condus la Roșiorii de Vede, unde a ajuns pe data de 2 mai 1976. Aici ne-a explicat că în seara de 30 aprilie s-a deplasat la Podul Măldăeni, unde calea ferată este în rambleu de 7-8 metri. A precizat că

avea asupra sa o rangă, o sârmă de un centimetru grosime pentru demontat piulițele de la eclise și o sticlă cu benzină pentru slăbirea piulițelor. Cu aceste instrumente a reușit să demonteze linia, iar cu ajutorul „mangealâcului” a produs discontinuitatea de 10-12 cm la îmbinarea șinelor. A ales locul respectiv fiindcă era beznă și calea ferată era în rambleu.

Când i s-a spus că pentru fapta sa criminală îl poate aștepta pedeapsa capitală, răspunsul său a fost simplu: „Că el este urmașul lui Mesia pe pământul României și cu cât va ajunge mai iute în Rai îi va fi mult mai bine”.

În condițiile existente, Pantea Ion a fost de urgență internat la Spitalul nr. 9 din București, pentru investigații medicale psihiatrice. Pe baza diagnosticului stabilit de specialiști, infractorul a fost externat ca alienat mintal și, sub pază, a fost dus direct la Spitalul Dr. Petru Groza din județul Bihor. Pagubele pricinuite, de peste 1,5 milioane de lei, au fost suportate de Administrația Feroviară.

La un an de la comiterea faptei, Pantea Ion dispărea din spitalul de psihiatrie unde era internat sub supraveghere.

În noua situație, în noaptea de 1 mai 1977 s-a aplicat din nou planul „Feroviarul”, întrucât se presupunea că infractorul ne va face „aniversarea” dacă nu-l prindem rapid și-i prevenim acțiunile.

Eroarea făptașului a fost aceea că a plecat din ospiciu cu halatul pe el și a fost observat de câteva persoane care ne-au dat amănunte despre plecarea cu trenul și traseul de deplasare. Amănuntele date au permis ca în 24 de ore Pantea Ion să fie prins în drum spre Pitești pentru adăpostire la sora sa.

De această dată, Pantea Ion a fost internat la spitalul de boli mintale din localitatea Poiana Mare, județul Dolj. Nici aici, unde a stat internat sub pază timp de peste șapte ani, el nu a renunțat la plângeri și reclamații împotriva slujbașilor lui „Anticrist”...

Din prezentarea acestui caz se poate desprinde cel puțin o concluzie. Pentru instituțiile de asigurare a securității infrastructurilor economice și sociale de interes național – în situația dată căile de comunicații feroviare – cel mai important lucru este ca prin informații să se cunoască intențiile celui/celor care pun la cale asemenea atentate, indiferent de motivația care determină acțiunea – politică, etnică, rasială, religioasă sau afecțiune psihiatrică.

Colonel (r) Traian Ularu

PROCURORUL ȘI „DIVERSIONISTUL”

Au trecut 25 de ani de la evenimentele din decembrie 1989. Cu toate acestea, anumite persoane, din motive doar de ei cunoscute, continuă să acuze ofițerii care au activat în unitățile fostului Departament al Securității Statului, învinuindu-i de fapte imaginare, de parcă fostul sistem politic din România ar fi putut fi menținut peste 40 de ani doar de ofițerii de securitate.

Este ignorată prestația activiștilor P.C.R., care au condus aparatul de partid și de stat, a procurorilor și judecătorilor militari, a altor persoane care au activat în instituțiile de forță ale statului.

Cu o încăpățănare demnă de scopuri mai înalte, scormonesc prin documentele vremii, cu speranța că vor găsi ceva care să le susțină acuzele. Cele prezentate, în continuare, contrazic afirmațiile lor și evidențiază faptul că activitatea ofițerilor de securitate, îndeosebi începând cu anul 1965, a avut un caracter preponderent preventiv de protejare a oamenilor și a valorilor materiale, uneori chiar și față de excesul de zel de care au dat dovadă angajați ai altor instituții de putere ale statului.

În ziua de 1 ianuarie 1972 făceam parte din grupa operativă care întârea serviciul de zi la sediul Securității județului Dâmbovița. Eram locotenent și lucram în Serviciul de contrainformații economice. A fost o zi lungă, lipsită de evenimente. În jurul orelor 23,00 am urcat la etajul trei al clădirii, unde exista o cameră cu câteva paturi. Speram să am noroc de o noapte liniștită. Am rămas însă doar cu speranța. După mai puțin de o oră de somn, am fost trezit de ofițerul de serviciu. Am sărit ca ars când am auzit că niște indivizi au încercat să provoace un accident de cale ferată în gara Târgoviște Sud. Somnul și oboseala au dispărut instantaneu.

Ofițerul de serviciu primise un telefon de la un ceferist, care l-a informat că un grup de bărbați a încercat să schimbe poziția unui macaz. Dacă ar fi reușit, trenul de persoane ce urma să intre în stație peste puțin timp ar fi tamponat o garnitură de vagoane garată pe o altă linie. Indivizii au avut două încercări de rupere a siguranței macazului prin schimbarea forțată a poziției manetei acestuia. Ar fi fost văzuți însă de un acar – în acei ani macazurile se schimbau manual de către acari, neexistând sistem de linie bloc automat – care

a strigat la ei, după care aceștia au fugit pe calea ferată, în direcția localității Văcărești (spre București).

Situația părea a fi deosebit de gravă, putând fi vorba de o tentativă de act de diversiune.

Am plecat imediat la fața locului - gara fiind situată la cca. trei-patru sute de metri de sediul Securității - pentru a afla mai multe informații.

Era o noapte de iarnă, cu frig și viscol. Acarul nu a putut să-mi spună prea multe în plus față de ceea ce știam deoarece zona macazului era slab luminată, iar el se afla la aproximativ treizeci de metri de macaz. A emis totuși supoziția că respectivul (respectivii) ar fi militar (militari) în termen la o unitate M.Ap.N. situată în apropierea gării, care ar fi părăsit ilegal unitatea prin escaladarea gardului. Anterior incidentului a văzut două grupuri de militari care au sărit gardul unității și au plecat pe calea ferată, spre localitatea Văcărești.

Am revenit la sediu, de unde am luat autoturismul de serviciu și împreună cu maiorul Popa, șef al Biroului Transporturi Feroviare din cadrul Miliției Județene Dâmbovița, și ofițerul de serviciu pe Garnizoana Târgoviște, am plecat spre Văcărești, pe un drum de țară, paralel cu calea ferată.

Deși am condus cu viteză mare, până la Văcărești nu am întâlnit pe nimeni pe parcursul celor 8 km cât este distanța între cele două localități.

La stația de cale ferată Văcărești am aflat că la Căminul Cultural se organizase un mare bal. Ajunși acolo, i-am rugat pe cei doi ofițeri îmbrăcați în uniformă militară să aștepte în autoturism, iar eu am intrat în sala de bal. Peste trei sute de persoane se distrau de „mama focului”. Muzică, joc, sticle cu băuturi alcoolice, râsete, bună dispoziție. M-am simțit asemeni unui intrus. Trebuia să-l (să-i) identific pe cel (cei) care, cu două ore în urmă, putea (puteau) să provoace o catastrofă de cale ferată feroviară. În acel moment conta prea puțin dacă autorul (autorii) faptei necugetate procedase cu intenție sau din ignoranță. Important era să-l (să-i) identific.

Privind în sală mi-am dat seama că nu va fi deloc simplu. Peste 40 de militari erau prezenți. Simțeam cum mi se năruie planul făcut pe drum. Situația era complicată.

Cu ajutorul unui subofițer de miliție prezent în sală am început să scot afară câte un militar, pe care îl urcam în autoturismul în care se aflau cei doi ofițeri care mă însoțeau. Am plecat la Târgoviște cu 8 militari în termen. Toți părăsiseră unitatea fără bilet de voie. I-am predat ofițerului de serviciu pe unitatea militară de care aparțineau și ne-am întors la Văcărești. Situația s-a

complicat. Alertați de dispariția colegilor, militarii au devenit mai precauți în momentul contactării de către subofițerul de miliție. Cu dificultate am reușit să determinăm încă 8 militari să urce în autoturism. Timpul trecea însă cu repeziciune. Era deja 4 dimineața. Din nou mă încerca îndoiala că nu voi reuși să-l (să-i) identific pe vinovat (vinovați). Mă simțeam în postura celui care caută acul în carul cu fân. Dar, pentru că uneori norocul te ajută, a intervenit neprevăzutul. Unul dintre militarii reținuți, care avea gradul de sergent, mi-a dat de înțeles că ar dori să-mi spună ceva. I-am permis să coboare din autoturism. Confidențial, acesta mi-a spus că prezența noastră acolo are legătură cu „ceva ce s-a petrecut la un macaz, în gara Târgoviște”. Cunoaște militarul care a umblat la macaz și este dispus să-mi spună numele acestuia cu condiția ca odată ajunși la unitate să-l las liber. Mai avea 30 de zile de stagiu militar și nu voia să aibă probleme.

Am fost de acord cu cererea sa, după care mi-a spus numele militarului și i-a făcut o scurtă descriere. Acesta se afla în autoturism.

Ajunși la Târgoviște, i-am predat pe ceilalți șapte militari ofițerului de serviciu pe unitate, iar pe cel indicat de sergent că ar fi acționat asupra macazului l-am dus la sediul Securității.

După o discuție de cca. treizeci de minute, acesta a recunoscut că a acționat asupra manetei macazului. A precizat că a făcut acest lucru datorită unei stări de euforie deosebită în care s-a aflat în acel moment, provocată de cele trei pahare cu vin băute anterior, precum și de gândul că în mai puțin de două ore se va afla într-o sală de bal. În momentul în care a trecut pe lângă macaz și a văzut maneta acestuia spre dreapta a dorit să-și verifice puterea și a încercat să schimbe poziția spre stânga. Nu a reușit din prima încercare. A mai încercat odată, dar a renunțat când a auzit că cineva strigă la el și a fugit după colegii ce se îndepărtaseră deja. A precizat că nu și-a dat seama de consecințele dezastruoase ale acestei acțiuni deoarece nu cunoștea nimic în legătură cu siguranța circulației feroviare. Când i-am explicat ce s-ar fi produs dacă ar fi reușit să rupă siguranța și să schimbe poziția macazului s-a speriat foarte tare. A început să plângă și să se roage să-l ajut să nu ajungă la închisoare. Printre altele, mi-a mai spus că anterior încorporării a lucrat ca muncitor constructor și nu a avut probleme de comportament.

I-am promis că voi ține cont de sinceritatea dovedită în timpul discuțiilor și că voi face totul pentru a nu fi anchetat de Procuratura Militară.

Se făcuse deja dimineața. Am solicitat telefonic șefului Postului de

miliție din localitatea în care domicilia tânărul – o localitate din județul Teleorman – informații despre acesta. Cele comunicate de subofițer confirmau spusele militarului în cauză.

Dar când credeam că am rezolvat ce era mai dificil, a apărut neprevăzutul. M-am trezit cu un procuror de la Procuratura Militară a județului Prahova – Dâmbovița nu avea asemenea structură – care, pe un ton imperativ, mi-a cerut să-i predau „diversionistul” să-l aresteze. I-am răspuns că nu există nici un diversionist. A repetat cererea, menționând că el a fost informat că la gara Târgoviște Sud s-a produs o catastrofă feroviară care ar fi fost provocată de un militar în termen identificat și reținut de către un ofițer de securitate. I-am replicat că informațiile sale sunt eronate, că în gara menționată traficul feroviar se desfășoară normal. Dacă are îndoieli poate verifica direct la gară. Procurorul mă privea plin de ciudă și neîncredere, atenționându-mă că voi suporta consecințele atitudinii mele dacă nu-i predau imediat militarul.

Eram după două nopți nedormite și peste zece ore de întâmplări deosebite. Oboseala începuse să mă cuprindă. Simțeam că sunt gata să-mi pierd răbdarea. Cu toate acestea, pe un ton calm dar ferm, i-am cerut să mă lase în pace. Dacă dorește, poate să facă orice anchetă, dar eu nu am nici un militar să-i predau. Nu are decât să-l caute pe presupusul autor al actului de diversiune și să-l aresteze. În acest timp, militarul în cauză se afla la o distanță de nici zece metri de noi, împreună cu părinții care veniseră să-l vadă și să-i aducă bunătăți de acasă.

După ce am încheiat discuția cu procurorul, m-am prezentat la șeful Securității cu propunerea ca fapta militarului să fie pusă în discuția colegilor săi, această măsură urmând a avea efect mai bun decât dacă militarul ar fi cercetat de Procuratură.

Șeful Securității a fost de acord cu propunerea, după care s-a discutat și cu procurorul în căutare de „diversioniști”.

Mă gândesc câte neplăceri ar fi avut de îndurat dacă nu aș fi acționat în acel miez de noapte a începutului de an, amânând pentru următoarele zile identificarea celui care încercase să schimbe poziția macazului. Ar fi fost posibil ca persoana respectivă să nu fie identificată niciodată, iar în cazuistica unității să rămână înregistrată o acțiune cu autor necunoscut, cu suspiciunea unui act de diversiune, chiar dacă în realitate fusese un gest necugetat, generat de o stare exagerată de bună dispoziție.

Colonel (r) Ioan Burdulea

ALTE AMINTIRI

Pe parcursul timpului, îmi mai amintesc câte un episod din munca de filaj care acum poate amuza, dar la vremea respectivă a însemnat mult efort și tensiune. Iată una din ele:

Am primit de la organul informativ cererea de a pune în filaj un cetățean străin cazat la un hotel de pe bd. Magheru. Respectivul cetățean avea un comportament de o prudență excesivă: spre exemplu, nu cerea cheia de la recepție sau nu o preda când mai era o altă persoană de față. De la personalul hotelului am aflat că pleacă uneori de dimineață și mai vine seara târziu.

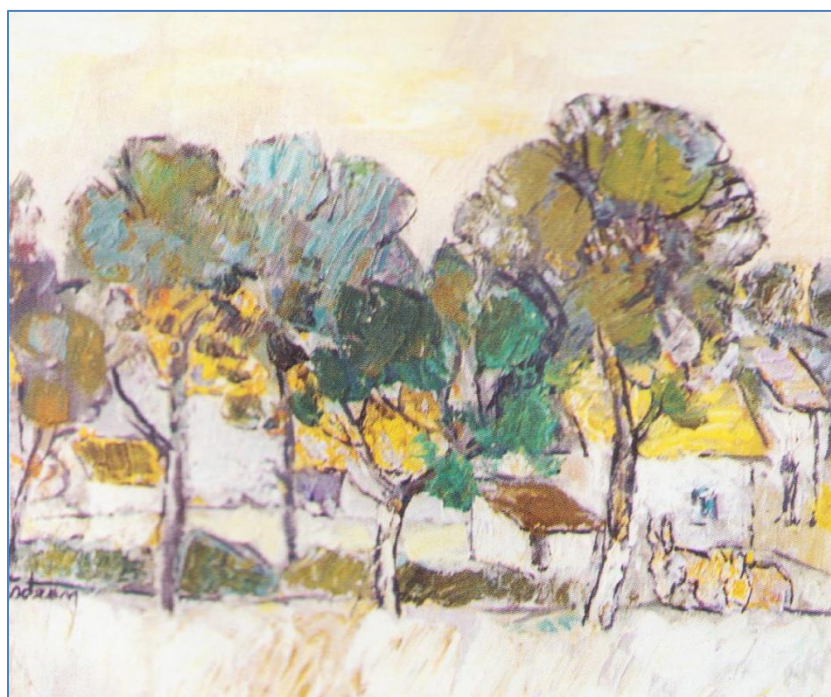
În prima zi de filaj a plecat dimineață de la hotel și a mers pe jos până în cartierul Dudești, unde erau multe străduțe cu case mici și cu o curte în față. Mergând pe una din aceste străzi, obiectivul s-a oprit și a privit cu atenție la două căsuțe după care s-a întors la hotel; pe drum s-a oprit și a privit cu atenție la fostul bloc Wilson. Analizând împreună cu sectorul informativ, am ajuns la părerea că obiectivul s-ar putea să mai treacă în zilele următoare pe la adresele din Dudești și drept urmare am pregătit două dispozitive fixe, unul sub acoperirea unui vagon de lucru al Salubrității și altul într-o dubiță dotată cu aparatură de filmare și fotografiere, la fiecare capăt al străzii, pentru o eventuală documentare a comportării străinului.

În ziua următoare, obiectivul nu a avut nici o activitate deosebită, dar în a treia zi a plecat din hotel pe jos până în cartierul Dudești și a intrat la una din adresele pe care le vizase prima dată. A stat acolo aproximativ 15 minute, apoi a plecat având mina unui om foarte mulțumit. În a cincea zi de filaj, a mers pe jos, părând foarte crispat până în Calea Griviței, iar la nr. 33 s-a oprit și a privit atent intrarea în imobil, un gang care dădea într-o curte interioară unde se aflau trei intrări la cele trei corpuri de clădire. Nu s-a putut intra după el pentru a nu deconspira filajul, dar după aproximativ o jumătate de oră obiectivul a reapărut și s-a întors la hotel. În această situație, presupunând că străinul ar mai putea vizita blocul din Calea Griviței, am pregătit o foarte tânără colegă, nou venită în colectiv, care întâmplător își păstrase ultima uniformă de școlăriță. Deghizată cu această uniformă, am inclus-o în echipă.

Presupunerea s-a confirmat, căci în ziua următoare obiectivul s-a dus din nou la adresa din Griviței, doar că de această dată a intrat după el o „școlăriță” cu ghiozdan, care a reușit să stabilească apartamentul unde a intrat cel în cauză. În seara aceleiași zile, străinul a plătit hotelul. A plecat cu o valiză în mână și s-a întâlnit cu o femeie, împreună cu care a intrat la o adresă pe strada A. Simu. Pe la orele 22.00, compartimentul informativ a telefonat pentru a întreba unde este obiectivul și când i s-a spus că încă se află la adresă, a urmat o exclamație de necaz și au afirmat: *„ne pare rău, dar să știți că ați pierdut obiectivul, deoarece avea bilete pentru orele 22.00 la un tren internațional”*.

Desigur, în centrala noastră s-a produs oarecare agitație, dar șeful echipei de pe teren a afirmat calm că obiectivul nu a plecat de la adresă, afară doar dacă a zburat. După o noapte de încordare pentru filori și pentru sectorul informativ, spre satisfacția generală, la ora 8.00, obiectivul a ieșit din clădire, a luat un taxi, a mers la gară, și-a vizat biletul și... dus a fost!

Gl. bg. (r) Vasile Coifescu

SĂ NU UITĂM !

Ziua de 15 martie este ziua maghiarilor de pretutindeni.

Ea este una dintre cele trei sărbători naționale ale Ungariei, zi în care se comemorează revoluția de la 1848-49, prilej de omagiere a revoluționarilor lor pașoptiști, parte dintre ei cu reale veleități și merite incontestabile.

Deviza revoluției franceze dintre anii 1789-1794 „LIBERTATE, EGALITATE, FRATERNITATE” a avut continuitate și-n Europa anilor 1848-1849 (inclusiv în Principatele Române), iar Ungaria nu făcea excepție, cel puțin în prima parte și cel puțin din punct de vedere teoretic.

La 15 martie 1849, odată cu declanșarea revoluției în Ungaria, s-a făcut public Programul acesteia unde, la punctul 12, era prevăzută unirea Transilvaniei cu Ungaria fără să se consulte voința românilor covârșitor majoritari. Cu alte cuvinte s-a trecut în fapt la alipirea forțată a Ardealului la Ungaria. Cuvintele „în fapt” au însemnat însă violențe atroce, vărsări de sânge românesc, maltratări și mutilări. O serie de documente scrise depun mărturie în acest sens. În cele ce urmează, eu mă limitez doar la niște referiri succinte. Mulți intelectuali ai satelor: învățători, preoți, funcționari, dar și țărani români de rând au fost omorâți (spânzurați, arși, împușcați, iar cadavrele lor batjocorite). Numărul românilor cărora li s-a răpit viața s-a ridicat la cifra de 40.000, dintre care, din oastea lui Avram Iancu: 4 prefecți și 10 tribuni uciși, peste 100 centurioni căzuți în luptă; de asemenea, în jur de 100 de preoți și protopopi spânzurați, iar peste 300 de sate românești au fost arse și rase de pe fața pământului.

Nu pot totuși să nu scot în evidență perfidia comandanților de atunci ai maghiarimii la întâlnirea de la 25 aprilie 1849 de la Mihăileni dintre prefecții Iancului cu deputatul trădător Dragoș prin care s-a stabilit și parafat că „o încetare de arme ar fi de mare folos”. La aceasta, comandantul militar Hátváni a semnat „învoirea de o încetare de arme nedeterminată”. A venit apoi asigurarea dietei de la Budapesta prin deputatul Dragoș „pe omenia guvernului maghiar”¹, pentru ca la 9 mai 1849 același Hátváni să împuște mai mulți

¹ Citatele au fost date din cartea „Avram Iancu – Traiectoria unui destin eroic”, autor col. (r.) Vasile Cristea

români care au crezut în cuvântul lui, printre care și pe prefectul Dobra, iar pe prefectul Buteanu l-a pus în lanțuri.

Astfel, revoluția maghiară a încetat să mai fie revoluție. S-a transformat într-o contrarevoluție, într-un război îndreptat împotriva românilor ardeleni care nu doreau și nu acceptau acea „unire”.

Cuvintele „libertate, egalitate, fraternitate” au rămas simple vorbe.

Principalii vinovați pentru acest genocid s-au „remarcat”: ofițerul slovac devenit peste noapte ungur și conducător al „revoluției” cu numele maghiarizat – Kossuth Lajos, apoi poetul sârb Alexandar Petrovici ajuns ulterior ungurul Petőfi Sándor – poetul național al acestei etnii, la care s-au adăugat 13 generali-călăi. Acestora din urmă, relativ recent, li s-au ridicat statui la Arad și au fost cinstiți ca eroi ai poporului maghiar. E cel puțin revoltător faptul că statuile au fost ridicate cu aprobarea guvernului român condus de premierul Adrian Năstase!

Pe fondul unor asemenea „merite istorice”(!) prezentate succint mai sus, maghiarimea își sărbătorește an de an ziua de 15 martie. Cu îngăduința organelor administrative locale românești, au loc ceremonii de depuneri de coroane de flori la diverse monumente maghiare din localitățile Transilvaniei, slujbe religioase, marșuri, spectacole și discursuri în amintirea a ceea ce s-a întâmplat în anii 1848-49.

Sufletele celor 40.000 de români ardeleni uciși în mod barbar de către urmașii celor veniți din stepele mongole cer însă ca 15 martie să fie zi de doliu național și nicidecum prilej de bucurie și petrecere.

Culmea obrăzniciei ajunge până acolo încât nume sonore din lumea hungarismului afirmă fără nicio jenă că 1 Decembrie ar trebui considerată zi de doliu (!) pentru că la acea dată din anul 1918 ei au pierdut teritoriile pe care le-au deținut și exploatat fără niciun just temei. Se uită sau se face uitat faptul că întregirea administrativ-teritorială a spațiului românesc s-a făcut în mod pașnic, fără victime, la voința populației majoritare din toate provinciile, potrivit dreptului la autodeterminare, consfințit în tratate la nivelul întregii Europe.

Revoltător și îngrijorător în același timp este faptul că de la an la an manifestațiile și manifestările cetățenilor români de etnie maghiară îmbracă un caracter tot mai evident segregacionist, urmărind un final cu sfârșecare teritorială, cu ruperea Ardealului de la trupul țării.

Ziua de 15 martie 2014 a atins în acest sens cote nemaîntâlnite care ar fi îngrijorat conducerea politică cât de cât responsabilă din oricare altă țară, în afară de România. Ca la noi la nimeni! Spiritul conciliant al poporului român (de multe ori păgubos!) le-ar fi permis maghiarilor din Ardeal să-și sărbătorească ziua, în limita decenței. Ce decență mai poate fi aceea, în condițiile în care la Tg. Mureș, la 15 martie 2014 s-a defilat, printre steaguri cu însemnele Ungariei și lozinci ungurești, și cu una scrisă în limba română: „Români, luați-vă opincile și plecați din Ardeal”.

La aceasta, întreaga mass-media românească a tăcut, chipurile ca să nu incite la intoleranță(!). Dar toleranță până unde și până când?! În jurul pancartei cu această lozincă nu erau doar unul sau doi descreierați, ci zeci de manifestanți.

Tot în aceeași zi și tot cu acel prilej, pe străzile Tg. Mureș-ului se vorbea numai ungurește (parcă românii ar fi dispărut peste noapte!). Asta n-ar fi nimic, dacă nu s-ar fi auzit cuvinte injurioase la adresa românilor, inclusiv acea poreclă degradantă care se perpetuează de generații, „*Büdös Oláh*” („valah împuțit” - n.n.). La unul dintre posturile noastre de televiziune s-au făcut scurte comentarii pe această idee (mă mir că – în sfârșit - cineva a avut curajul!), dar s-a tradus inexact - „puturos”. Nu! Nu e așa! Celălalt cuvânt, cel real, e mult mai înjositor.

De fapt adevărul este trunchiat și atunci când se vorbește de atrocitățile săvârșite de armata horthistă în timpul Dictatului de la Viena. Peste tot locul se scrie (și se spune) „armata horthyistă” în sus, „armata horthyistă” în jos! În realitate, ea n-ar fi putut săvârși ceea ce a făcut fără să fi fost sprijinită, ajutată și îndrumată de etnia maghiară locală, multă, puțină, cât a fost ea în raport de localități și de sentimentele ei față de români (pentru că au fost și unguri omenoși).

Revenind la martie 2014, reprezentanți ai partidului naționalist din Ungaria – Fidesz, dar mai ales ai extremiștilor Jobbik își făceau de cap prin Ardeal, cu șefii lor în frunte. Până și vicepremierul Semjen Zsolt ne-a „vizitat” țara ca musafir nepoftit (oficial), dar prevalându-se de democrație, libera circulație a persoanelor etc.

Dar acest înalt demnitar n-a venit oricum. La Tg. Secuiesc a intrat în oraș călare pe un cal și însoțit de un altul, tot călare. La un post de televiziune de-al nostru s-a încercat ironizarea gestului, criticând faptul că în secolul XXI nu s-a găsit un mijloc de deplasare mai modern. Doamne, câtă naivitate sau

câtă prostie sau și una și alta! Păi, intrarea într-o localitate (oraș, cetate, etc) a unui demnitar călare pe cal, în toate timpurile istorice a simbolizat venirea cuceritorului, a stăpânului, dar și a... „eliberatorului” (!).

Treziți-vă români și dați-vă seama de pericol!

La aplicarea Diktatului de la Viena, în septembrie 1940, amiralul Horthy Miklós (amiral fără flotă, într-o țară fără mare!) - dictatorul Ungariei fasciste a intrat în orașul Cluj tot călare. E drept că atunci a fost un cal alb; probabil că secuii de acum nu mai au decât cai negri (!?). Haz de necaz!

În replică la tot ce s-a întâmplat, măsura luată de autoritățile noastre de declarare ca indezirabili a trei extremiști unguri și interzicerea intrării lor pe teritoriul țării noastre, e ne semnificativă.

De fapt, din anii '90 încoace, toți cei care s-au succedat la putere nu și-au urmărit decât interesele personale și de grup, n-au văzut țara, n-au auzit glasul poporului și doleanțele lui. N-au văzut cum țara și poporul sărăcesc de la zi la zi, cum tot ce a construit românul se pierde și se fură de către ei și acoliții lor.

Mă străduiesc să nu mă pierd în problemele de natură economică pentru că altul e scopul și subiectul acestui articol, dar nu pot să nu evidențiez cel puțin situația legată de vânzarea pământului la străini. Toate țările europene și-au luat măsuri de protecție, de limitare a năvălirii altora pe propriul lor pământ, Ungaria fiind „fruntașă” în acest sens, doar noi, adică conducătorii noștri, nu.

Revenind la subiect, Slovacia de exemplu, care e membră U.E. încă înaintea noastră, este foarte fermă în tratarea musafirilor nepoștiți care chipurile vor să le viziteze țara, iar cu privire la dubla cetățenie le spune deschis concetățenilor lor de etnie maghiară: Vreți cetățenie ungară, plecați în Ungaria! Scurt și la obiect. Și nu se sperie nimeni acolo nici de U.E., nici de F.M.I. și nici de alte organisme pe post de bau-bau.

Nu vreau să fiu înțeles greșit. Nu îmbrățișez extremismul de niciun fel, dar să nu-și facă de cap nimeni la noi în țară pe post de sfătuitori, diriguitori și în ultimă instanță - stăpâni. Dacă autoritățile noastre tac sau se fac că nu văd niciun pericol, alta e atitudinea și poziția românului de rând, chiar și prin unii reprezentanți ai săi. Doar un singur exemplu vreau să dau, luat din lumea celor „nebătăioși” ca să nu se spună că numai extremele țipă. Un preot ortodox, cu calități duhovnicești deosebite, bun și blând ca un copil – preotul monah Lazăr (Dumitru) Țabra, până în anul 2008 (când a trecut la cele veșnice) oficiind la

Schitul „Sfântul Lazăr” din Alba Iulia n-a mai putut răbda realității din țara noastră și de la amvon s-a ridicat la nivelul de poet popular, strigând:

„.....
Bai mult că epigonii, corupții și magnații
Se luptă pentru țară, s-o scoată-n licitații.
Oare unde ni-s eroii, să moară pentru țară,
Că, astăzi, mulți români sunt țării lor povară.

De aceea, vezi, de aceea nu-i bine între noi,
Că pre-am uitat de țară, de ale ei nevoi,
Prea se-mbulzesc străinii s-o cumpere cu mană,
Iar profitorii o vând, de parc-ar fi orfană”

O problemă deosebit de periculoasă pentru ființa noastră națională este aceea că autoritățile maghiare care s-au succedat pe pământul Ardealului au excelat în ce privește deznaționalizarea românilor.

Au făcut-o prin metode care de care mai perfide, în raport cu particularitățile fiecărei grupări sociale. Pe cei avuți i-au înnobilat, pentru cei însetați de cultură au creat școli, iar celor simpli le-au aplicat violență fizică până la tortură.

Astfel, numai în Catedrala romano-catolică din Alba Iulia, veche de peste 1000 de ani, lângă unul dintre pereții laterali din interior, pe un panou, sunt scrise numele unor nobili maghiari care au fost români sadea; apar nume ca Stoica, Burian și altele care nu au putut fi maghiarizate.

De asemenea, tot în această catedrală este înmormântat unul dintre eroii români ardeleni cu care ne mândrim toți – Iancu de Hunedoara, fiul lui Voicu din neamul Corvineștilor, elogiat și de Andrei Mureșanu în versurile imnului nostru național „Deșteaptă-te române”. Numai că pe mormânt este încrustat a fi János Hunyadi. De fiecare dată când mă apropiu de acest mormânt simt un gust amar văzând că în permanență este acoperit cu coroane și panglici tricolore: roșu, alb și verde (!), iar înscrisurile sunt doar în limba maghiară. Nu am văzut niciodată, repet, niciodată, vreo panglică cu tricolor roșu, galben și albastru. De ce oare? – întrebare retorică.

În legătură cu problema învățământului am un exemplu trist și tragic din propria mea familie. Ca să detaliez trebuie să întorc roata timpului înapoi și

să încep cu realități de acum un secol. Mă tem că voi plictisi pe cititor, dar ori spun totul, ori nu spun nimic!

Bunicii mei din partea tatălui au fost moți din jurul Abrudului. Bunica s-a născut la 5 august 1892 în comuna Bucium, din familia Lăturean, nume dispărut acum din zonă. Era copilul mezin al părinților și pentru că o chema Maria o alintau cu diminutivul Mali.

Abia după ce am citit relativ recent romanul autobiografic al scriitorului Ovidiu Bîrlea, intitulat „*Șteampuri fără apă*”, am înțeles drama buciumanilor trăită pe la anii 1870.

Subsolul Buciumului era bogat în aur, iar buciumanii sfredeleau pe câte o vână din acel metal prețios, asigurându-și existența. Erau bogați buciumanii deoarece cu aur își puteau procura orice. Am văzut fotografii îngălbenite de timp din acea vreme în care bărbații erau încălțați cu cizme, iar femeile cu ghetuțe cu căputa înaltă, cum poartă azi vestitele dansatoare de la Căpâlna. Or, se știe că încălțăminte tradițională a românului de atunci era opinca.

Perioada lor de bunăstare a sfârșit pe la anii amintiți mai sus, atunci când autoritățile chezaro-crăiești au concesionat „mina domnească” la o societate franceză. Bieții băieși (așa cum erau numiți sfredelitorii pământului) care făceau concurență acționarilor străini au fost sabotati și apoi alungați cu ajutorul jandarmilor unguri, cei cu pene de cocoș la pălărie și care foloseau torturi de neimaginat împotriva localnicilor români. Toate acestea sunt descrise detaliat în carte.

Timp de 10 ani societatea franceză a secătuit de aur toată zona, printr-o exploatare intensivă, apoi a plecat (atenție români, la Roșia Montană de azi!).

Băieșii de altă dată n-au mai avut ce agonisi așa că încet-încet s-au pustiit; parte din ei au ajuns la minele de cărbuni din Valea Jiului.

Aceeași soartă a avut-o și familia Lăturean.

Părinții cu patru fete și un băiat s-au stabilit la Aninoasa. Aici, exploatarea minieră avea nevoie de mulți meseriași, iar cei veniți din Munții Apuseni erau la mare căutare. De ce? Deși mai puțini la număr, erau mai valoroși profesional decât secuii veniți sau aduși de la Bălan din Harghita. Și eu, copil fiind, am auzit expresii specifice din limba germană: „Ștaigăr”, „obăr” și altele, exprimând funcțiile pe care le ocupau la mină minierii moți.

Ei, acum urmează „bucuria”. La Aninoasa nu era decât școală ungurească. Lăturean-tatăl, având alt nivel de civilizație față de „barabele”

venite din toate colțurile țărilor ungurești și românești, nu putea concepe ca urmașii săi să nu știe carte. Dacă cei patru copii mai mari apucaseră să facă școala românească la Bucium (din cartea amintită am aflat că la Bucium era și farmacie), mezina Mali, vrând-nevrând, trebuia să facă școală ungurească.

Mi s-a povestit că atunci cursurile școlare se desfășurau atât dimineața cât și după-masa, cu o pauză de câteva ore la prânz.

În clasa bunicii mele erau numai două românce, ea și o colegă venită cu părinții tot din munții Apuseni. Atât la școală cât și pe stradă ele nu aveau voie să vorbească decât ungurește. Cele două prietene însă nu se conformau restricțiilor, așa că erau spionate de către celelalte și la venirea la cursuri după-masa, câte o „binevoitoare” le pâra:

- Doamna învățătoare, Lăturean și Costinaș iar au vorbit momârlănește („momârlan” a fost și este porecla dată țăranilor localnici).

Urmau imediat represaliile. Cele două recalcitrante erau puse în genunchi pe boabe de porumb. În acest mod urmau ele cursurile aproape în toate după-mesele.

Într-una din zile în clasă a intrat intempestiv directorul școlii și văzându-le în genunchi a întrebat doar atât:

- Iarăși?

Efectul s-a văzut a doua zi. Împreună cu boabele de porumb au apărut și coji de nucă mărunțite...

Așa a învățat bunica mea carte ungurească!

Toate acestea, cu fragmente și reluări, le povestea bunica nepotului ei, adică mie, pe măsură ce creșteam. Când am ajuns în clasele primare îi „cenzuram” scrisorile adresate rudelor, știind că are unele deficiențe la scrisul în limba română. În naivitatea mea, Doamne, ce mândru eram când descopeream câte un „tz” în loc de „ț” sau alte asemenea. Ironizând-o cu răutatea nevinovată a copiilor nu înțelegeam atunci de ce la observațiile mele uneori îi apăreau lacrimi în ochi. Cu mintea mea de copil de atunci nu-mi dădeam seama că lacrimile i se datorau amintirilor din școala ungurească.

Mult mai târziu și cu totul întâmplător i-am descoperit odată o mică bătătură la colțul uneia dintre buze. Întrebând-o de proveniență mi-a mărturisit că i se trage tot din perioada școlară. Își mușca buzele de durerea ce o simțeau genunchii ei plâpânzi de copil de la cojile de nucă ce-i străpungeau pielea. Nu avea curajul să spună ce pătimește nici acasă părinților, cu mintea ei nevinovată

temându-se de alte represalii. Aceste pedepse nemeritate le înverșunau și mai mult pe cele două românce care nu renunțau la limba MAMEI ROMÂNIA. Fără a avea cunoștințe medicale, să ne imaginăm cât de intense și de repetate au fost acele reacții dacă s-au păstrat din copilărie până la bătrânețe.

Am scris toate acestea ca să se știe. Nu ură, nu răzbunare, ci doar atât: să se știe și să nu se uite!

Vreun cârcotaș cu anumite interese, citind cele de mai sus ar putea riposta imediat, spunând:

- Ce vine ăsta cu povești de pe timpul bunicii? Ce spune el a fost hă, hă acum o sută de ani!

Cârcotașii să aibă răbdare și să asculte o altă poveste adevărată de o dată mai recentă, din zilele noastre.

Eu am făcut liceul la Blaj. După absolvire, la toate întâlnirile noastre din 10 în 10 ani (așa cum se obișnuiește) am făcut parte din colectivul de organizare. Având profesia pe care o am, colegii din acest colectiv m-au însărcinat de fiecare dată să-i identific și să-i înștiințez pe cei împrăștiați prin toată țara, ca să nu spun prin toată lumea.

Nu reușeam însă să o găsesc pe o colegă de clasă (noi am fost șapte clase paralele) – M.M. din Veza de lângă Blaj. Știam că provenea dintr-o familie de români, oameni serioși, tatăl fiind mecanic de locomotivă. Despre ea cunoșteam că făcuse Facultatea de Filologie la Cluj-Napoca, era profesoară de limba și literatura română și la absolvire fusese repartizată pe undeva, prin secuime. Nimic mai mult, pentru că între timp familia i se risipise.

Când se apropia întâlnirea de 50 de ani, colegul meu de bancă a insistat mult să o găsesc. În școală fuseseră prieteni apropiați, așa cum – în adolescență – apar primii fiori ai dragostei. Acum ținea mult să o reîntâlnească pe Mărioara, să afle ce a ajuns ea în viață.

M-am îndârjit, chiar mi-am pus în „funcțiune” legăturile profesionale și - în sfârșit - am găsit-o. De acum, prin căsătorie, avea nume maghiar și locuia într-un sat de lângă Miercurea Ciuc. Până aici nimic neobișnuit. E plină țara de familii mixte. Ea era pensionară, fusese profesoară de limba română la un liceu din municipiul reședință de județ. Contactând-o, a acceptat să vină la întâlnire și chiar a făcut-o, dar de acum începe surpriza.

Era însoțită de doi vlăjgani cu figuri încruntate de honvezi, mustăcioși, doar că unul era tânăr și celălalt mai în vârstă. Am înțeles că erau soțul și fiul

ei. Soțul vorbea rău românește, iar fiul deloc. Ea, profesoară de limba română făcea pe translatorul din română în maghiară pentru ca fiul ei să știe ce se discuta între noi. Doamne! Ea, profesoara de limba română nu reușise (sau nu a fost lăsată?) să-și învețe copilul limba mamei!

Toți colegii eram plini de întrebări: ce s-a întâmplat cu ea, ce a făcut, cum a ajuns unde a ajuns și multe altele. Dar, ce? Parcă puteam sta de vorbă cu ea? Era însoțită în tot locul de cei doi „gardieni”. Chiar și la clasă a fost însoțită, chipurile pe motiv să vadă și ei unde a învățat ea carte. Nu mai era Mărioara noastră, ci Marika (Moriko, după o pronunție aproximativă).

Nu au mai venit nici la tradiționala masă colegială. Ei, cei trei, au fost primii care au plecat.

Ce ar mai fi de spus? Cine știe ce compromisuri a trebuit să facă pentru ca să rămână în învățământ, să nu fie alungată ca alți dascăli români ajunși în secuime. Domnilor diriguitori ai țării, se întâmplă în România! În România de azi!

Dar, să revin. Revin la familia mea, căci nu am spus încă tot ce am dorit să se afle.

Bunicul meu s-a născut la data de 10 iunie 1889 în satul Soharu, acum un fel de cartier al orașului Abrud numit Abrud-Sat.

Și-a petrecut copilăria și adolescența în satul natal, venind în Valea Jiului în primii ani ai tinereții.

Ne găsim în plin Imperiu Habsburgic. Femeile moațe tricotau în acea vreme pulovere de casă; lâna o vopseau după rețete doar de ele cunoscute, iar la manșeta mânecilor, tot din tricot, imprimau culorile: roșu, galben și albastru. Nu era moț care să se respecte și care să nu aibă la îmbrăcăminte culorile sfinte românești. Prin asta își exprimau ei în mod simbolic apartenența la țara mamă.

Bunicul meu, tânăr fiind, nu făcea nici el excepție.

Autoritățile chezaro-crăiești cunoșteau acest aspect și nu erau deloc de acord cu el. Fioară jandarmi unguri făceau o adevărată vânătoare pentru a-i descoperi pe „rebeli” și a-i pedepsi cu sălbăticie. La toate întâlnirile organizate între moți apăreau și ei, făceau controale și percheziții corporale, apoi – vai de cei la care găseau: roșu, galben și albastru!

Horile duminicale de la Soharu de la „moara lui Țârcaș” erau prilej pentru tineri să se adune și să danseze vestitele lor țarini, în special țarina Abrudului care se păstrează până în zilele noastre. Dar era prilej și pentru

jandarmi să-și facă nedoritele lor controale, astfel încât atunci când auzeau cântec de joc porneau la „vânătoare.”

Moșii noștri au găsit însă antidotul. Acolo, pe dealul lor, au instituit un post temporar de pază. Când se vedeau de la distanță faimoasele pălării cu pene de cocoș, cei în serviciu dădeau alarma, iar la sosirea „vânătorilor” locul era pustiu. Într-una din duminici însă, tânărul din postul de pază nu și-a făcut datoria: ori a plecat, ori a adormit, ori pur și simplu n-a fost atent. Destul că la un moment dat tinerii s-au trezit înconjurați de jandarmi.

S-a făcut controlul și cei prinși în flagrant au fost luați între baionete și duși la postul de jandarmi din Abrud. Printre ei și bunicul meu. Aici au fost puși să se dezbrace până la brâu și culcați pe burtă, unul lângă celălalt, precum scrumbiile. Jandarmii aveau ca arme carabinele acelea lungi marca A.U., iar la ele vergele metalice pentru curățirea țevelor, tot atât de lungi. Acele vergele au intrat în acțiune. Peste spinările goale izbea fierul până pușca sângele.

Bunicul meu nu mai știe cât timp a fost bătut și nici cine și cum l-a dus acasă. S-a trezit culcat pe prispă (târnaț, cum se spune în Ardeal) unde a zăcut două săptămâni. În tot acest timp a urinat numai sânge. Dar până la urmă tinerețea a învins și încet-încet s-a întremat.

Nu mai putea rămâne însă nici la Soharu și nici la Abrud. Intrase în vizorul jandarmilor unguri.

A plecat în Valea Jiului, întâi la Aninoasa și apoi la Vulcan, unde era deja fratele său mai mare. Aici l-a prins începutul primului război mondial. Puloverul cu tricolorul românesc pentru care a fost schingiuit la Abrud avea să-l salveze de la moarte.

Dar, să nu devansez.

Ba, chiar vreau să fac o divagație, utilă consider eu, iar legătura se va vedea mai târziu.

Împăratul Napoleon Bonaparte în „Memorii de război” scrie undeva despre rezistența armatelor austriece în fața marșului său triumfător către est, dar finalizat apoi în mod dramatic. Dă exemplu regimentele grănicerești de la Năsăud și Orlat care nu numai că luptau cu vitejie, dar în confruntările directe, corp la corp, îi îngrozeau pe francezi cu strigătul lor de luptă „dai-ma”.

Aici, ilustrul strateg militar face două greșeli. În primul rând acele regimente erau formate numai din români ardeleni, nu și din alte nații; deci, nimic austriac.

A doua greșeală este explicabilă. Alfabetul francez nu are litera „ă” ci doar „a”. Ca urmare, bravii noștri ostași români nu-i îngrozeau pe francezi cu „dai-ma”, ci „dă-i, mă!”. E strigătul specific de îndemn când românul se înverșunează să-l învingă pe acela care îi este dușman sau cel puțin adversar.

În mod indirect și involuntar faimosul și respectatul împărat a adus un omagiu bărbăției în luptă a conaționalilor noștri din vremurile sale.

Revenind la aspectele privind primul război mondial, românii ardeleni au fost puși într-o situație delicată. De aceea, pentru a preveni orice neplăceri, autoritățile austro-ungare pe unii i-au trimis să lupte pe fronturile îndepărtate din Italia sau Galiția, iar pe alții i-au mobilizat pe loc, la activități auxiliare, fără să le dea armament pe mână.

În cea de-a doua categorie a fost și bunicul meu. Era îmbrăcat în uniformă chezaro-crăiască, dar ca simplu soldat neinstruit, care vedea armamentul doar de la distanță.

La momentul la care trupele române înaintau vertiginos peste Carpați s-a încercat constituirea unui punct întărit de rezistență cu sârmă ghimpată și tranșee bine consolidate pe aliniamentul Bănița-Merișor din masivul Parâng-Retezat. Unul dintre „constructori” era și bunicul.

Intențiile autorităților militare n-au ajuns însă la finalizare. Ofensiva românească a fost foarte puternică, trupele combatante austro-maghiare s-au retras în derivă, iar auxiliarii au rămas în tranșee.

Spre surprinderea acestora din urmă s-a auzit în curând vorbă românească, comenzi aspre, răstite.

Deodată, bunicul meu a văzut deasupra sa, adică deasupra tranșeei în care se afla, chipul unui soldat român care îl privea deloc binevoitor, iar de alături îndemnul:

- Dă-i, mă! (acum, înțelegeți legătura?). Dă-i la cap, bozgorului!

Doar a apucat să vadă un pat de armă care i se îndrepta amenințător spre creștet. Instinctiv a ridicat brațul să se apere. De sub mâneca vestonului militar a apărut manșeta puloverului cu tricolorul românesc, cunoscut de acum de către cititori. Nicio surpriză în asta. Muncitorul simplu, nevoiaș, poartă un pulover ani de zile, până se rupe.

Surpriza a fost însă pentru trupa care înaintase. Imediat s-a auzit o altă comandă:

- Opriți-vă, măi! Aici sunt români de-ai noștri.

Întregul front a înlemnit. Nu se mai auzea niciun foc de armă, niciun strigăt de luptă. Au apărut tot soiul de comandanți, până la nivel de general. Întrebările au început să curgă precum ropotele de ploaie, vara:

- Ce e cu voi? De unde sunteți? Ce căutați aici? De ce purtați uniforma asta?

Apoi, lucrurile s-au lămurit destul de repede.

„Soldaților chezaro-crăiești” li s-au dat pe loc foi de drum, ordine de lăsare la vatră și a plecat fiecare de pe unde era.

Bunicul s-a angajat imediat la mină. Războiul avea nevoie și de cărbune. La mină era tot un fel de front.

Tricolorul românesc pentru care bunicul meu a fost schingiuit la Abrud, peste ani, i-a salvat viața. Lui și camarazilor săi.

De curând, nepoata mea și-a făcut un costum popular. Ea este membră a corului „Theotokos” de pe lângă Arhiepiscopia Ortodoxă de Alba Iulia și avea nevoie de o asemenea costumație.

Se știe că orice costum popular românesc ardelenesc are pentru sexul feminin, la nivelul brâului, o cingătoare în culorile roșu, galben și albastru.

Când am văzut-o îmbrăcată în acest costum, i-am spus: Să ai grijă de tricolorul românesc. Pentru familia noastră el este și sfânt și scump. Să nu uiți! Așa cum eu nu am uitat, nici tu să nu uiți!

Intenționez să mă opresc aici. Viața însă mi-a dovedit că istoria se repetă. Unele evenimente se perpetuează de la o generație la alta așa că am hotărât să aduc în fața cititorilor un alt personaj din arborele genealogic, respectiv pe tatăl meu.

Am hotărât acest lucru când am aflat că la 15 martie 2014, pe străzile Tg. Mureș-ului s-au auzit din nou cuvintele infamante ale poreclei usturătoare și degradante date românilor – „*Büdös Oláh*”. El – tatăl meu - a fost stigmatizat cu ele în împrejurări deosebite, în anul 1936.

Făcuse armata la jandarmi în perioada 1933-1936. După anul de instruire, a purtat apoi timp de doi ani gradul de caporal și funcția de șef de post de pază la sectorul de vânătoare regală de la Săvârșin-Arad.

Îmi povestea în copilăria mea cât de mândru fusese atunci de uniforma sa. Fiind aproape permanent în contact cu familia regală, ținuta trebuia să fie pe potrivă: cizme ofițerești în loc de bocanci soldățești, centură cu diagonală, eghileți dubli la epoleți și alte asemenea.

În vremea aceea, la liberarea din armată foștii militari în termen plecau acasă cu uniforma militară, apoi o trimiteau prin poștă la unitatea de care aparținuseră. Într-un asemenea mod „galonat” a plecat și tatăl meu. Gara din Arad era ticsită de militarii care se liberau. Aceștia se îmbulzeau în fața unor porți ce nu se deschideau decât atunci când erau trase trenurile la peron.

Tatăl meu era înconjurat de grupul cu care făcuse împreună armata, iar întâmplător, alăturat era un grup de militari care vorbeau ungurește. Toți înalți de 1,90 m, robuști, așa cum stă bine secuilor, doar că niciunul nu era gradat.

Probabil, nu probabil, ci în mod sigur, invidia făcea ca să se discute injurios la adresa caporalului de jandarmi îmbrăcat impecabil. Nu bănuiau ei, secuii, că acest român cunoaște limba maghiară la perfecție, învățată de la părinți (vă mai amintiți de bunica cu școala ei ungurească?!).

Tatăl meu tăcea. Tăcea și asculta. N-a reacționat în vreun fel nici la „mămăligar”, nici la „opincar” acum încălțat cu cizme, nici la altele.

Când însă a auzit „*Büdös Oláh*” n-a mai putut răbda. A lovit cu cizma valiza specifică din mâna unui camarad aflat în imediata apropiere, a țâșnit sus pe ea și a aplicat celui care scosese injuria respectivă ceea ce a considerat că merită. Norocul a făcut ca în acele momente să se deschidă porțile și toți călătorii să se împrăștie. Altfel, probabil că urmașii lui Attila l-ar fi linșat.

Când mi s-a povestit episodul, copilul din mine s-a mirat de ieșirea violentă a părintelui său, care nu-i era caracteristică. Mi-a ripostat:

- Cum, măi copile, în țara mea să fiu făcut albie de porci?

Da, în țara noastră, după atâția zeci de ani se mai aud asemenea vorbe! Din vina cui?...

Din cele ce am scris până acum s-ar putea înțelege în mod greșit că totul este emanația unui extremist care „mănâncă unguri pe pâine”.

Nu, nu e așa. Pe parcursul educației mele din copilărie și adolescență, acestea au fost lucruri care mi s-au povestit în timp, printre multe, multe altele și de altă natură. Nu ca un aspect special, stăruitor, care să-mi formeze o conștiință xenofobă.

De fapt, asemenea situații, asemenea întâmplări s-au regăsit în familiile multor români ardeleni, doar că nu sunt scrise.

Și pentru că m-am referit din nou la familie, mărturisesc cu toată sinceritatea că am avut și am mulți prieteni de etnie maghiară precum și rude prin alianță, însuși nașul nostru de cununie a fost maghiar.

Bunica mea a avut nurori unguroaice, care au iubit-o ca pe propriile lor mame, pentru că și ea la rândul ei le-a fost ca o mamă adevărată.

Vreau doar să nu se uite ce s-a întâmplat, pentru ca să nu se repete. Cine uită greșelile istoriei, riscă să le repete. Acest lucru să fie permanent în atenția tuturor, „de la vlădică la opincă” cum se spune în popor. Generațiile de pe vremea bunicii au dispărut de mult, sunt oale și ulcele, dar mentalitățile ostile neamului românesc au rămas sau au reînviat. Le vedem și le simțim aproape în permanență, cu pregnanță în jurul datei de 15 martie. Aici e pericolul și aici trebuie menținută atenția noastră permanentă.

Iar la toate încercările de abateri de la conviețuirea firească între etniile din Ardeal, inclusiv amestecul „vecinilor” în treburile noastre interne, trebuie să se răspundă cu fermitate. Nu prin violență, nu prin măsuri represive, ci prin fermitate, pentru descurajarea celor care ne vor dispăruți, ori plecați, ori subjugați din nou sub cizma lor. Atât!

Colonel (r) Dorin Oaidă

Chez nous

QUI N'EST PAS CHARLIE AUJOURD'HUI?

Atacul violent asupra revistei *Charlie Hebdo* a produs un uriaș val de emoție în întreaga Europă. Ar fi poate multe de comentat în legătură cu modul în care a fost generată această emoție colectivă, cu temele ei cheie, pe prim plan situându-se, printre acestea, cuvintele „libertate” și „terorism”. Comentarii dintre cele mai diverse au apărut imediat și, cu nuanțări noi, vor continua, cu certitudine, să apară.

Tocmai pentru a nu interfera cu acestea, ne vom referi în continuare la un singur detaliu, la explozia de solidaritate căreia i s-a găsit o expresie concentrată în deosebit de inspirată lozincă „*Je suis Charlie*”. Fiecare dintre cei care au arborat acest slogan ori l-au declarat explicit în discursuri, în comentarii, în articole de presă au ales să pledeze astfel pentru libertatea de expresie, pentru toleranță, împotriva impunerii voinței proprii prin mijloace violente.

Îngemănate, cele două noțiuni – libertate și toleranță – ne pot face viața mai senină. Și cu cât medităm mai profund asupra acestui binom, cu atât mai frumos ne apare el.

Evident, era imposibil ca și la noi să nu fi apărut și să nu fi proliferat în multe, în foarte multe exemplare, persoane care să afirme „*Je suis Charlie*”. Marea majoritate a acestora sunt tineri, sunt oameni care iubesc în mod sincer libertatea – de expresie, dar nu numai – și care, în egală măsură prețuiesc toleranța. Pentru ei, toată admirația noastră.

Dar, surpriză! Cine a mai găsit cu cale să se cațere pe acest val de simpatie populară? I-am zărit printre ei pe câțiva dintre cei care de 25 de ani propăvăduiesc ura, răzbunarea, vendeta împotriva unora care, chipurile, i-ar fi împilat. Și întrucât ei înșiși nu au avut de suferit, și-au inventat suferințe și s-au lipit de cei care au suferit cu adevărat.

Folosind cu abilitate calea bătătorită creată în percepția publică de structurile de propagandă ale vechiului regim în legătură cu imaginea comuniștilor din ilegalitate, acea de oameni curajoși, gata să sufere pentru o

idee și să înfrunte orice adversar în numele acesteia, și-au clădit imaginea de opozant, de dizident, de luptător.

Și-au răzuit de pe geamantane etichetele marilor hoteluri din Occident în care au locuit în timpul „vizitelor de documentare” și au început să se plângă de lipsa libertății de mișcare care, într-adevăr, îi afecta pe cei mai mulți dintre cetățenii acestei țări. Dar în tot cazul, nu pe ei.

Au făcut uitate combinațiile de epitețe aiuritoare dedicate „geniului din Carpați” și „mult iubitei și stimatei” sale soții, au ascuns surlele și tobele cu care cântau „Epoca de aur”, au uitat că ei erau cei care dădeau tonul, că ei au fost cei care au organizat și impulsionat corurile de laude adresate acestora. Au încercat să se ascundă în mulțime, fiecare pretinzând că nu a fost altceva decât unul dintre cei mulți.

Au pretins că o amenințare neclară i-a împiedicat să-și publice operele și de aceea nu au produs decât literatură menită să rămână ascunsă în întunecimea sertarelor. Dar de 25 de ani ei tot caută cheile acelor sertare și nu le găsesc, așa că nu sunt în stare să aducă în fața publicului larg mult trâmbițatele lor mari creații.

Legături absconse cu cercuri bine informate sau pur și simplu un simț fin le-a permis să perceapă, mai devreme decât alții, vântul schimbărilor politice încă de la primele lui adieri.

Au șters din memoria proprie lista avantajelor de care s-au bucurat și au încercat cu obstinație să îi convingă și pe cei din jur că ei au fost niște oprimați.

Lipsindu-le valoarea creatoare reală, odată ajunși la putere, au predicat și au aplicat intoleranța, eliminându-i pe cei din jur cu scopul de a face astfel loc pentru ei înșiși. Ca urmare a intoleranței lor, scriitori de geniu au fost eliminați din edituri și redacții, actori reprezentând adevărate glorii ale scenei și ecranului românesc au fost alungați din teatre ori din studiourile cinematografice. În presa scrisă evoluțiile au fost și mai evidente. Apărea o revistă incomodă? O femeie comisar a ordonat să fie imediat suspendată. A existat un scriitor apărător deosebit de ferm al cauzei naționale? O bandă de cionăgari a încercat să-i spargă ușa locuinței pentru a-l linșa. Un poet situat pe un loc de necontestat în istoria literaturii române a fost scuipat și îmbrâncit în stradă, i s-au organizat manifestații violente în fața casei, iar un preot de țară a pronunțat sentința: „Tu să taci 20 de ani de acum încolo!”

Acestea sunt doar câteva exemple. Șirul lor însă este extrem de lung. De ce le-am amintit totuși? Pentru că, așa cum arătam, printre cei care clamează astăzi, cu o perfidă mândrie, libertatea și toleranța, afirmând „*Je suis Charlie*” sunt mulți dintre aceia care vreme de 25 de ani au propăvăduit intoleranța, ura...

S-a încheiat perioada de zece ani în decursul căreia un lider cu un caracter contradictoriu a alimentat constant și a stimulat contradicții artificiale în țara noastră: între tineri și bătrâni, între militari și civili, între partidele politice, între Parlament și masa de alegători, între magistrați și reprezentanții celorlalte instituții, între fosta Securitate și populație, între, între... Adepții lui ar fi bine să își amintească de cugetarea lui Winston Churchill conform căreia cine se concentrează pe disputa dintre trecut și prezent riscă să rateze viitorul.

Desigur, vocea revistei noastre „*Vitralii – Lumini și umbre*” este firavă în vălmășagul de informații, comentarii sau știri cu care se năpustesc asupra omului simplu sutele de ziare, reviste, posturi de radio sau televiziune.

Trebuie totuși să reamintim că revista noastră a cerut în mod repetat „să se închidă robinetele urii”, că a lansat repetate apeluri în acest sens către factorii de decizie ai țării. Reamintim, de asemenea, că am militat consecvent pentru formarea unei reale culturi de securitate care să fie asumată de cercuri tot mai largi, știut fiind faptul că primii care cedează în fața manipulărilor sunt cei care au o cultură generală slabă, cei care sunt dispuși să preia fără o analiză proprie ideile altora, cei care au înclinația de a se lăsa conduși fără a se întreba încotro sunt conduși.

Am scris aceste rânduri văzându-i pe intoleranții cavaleri ai răzbunării cum se împăunează acum cu „*Je suis Charlie*”. Și cred că avem dreptul a-i întreba: „*Etes-vous vraiment Charlie?*”

Paul Carpen

*Colțul Mizantropului***INTERVIU (IMAGINAR) CU „DOAMNA PROSTIE”**

Un spectacol terifiant se desfășoară în ultimele luni, sub ochii noștri îngroziți de câtă putreziciune poate zăcea în unii oameni politici care ne-au guvernat, pe care i-am votat și în care am crezut. Trebuie să recunosc că sunt cumplit de dezamăgit (era să spun că mă simt prost și manipulat) și bineînțeles revoltat peste poate, văzând amploarea fenomenului de corupție din rândul clasei politice care, odată ajunsă la putere, se grăbește să formeze câte o clică bine organizată ca să se pună pe jaful bogățiilor naționale, să fure miliarde de euro, să înstrăineze zeci de mii de hectare de pădure și chiar munți, lăsându-se mituiți pe milioane de euro, nici un contract cu marile societăți străine fără comisioane de alte milioane de euro etc., etc.

Simt că încep să mă transform într-un MIZANTROP, eu care iubeam oamenii - chiar și pe politicieni - și aveam convingerea că într-o țară liberă și democratică se vor realiza mult mai multe decât s-a realizat în timpul „dictaturii proletariului”. La un moment dat, am început să mă întreb de ce batem pasul pe loc, ce se întâmplă, și am intrat la ceva bănuieli. Din păcate, organele chemate să descopere niscaiva furtișaguri erau captive în cleștele politicianilor șarlatani, iar Justiția care este legată la ochi a fost legată fedeleș și la mâini, ca să nu poată ține celebra balanță.

Acum când i s-au dezlegat în sfârșit mâinile Justiției, iar celelalte autorități de cercetare au ieșit din amorțeala captivității, descoperim că micile furtișaguri pe care le bănuiam erau de fapt încrengături monstruoase, o adevărată cangrenă pe trupul țării, care era vlăguit zi de zi de acești mizerabili agenți patogeni cu chip de politicieni. Se considerau șmecheri în ticăloșenia lor când de fapt sunt Nebuni și Proști, dacă și-au închipuit că vor putea să se bucure la nesfârșit de bogățiile furate. Tocmai de aceea m-a dus gândul s-o invit la „Colțul Mizantropului” pe Doamna Prostie, al cărei expozeu îl puteți citi mai jos.

Bunul simț îmi spune că totuși nu trebuie să cad în mizantropie tocmai acum, când a început să se facă curățenie și probabil vom scăpa de gunoaie. Și

mai este ceva, am speranța (nu-i Speranța ultimul refugiu?) că acei harnici ofițeri de informații din SRI vor veghea cu și mai multă vigilență pentru a demasca încă din fașă orice nouă încercare de atentat la Economia și Securitatea Națională. Deie Domnul să găsească ascultare și sprijin la conducerea statului pentru lupta lor.

În A.D. 1508, marele umanist Erasmus din Rotterdam, într-un atac deosebit de acid la adresa moravurilor vremii sale, scria pamfletul *„Elogiul Nebuniei sau discurs spre lauda Prostiei”*, prin care „invita” Prostia să-și prezinte, cu argumente, meritele în fața unui numeros auditoriu.

Am considerat că în A.D.2015 ar fi interesant și chiar foarte util să solicităm Prostiei măcar un interviu, dacă nu putem să-i organizăm o conferință de presă într-o sală mai mare. Zis și făcut, veșnic tână și seducătoarea Prostie a fost contactată, fiind ușor de găsit, și a acceptat o întâlnire cu noi, avertizându-ne că ar prefera, în locul unui interviu, să facă o expunere liberă despre problemele cotidiene, adică ceva în genul solicitat la vremea respectivă de Erasmus. Ne-am declarat de acord și redăm mai jos stenograma expunerii :

„Pe Erasmus din Rotterdam, deși nu am avut relații de prietenie cu el, îl stimam deoarece a avut amabilitatea, acum aproximativ cinci sute de ani, să-mi ofere posibilitatea de a mă adresa unei mulțimi. Erasmus a fost martor la câte ceva din activitatea mea din acele vremuri, când Eu, Prostia, aveam destul de mulți adoratori și nu mă refer la „prostime”, cum i se spunea încă de atunci, ci la capetele încoronate, teologi de mare prestigiu, cardinali, mari comandanți de oști, prinți, baroni, mă rog, toată floarea nobilimii. Expozeul meu de azi ar fi valabil, cu unele mici adaptări, în orice colț de lume. Dacă sunt prezentă azi aici nu înseamnă că Eu simpatizez în mod special această țară, de fapt Eu mă simt bine peste tot. Mă bucur că mă aflu acum în această minunată țară, unde am prieteni chiar și printre unii parlamentari. M-ar bucura dacă expozeul ar ajunge și la ei, în orice caz îi salut și îi îmbrățișez cu toată căldura, deoarece îi simt foarte apropiați de mine. Sper să nu se simtă, cum să spun ... proști, din cauza efuziunii mele, doar nu-i bag în aceeași oală cu cei corupți.

Secolele au trecut și numărul adepților mei a tot crescut, iar Eu i-am învățat cum să folosească mai bine avantajele civilizației și, spre marea mea satisfacție, am reușit să țin la respect și cât mai la distanță pe acea ipocrită adversară a mea, Rațiunea, cu dezagreabilele ei sclave „Măsura”, „Bunul simț”, „Luciditatea” și alte câteva pe care nici nu merită să le amintesc.

Unii au crezut că omenirea, avansând în civilizație, se va dezice de mine și voi dispărea. Ei bine, vedeți că după atâtea sute de ani, vin în fața dvs. mai în putere ca niciodată și liniștită că prietenii mei sunt mai numeroși ca niciodată. Au înțeles, dragii de ei, că fără Mine – Prostia – viața nu ar mai avea nici un farmec, totul ar fi liniște, calm, ordine și alte fenomene care țin de fandosita aceea de „Rațiune”, cu alte cuvinte ar fi o enormă plictiseală.

Cred că ar trebui să știți că posibilitățile mele sunt nemărginite, atâta timp cât le am alături de mine pe grațioasele nimfe „Nebunia”, „Infatuarea”, „Gloria”. Ceea ce nu știți și o păstram până acum ca o mare taină, este că mai aveam și două agente secrete, „Cinstea” și „Devotamentul”, dar le-am devoalat, deoarece nu se mai poate păstra taina. Toată lumea spune acum despre un adept al „Cinstei” că este: „Prost de Cinstit”. Știu că aici și-a băgat coada gâsca aia de „Rațiune”, dar va pierde teren, deoarece „Cinstea” este tot mai mult marginalizată. Este privită ca un foarte mare defect, ba chiar socotită periculoasă pentru un om de afaceri sau pentru șansele de reușită ale unui politician.

Plimbându-mă prin frumoasa dvs. țară, am descoperit, totuși, spre surprinderea mea, o sectă de adoratori ai celor două zeități, „Cinstea” și „Devotamentul”. Membrii sectei sunt priviți de unele oficialități cu multă suspiciune, fiind considerați dubioși și că au fost și sunt capul tuturor relelor. Eu, Prostia, sunt acum între ciocan și nicovală, deoarece majoritatea celor care îi atacă pe sectanți sunt unii dintre cei mai apropiați și devotați colaboratori ai mei, sunt dintre vârfuri, dar Eu nu le pot lăsa de izbeliște nici pe cele două zeițe care m-au ajutat în taină, în multe situații, să recrutez adepți fără ca aceștia să știe că i-am cooptat. Mulți dintre sectanți, adoratorii celor două zeități, sunt de o naivitate înduioșătoare (deși își zic că sunt un soi de ofițeri). I-am cunoscut personal pe câțiva dintre ei. Toți sunt convinși că într-o zi mulțimea îi va privi cu alți ochi și vor fi recunoscuți că de fapt ei nu au avut alt păcat decât acela că, în calitate de sectanți credincioși, au avut grija

permanentă ca aceste minunate meleaguri ale dvs. să nu ajungă pe mâini străine. Acum ei au ajuns niște naivi visători.

Deși îi admir, nu mi-aș dori ca această sectă să prolifereze, deoarece fanatica lor religiozitate pentru cele două zeițe poate crea precedente periculoase pentru devotații mei supuși, care se tem că Eu, Prostia, aș putea pierde teren. Îi asigur pe toți lefegiii mei, pe toți demnitarii mei și toate celelalte categorii ale partizanilor mei că așa ceva nu se poate întâmpla, Prostia mai devreme sau mai târziu învinge, chiar dacă în jur vor mai rămâne câteva minuscule colectivități de sectanți, permanent aflați sub asediul Prostiei. Nu știu de ce opun atâta rezistență? Un filozof din vechime spunea: „viața nu poate fi trăită fără amăgirea Prostiei”. Eu vă dau Prostie în doze bine cântărite, ca să nu vă dăuneze și să vă bucurați de viață, dar probabil le-aș vorbi degeaba acestor sectanți.

Tare aș fi curioasă cum ar comenta Erasmus din Rotterdam, cu pana lui ascuțită, o asemenea situație pe care o aveți în țara dvs. Oricum, eu vă spun și dvs. ce i-am spus pe vremuri și lui Erasmus: cea mai de soi desfătare este dulcea plăcere de a trage foloase pe seama prostiei altora.

Da, da, am înțeles că trebuie să închei. Eu vă mulțumesc că ați urmărit cu atenție scurta mea expunere și mulțumesc redacției dvs. pentru prilejul pe care mi l-a oferit ca după atâtea sute de ani să pot prezenta cititorilor dvs, din păcate, doar câteva idei, dar plec cu speranța că voi mai fi solicitată”.

Probabil bănuiți că a trebuit, într-un mod elegant, să scurtăm foarte mult din ceea ce a devenit o pledoarie pentru toleranță față de Prostie, care, desigur, nu va găsi ecou la cititori noștri.

Col. (r) Hagop Hairabetian

SCRISORI CĂTRE REDACȚIE

Precizări din partea scriitorului Mircea Tomuș

Domnule Director,

La articolul cu titlul *Mărturia unui fost procuror, martor și participant: Sibiu 21-22 decembrie 1989*, semnat Av. Nicolae Ucă și apărut în numărul 21, An VI al revistei *Vitralii*, pp. 36-45, țin să fac următoarea precizare:

Povestind evenimentele de la Sibiu, din data de 22 decembrie 1989, autorul articolului, procuror în Procuratura Sibiu la acea dată, notează la p. 42:

„Pe sub fereastra biroului meu, adică în camera 16, unde era instalat și televizorul și unde eram strânși aproape toți procurorii și personalul administrativ, treceau coloane cu manifestanți.

Din stradă mi-a bătut în geam scriitorul Mircea Tomuș, redactor șef al revistei „Transilvania”. L-am tras pe geam din stradă în birou, era agitat și m-a rugat să-l sun pe lt. col. Dragomir Aurel să înceteze focul, să nu se mai tragă în clădirea Miliției și Securității. Tot Mircea Tomuș mi-a spus că vine de la Mitropolitul Antonie Plămădeală căruia i-a cerut să se pună în fruntea unui Comitet provizoriu și, prin autoritatea înaltei sale funcții ecleziastice, să gestioneze situația creată și să se împiedice vărsarea de sânge, însă acesta nu a acceptat.”

Precizarea pe care doresc să o fac pornește de la detaliul că, în realitate, eu nu veneam de la Mitropolitul Plămădeală, ci mergeam spre reședința acestuia. Veneam de la sediul revistei, care se afla pe strada Ion Rațiu și unde regretatul poet Traian Suciu, ziarist la oficiosul județean, ne semnalase că în oraș este un schimb violent de focuri în zona sediilor Miliției, a Securității și a unității militare de peste drum. De la redacție, încercasem să iau legătura cu lt. col. Dragomir, dar mi s-a spus că se află „pe poziții”, în plină operațiune militară. Atunci, împreună cu prietenul nostru, regretatul dr. Gheorghe Telea, am pornit spre reședința Metropolitană. Pe dr. Telea l-am pierdut pe drum, probabil speriat de zgomotul rafalelor de gloanțe, care păreau că trec pe deasupra clădirilor din jur, iar eu am ajuns singur în dreptul geamurilor fostei procuraturi, de unde am fost tras înăuntru tot, cumva, ca să fiu adăpostit de

urgia care se dezlănțuise afară. Evident, că, în momentul acela, nici măcar nu știam că există simulatoare de tragere.

După vreun sfert de ceas, cel mult, mi-am reluat drumul către strada Mitropoliei și, cu unele mici complicații și peripeții, am ajuns în cabinetul ierarhului care mă onorase cu o prietenie oarecum protectoare, până atunci. Acum este momentul să spun că, expunându-i planul, oricum fantezist, de a constitui un comitet de salvare a orașului și de a apela la presupușii beligeranți pentru încetarea focului, Mitropolitul Plămădeală nu a stat nici o clipă pe gânduri și s-a declarat gata pentru orice acțiune. Dacă îmi aduc bine aminte, în înțelegere cu mine, l-a și sunat pe omologul său luteran, episcopul Klein, de luminoasă amintire, obținându-i acordul.

Că această pistă de acțiune nu a mai fost continuată ține de împrejurările complicate ale acelei zile de decembrie 1989 și, evident, de altă poveste. Pentru povestea începută de vechiul meu amic, av. Nicolae Ucă, ține numai precizarea că dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, în acele zile tulburi, nu a refuzat participarea la o acțiune de salvare a orașului; ba dimpotrivă.

Mulțumindu-vă, anticipat, pentru publicarea acestei precizări, vă rog să primiți, Domnule Director, asigurarea deosebitei mele stime și aprecieri.

Avrig, 10 februarie 2015

Mircea Tomuș

ADEVĂRURI PRINTRE „VITRALII”

La împlinirea a cinci ani de la apariția primului număr al revistei „Vitrallii – Lumini și umbre”, prezentăm o analiză a evoluției acesteia, apărută în nr. 221/ianuarie 2015 al publicației „Școala gălățeană”, sub semnătura directorului Ghiță Nazare. Dincolo de observațiile pertinente ale autorului, pentru care îi mulțumim, considerăm că prezența publicației ACMRR-SRI în mediul școlar constituie principalul succes al proiectului nostru, pe care ne simțim obligați să-l continuăm, în dorința ca generația tânără să cunoască istoria recentă a României în toată complexitatea ei.

Prin bunăvoința fostului meu coleg din primul an de liceu, după care drumurile noastre s-au despărțit, revăzându-ne abia după aproape 50 de ani, în vara anului 2010, general de brigadă (r), Vasile Mălureanu, sunt în posesia colecției complete a revistei „Vitrallii”, cu subtitlul „Lumini și umbre”, revista Veteranilor din Serviciile Române de Informații. Recunosc, de-a lungul timpului, m-am ferit cât a fost posibil, măcar de a cunoaște ceva din specificul acestui Serviciu al statului român. Poate că a fost la mijloc o chestiune de mentalitate formată din anii copilăriei, cu imagini dramatice rămase în mintea unui copil care vedea și asculta întâmplări adevărate despre activitatea unui asemenea Serviciu. Când mi-a dat Vasile primele numere ale revistei, promițându-mi că mi le va trimite cu regularitate și pe următoarele, am avut rezerve.

Nu voiam să citesc „scuze” despre ceea ce mie îmi rămăsese în minte. Totuși, m-am încumetat să-mi arunc ochii pe primul număr. Am căutat să-mi „traduc” titlul și subtitlul revistei. *Vitralliu/vitrallii*, scrie Dicționarul Explicativ al Limbii Române, înseamnă „fereastră alcătuită din bucăți de sticlă colorate sau pictate, montate într-o rețea de rame metalice”. Evident, prin acest mediu lumina pătrunde mai greu, poate chiar contorsionată. Poate, mi-am zis, că și cu adevărul este la fel. Subtitlul mi-a dat speranța că în revistă nu vor fi doar „lumini”, ci și „umbre”.

Mesajul directorului SRI, George-Cristian Maior, adresat revistei cu prilejul apariției primului număr transmitea încrederea că noua publicație

„*aduce un plus de cunoaștere, din interior, asupra unui domeniu care, prin natura sa, este puțin vizibil publicului*”, iar pentru mentorul revistei, col. (r) Filip Teodorescu aceasta era, sau trebuia să fie, „*expresia unui interes național, evident și imperativ, conjugat cu o necesitate socială, stringentă și conștientă.*” Cele două mesaje par contradictorii, dar tocmai aici putem întrevedea adevărul. George-Cristian Maior reprezintă prezentul domeniului „puțin vizibil publicului”, iar Filip Teodorescu vrea, în „interesul național”, devoalarea cât mai rapidă a istoriei. Iar receptarea textelor revistei va depinde și de vârsta cititorilor.

De asemenea, merită evidențiat faptul că redacția beneficiază de un grup de consultanți științifici de certă valoare științifică: acad. Dinu Giurescu, prof. univ. dr. Ioan Scurtu, prof. univ. dr. Corvin Lupu, dr. ist. Alex Mihai Stoenescu și conf. univ. dr. Aurel V. David, redactor șef fiind gl. bg. (r) prof. univ. dr. Cristian Troncotă.

Am avut ocazia să cunosc o parte din redacția revistei, între care pe col. (r) Filip Teodorescu, președintele Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul Român de Informații, cel despre care o legendă posdecembristă spunea că în timpul procesului de la Timișoara recunoștea vocea celor care-l acuzau fiind cu spatele, prof. univ. dr. Cristian Troncotă, gl. bg. (r) Vasile Mălureanu ș. a., la o întâlnire organizată de directorul Bibliotecii Publice „V. A. Urechia”, prof. dr. Zanfîr Ilie, în cadrul Salonului literar „Axis Libri”.

În lecturarea revistei se impune să pornim de la câteva lucruri certe, demonstrate, după care să ne formăm opiniile: (1) pentru orice stat serviciile secrete reprezintă o necesitate (vezi serialul lui Cristian Troncotă din primele două numere și alte multe contribuții pe parcursul revistei.); (2) că evocările autorilor, fericite sau dramatice, sunt istorie (istorie din care vom descoperi „*Lungul drum al adevărului către lumină*”, cum își intitula col. (r) Nicolae Ulieru un articol din nr. 2 al revistei; (3) ce mesaj transmite revista prezentului și posterității („conservarea memoriei și inteligenței celor care au utilizat arma „informației” pentru a cunoaște, preveni și contracara amenințările la adresa națiunii române, a statului român și a cetățenilor săi”, cum spunea col. (r) Filip Teodorescu în editorialul primului număr al revistei, intitulat „*La început de drum*”).

Primul număr al revistei este prefațat de un consistent studiu – continuat în numărul 2 - referitor la cei 150 de ani de tradiție în activitatea serviciilor de informații și contrainformații românești, împliniți la 12 noiembrie 2009, semnat de Cristian Troncotă. La 12 noiembrie 1859, domnitorul Principatelor Unite, colonelul Alexandru Ioan Cuza, dădea Înaltul ordin de zi nr. 83, prin care se înființa Statul Major General al armatei, în componența căruia a apărut ca element de structură Secția a II-a, „primul serviciu de informații al armatei române”.

Apreciem faptul că revista încearcă să lumineze evenimentele din decembrie 1989 (ex. serialul semnat de gl. br. (r) Vasile Mălureanu, în numerele 3 -5 ale revistei), iar prin rubrici semnificativ intitulate, precum *„Eroii nu pot fi uitați la ordin”*, *„Cine seamănă vînt...”*, culege furtună, spunem noi, *„Istorie trăită”*, *„Arta manipulării maselor”* încearcă să reconstituie atmosfera „revoluției” din jurul Crăciunului anului 1989. De asemenea, aflăm de ce iarna din 1989 – 1990 a fost „una de cumpănă pentru integritatea României”, ne dezvăluie „memoria profesioniștilor”, cât de națională a fost revoluția din decembrie de la *„Ceața minciunii învăluie orașul”* până la *„Locul unde nu s-a întîmplat nimic”*.

Rămân, totuși, multe întrebări pe termen lung: misterul teroriștilor, asocierea serviciului de securitate cu poliția politică în anii comunismului, de ce CNSAS-ul este „un instrument al urii și al discriminării”, „o instituție în afara vremii noastre”, de ce și cine a promovat „vânătoarea de securiști”, ce surprize ne mai pot oferi arhivele securității?, ce relație există între adevărurile destăinuite în revistă și adevărurile... adevărate? etc. Cred că ar fi în beneficiul revistei, al cititorilor și al adevărului dacă revista ar găzdui și reacțiile, replicile venite „din exterior”. Poate că luminile ar fi mai puternice iar umbrele mai estompate.

Sunt de acord că răspunsurile la aceste întrebări – și la altele – trebuie să fie cercetate, documentate, adevărate, să nu se formuleze acuzații „după ureche” sau „din auzite”. Trebuie să o spun, însă, că luarea în derâdere, cu privirea „de sus” a celor care ar încerca să contribuie la limpezirea faptelor serviciului de securitate ca o pagină în istoria neamului, – poate cu bună credință – în cei peste 40 de ani de comunism nu este o soluție. Mă refer la confesiunea colonelului Filip Teodorescu făcută chiar în numărul omagial al

revistei, numărul 20, supărat pe tinerii „care în vara lui 1989 ieșeau la joacă în pantaloni scurți sau participau cu entuziasm la activitățile pionierești, vin acum, îngrunțați și îngrâncenați, și rostesc fraze acuzatoare, sentințe grave despre stări de fapt pe care nu au avut posibilitatea să le cunoască direct”. Trecând peste faptul că cei de atunci au astăzi în jur de 40 de ani, deci sunt în plină forță creatoare, sunt convins, domnule colonel, că știți foarte bine că istoria nu o scriu contemporanii, ci ei doar o fac. Altfel, despre Decebal ar fi trebuit să scrie doar cine i-a fost contemporan, despre Ștefan cel Mare sau despre Mihai Viteazul doar cei care au trăit atunci. Aceasta, cu atât mai mult cu cât „meritul principal pentru modificarea percepției generale, atât cea asupra evenimentelor din decembrie 1989, cât și cea asupra oamenilor care au făcut parte din instituția Securității revine populației acestei țări – inclusiv cercetătorilor, n. n. –, care s-a trezit încet-încet la realitate”, așa cum menționează chiar colonelul Filip Teodorescu în materialul mai sus menționat.

Fără îndoială, la cinci ani de la apariție, constatăm că Revista „Vitralii” este rezultatul unui efort de toată lauda, pentru care Redacția merită din plin felicitările noastre.

Dr. ist. Ghiță Nazare

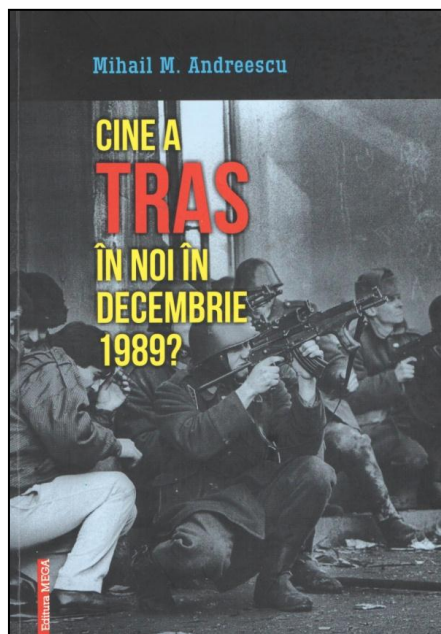

În sprijinul culturii de securitate

NOTE DE LECTURĂ

ROMÂNIA '89, ÎN CONTINUARE CEAȚĂ

În preajma aniversării evenimentelor din decembrie, istoricul Mihail M. Andreescu a lansat volumul *„Cine a tras în noi în decembrie 1989?”*. Fost cercetător la „Institutul Revoluției Române”, autorul a intrat în posesia documentului intitulat *„Sinteza aspectelor rezultate din anchetele efectuate de Parchetul Militar în perioada 1990-1994 în cauzele privind evenimentele din decembrie 1989”*, pe care-l analizează și-l completează. Raportul consemnează că și-au pierdut viața 1104 persoane, dintre care 162 înainte de 22 decembrie 1989 și 942 după această dată. Cauzele morții victimelor de până în 22 își au explicația în fapte de represiune din partea unor formațiuni militare din Ministerul de Interne și ale M.Ap.N, cu precizarea că oricât de tentante sunt scenariile potrivit cărora morții acestei perioade s-ar datora unor elemente „destabilizatoare” venite din exterior, ele nu au suport probator.

Istoricul, care a folosit o bogată bibliografie în temă, observă că precizarea vine în contradicție cu afirmațiile unor autori ce susțin că au fost implicate unele servicii de informații străine. A se vedea contribuția ziariștilor rămași în stand by de la Congresul al XIV-lea al P.C.R., a turiștilor sovietici cu autoturismele lor Lada în „formații încolonate”, sprijinul celor din Vest, dând năvală cu diverse „atelaje” care mai de care mai moderne, sub deviza „fără frontiere” și mâna de ajutor dată de mercenarii organizați în formații paramilitare instruite în tabăra de la Bicske din apropierea Budapestei.

Cu privire la sprijinul *dezinteresat* al unor țări europene, istoricul Mihail M. Andreescu invocă starea de spirit de la Moscova, analizează declarațiile unor lideri francezi, austrieci și vest-germani cu privire la desfășurarea evenimentelor de la București, constatând că *„în vreme ce autoritățile sovietice erau informate în timp real și realist asupra evenimentelor, autoritățile occidentale fie că nu țineau cont de informațiile primite de la București, fie că își urmăreau scenariile prestabilite cu privire la evenimentele din România. Mai mult, din unele declarații ca aceea a cancelarului R.F.G. sau a ministrului austriac de Externe, transpar planurile anterioare, de divizare ori de federalizare a României, principalii beneficiari urmând a fi maghiarii și germanii”*.

Revenind la perioada de după 22 decembrie, raportul stabilește că foarte multe victime s-au datorat acțiunii unor persoane cu afecțiuni psihice, lipsei de cooperare între diverse unități militare, unor neglijențe în mânăuirea armamentului, declanșarea accidentală de împușcături etc. În mărirea numărului de victime un rol esențial l-a avut diversiunea „Teroriștii”. Cercetătorul se alătură celor care susțin că nu au existat teroriști, aducând ca dovadă afirmațiile generalului Dan Voinea: *„am ajuns la o concluzie surpriză că, de fapt, n-au existat teroriști. Până în prezent (2001) toate parchetele militare care au avut de instrumentat astfel de dosare nu au găsit nici o persoană care să fie acuzată de terorism. În schimb am găsit mai multe persoane, cum a fost colonelul Dragomir de la Sibiu, care au terorizat săptămâni întregi câte o localitate, L-am întrebat: cum se cheamă o persoană care a ținut sub teroare un oraș? Terorist. Atunci tu ești terorist”*. De aici se naște întrebarea firească: de ce acest individ sinistru, cu atâtea victime pe conștiință, n-a suportat rigorile legii? Indirect, răspunsul îl dă autorul volumului: *„adevărații teroriști au fost tocmai cei care au susținut și au alimentat diversiunea și teroarea în rândul populației, cei care au înarmat populația și gărzile patriotice fără discernământ, cei ce au dat ordine contradictorii Armatei, Miliției și Securității cu scopul de a spori numărul de victime și a provoca chiar un răboi civil”*. Spre satisfacția străinilor sfâșietori de țară. Că nu s-a întâmplat așa, meritul îi revine generalului Iulian Vlad care, din primul moment al mișcărilor de la Timișoara a ordonat aparatului Securității să nu răspundă provocărilor și să nu se implice în evenimentele din stradă. Așa s-a ajuns ca anchetele procuraturilor militare să constate că Securitatea n-a tras niciun foc de armă (vorbit de componentele informativ-operative ale

Securității, nu de trupe, al căror comandant, generalul Grigore Ghiță, a trecut în subordinea MApN din după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989).

Neavând adversar, Armatei, obligată să-i apere pe emanații revoluției, i s-a creat un fals inamic: teroriști apărători ai dictatorului, *personificați* în expresia ticăloasă „securiști-teroriști” pentru a da credibilitate unei diversiuni. Autorul cărții *„Cine a tras în noi în decembrie 1989?”* aduce în prim plan participarea la diversiune, cu implicații la pierderea de vieți omenești, a unor actori precum Sergiu Nicolaescu, Ion Caramitru, Mircea Diaconu, Diana Lupescu.

Domnia sa nu-și putea explica, decât prin haosul existent în Piața Palatului, cum au putut militarii să execute ordinul lui Ion Caramitru de a trage în Biblioteca Centrală Universitară – unde, chipurile, s-ar fi ascuns teroriști – distrugând atâtea valori inestimabile ale culturii române! Și se întreabă: ce legitimitate avea Caramitru să dea asemenea ordine Armatei? Răspunsul e simplu. Siguranța de sine i-o ofereau „emanații”, pe a căror listă se afla și el. Dovada că este așa constă în faptul că, în loc să fie tras la răspundere, demolatorul de cultură a fost promovat ministru al Culturii!

Despre contribuția lui Sergiu Nicolaescu la întreținerea, ba, chiar, la elaborarea diversiunii s-a scris. Autorul citează unele aprecieri, în *cauză*, ale generalului Dan Voinea, din care spicuim! *„Întrebat fiind de un senator în legătură cu perseverența regizorului în a susține teza existenței teroriștilor, generalul a răspuns, printre altele: dânsul ar fi fost vizat de astfel de activități teroriste în perioada când se plimba prin București. Nu știu ce treabă avea în zilele acelea, ba la televiziune, ba la C.C. Va trebui și dânsul să ne spună, (...) mai ales că avem unele declarații de la niște persoane puse de dânsul într-un baraj la Otopeni, niște șoferi amărâți pe care i-a pus să facă un control și pe urmă i-a certat: Ați văzut, a trecut un microbuz cu perdele. Nu l-ați oprit, nenorociților! Acela era plin cu teroriști. Domnule, era un microbuz din zonă!”*

Faptul mai puțin cunoscut, pe care autorul îl consemnează, este participarea – din fericire eşuată – a actorilor Mircea Diaconu (ajuns europarlamentar) și Diana Lupescu la inițierea unei acțiuni din spectrul component al diversiunii privind teroriștii. Autorul susține implicarea celor doi actori, soț și soție, prin citarea declarației colonelului Gegea Nicolae, fost cadru de comandă în Comandamentul Trupelor de Securitate de la Băneasa: *„În seara lui 22 decembrie, când în zona C.C. se auzeau focuri de armă, am fost*

chemat în biroul șefului C.T.S., generalul Ghiță Grigore, unde i-am găsit pe actorii M.D. și D.L. împreună cu un necunoscut. Comandantul mi-a ordonat să preiau comanda unui efectiv de 500 de militari și 100 de ofițeri îmbrăcați în ținută de instrucție și fără armament, pentru măsuri de ordine în Piața Palatului, urmând ca misiunile să le primesc în teren de la cei trei însoțitori. Am imbarcat efectivele în mașini și am plecat spre Capitală. În fața se aflau cei trei într-un autoturism. La intersecția cu Ion Ionescu de la Brad am fost oprit de un baraj al revoluționarilor, cărora explicându-le unde mergem și constatând că nu avem armament, ne-au dat drumul. Când ne-am apropiat de podul Băneasa, s-au stins luminile pe stradă și a început să se tragă asupra noastră. Câteva gloanțe au lovit primul autobuz, dar nu au produs victime. Am ordonat imediat oprirea convoiului, am întors mașinile și am revenit la unitate, raportând comandantului cele întâmplate.”

După această declarație, autorul cărții comentează: „să ne imaginăm reacția efectivelor M.Ap.N. și a civililor înarmați la invadarea Pieței Palatului de către cei 600 de oameni îmbrăcați în uniformă de Securitate. Ce altceva ar fi putut să creadă cei din Piață, neavizați, decât că „securiștii-teroriști” au venit să atace sediul C.C. pentru a-l readuce pe Ceaușescu la putere. Cu siguranță că s-ar fi produs un măcel, care l-ar fi depășit în proporții pe cel de la Otopeni și pe cel ordonat de criminalul Militaru în cazul Trosca”.

Cartea istoricului Mihail M. Andreescu prezintă numeroase aspecte, unele inedite, din învălmășeala petrecută în decembrie 1989. Autorul realizează comentarii pertinente, convingătoare, cu autoritatea cercetătorului avizat (pe care spațiul tipografic nu ne îngăduie să le relevăm), dă chiar unele răspunsuri la întrebarea din titlul cărții, dar răspunsurile complete trebuie date de autorități care omit să manifeste voință politică, după cum afirma generalul Voinea. Aceasta însemnând o infracțiune prin omisiune! Până când? (**Marian Teodorescu**)

PLEDOARIA UNUI LUPTĂTOR ÎMPOTRIVA TERORIȘTILOR

Colonelul (r) Alexandru Bochiș, autorul volumului ***Atacul corbilor – Singuri în fața revanșei***, este un luptător. Un luptător împotriva terorismului sau, mai precis exprimat, un luptător împotriva teroriștilor, împotriva acelor care, prin mijloace de intimidare, încearcă să își afirme sau să își impună în societate concepțiile proprii.

Cea mai mare parte a activității sale, Alexandru Bochiș a desfășurat-o în cadrul formațiunilor USLA, confruntându-se nemijlocit cu aceia care își exprimau crezul politic sau etnic prin mijloace violente, cu aceia care încercau deturnarea avioanelor, atacarea cu explozivi a unei ambasade a României sau care profanau morminte din cimitirele evreiești.

A muncit cu devotament, cu bune rezultate, până când a fost arestat în decembrie 1989. A fost arestat, anchetat pe motive imaginare, cu încălcarea tuturor normelor de drept. În acele zile și nopți de groază, el, cel deținut și umilit, a avut revelația că orice ar încerca să spună în anchetă pentru descoperirea adevărului nu va fi ascultat, nu va fi reținut, a înțeles că singurul obiectiv al procurorului militar care îl ancheta era acela de a-i descoperi o eventuală culpă, pe care să o îmbrace într-un text de lege, pentru a-l trimite după gratii. *„Nu conta dacă am comis sau nu vreo faptă. Atunci când direcția dată de noua putere este alta, oricare ar fi ea, procurorul se mulează ca o mânășă de oțel pe mâna noii puteri. Execută ordinele „fără crâcnire”, acuză, arestează și anchetează. E la ordin, în poziție de drepți!”*

Ceea ce colonelul Alexandru Bochiș – și, asemeni lui, mulți, mulți alți ofițeri de Securitate arestați, umiliți, torturați nu puteau înțelege în acea furtună întunecată din decembrie 1989, în care multe minți din jurul lor erau profund tulburate, era faptul că ei, acești ofițeri, reprezentau un pericol pentru aceia care declanșaseră și manipulau evenimentele. Și erau un pericol întrucât ei, prin profesionalismul lor, ar fi putut ridica un colț al vălului care era menit să acopere intervenția din afară și pe sprijinatorii ei din interior. Lozinca odioasă „Securiști – teroriști” avea drept scop să îi ascundă pe adevărații vinovați, pe făptașii crimelor comise și, în paralel, să îndrepte asupra Securității nemulțumirea reală a populației.

Gândirea criminală a mers până acolo încât s-a plănuțit ca, sub pretextul unei reviste de front, efectivele USLA din București să fie aduse pe stadionul

Ghencea având asupra lor armamentul din dotare, dar fără muniție, pentru ca acolo să fie mitraliate de o unitate a Armatei.

Uciderea echipajului USLA condus de colonelul Trosca Gheorghe, care fusese chemat pentru așa-zisa apărare a MApN a fost nu doar o răzbunare a generalului Militaru asupra ofițerului CI care îi documentase activitatea trădătoare, ci, mai ales, s-a dorit a reprezenta o amenințare pentru întreaga unitate de luptă antiteroristă.

După cum relatează un istoric care a analizat atent evenimentele din decembrie 1989, generalul Iulian Vlad și-a semnat propriul mandat de arestare atunci când a afirmat că ar putea organiza activitatea de descoperire a teroriștilor.

Tocmai pentru a releva rolul Procuraturii militare în acea vâlvătaie, descriind cu lux de amănunte propriul caz, un caz care s-a repetat însă atunci în zeci și zeci de alte situații, autorul își intitulează primul capitol al cărții *Procurorii – brațul înarmat al „Revoluției”*. Obediența Procuraturii față de puterea politică este exemplificată pe parcursul capitolului și cu alte exemple din trecutul recent al instituției.

Faptul că volumul *Atacul corbilor – Singuri în fața revanșei* debutează astfel constituie, prin sine însuși, o dovadă a talentului scriitoricesc al lui Alexandru Bochiș, a modului corect în care el înțelege impactul psihologic al cuvântului scris. Volumul trebuia neapărat să înceapă cu acest capitol dur, în care oameni care nu au făcut altceva decât să apere statul român, valorile sale, ființa noastră națională au fost împrăștiați cu invective veninoase, au fost supuși oprobriului public, au fost expuși furiei unei mulțimi ațâțate și împinsă spre violență.

Abia după această plonjare în apa rece a realității nedrepte, volumul își dezvăluie alcătuirea interioară și ea bine structurată în două părți distincte.

În primul rând, o serie de relatări aparent disparate, dar strâns legate prin firul trainic al personajului unic – ofițerul de luptă antitero – prezintă diferite acțiuni în care acesta a fost implicat, dezvăluie conținutul real al activității sale.

Fără să existe o afirmare explicită, firul acestor povestiri relevă ideea pe care ar fi trebuit să o înțeleagă atât procurorii militari de acum un sfert de veac, cât și acuzatorii de astăzi ai instituțiilor de securitate națională: **lupta împotriva terorismului a fost și este o necesitate**. Dacă mai există cineva care să nu dea crezare acestei afirmații, atunci acela este invitat să studieze

legislația în materie din SUA – țara la care privim ca model – sau acțiunile formațiunilor antitero ale statului Israel, ale Republicii Federale Germania, ale Rusiei. Pentru știința tuturor, Entebbe, Mogadiscio, Beslan sau Teatrul de estradă din Moscova sunt locuri unde forțele antiteroriste israeliene, germane sau rusești au acționat și, uneori cu jertfa unor luptători proprii, au salvat viața multor cetățeni nevinovați deveniți ostatici ai teroriștilor.

Citind aceste relatări de fapte reale, cititorul nu poate să nu se întrebe: dacă **lupta împotriva terorismului a fost și este o necesitate**, de ce în decembrie 1989 trebuia sacrificată USLA?

O analiză deosebit de interesantă este cuprinsă în capitolul al doilea, intitulat *Frica de Securitate și riposta*. Interpretând evenimente trăite personal, autorul argumentează un aspect absolut real, dar ignorat de cei care vor cu tot dinadinsul să facă din Securitate Țapul ispășitor pentru toate erorile fostului regim. El subliniază că acea Securitate din anii '50, care căuta să inspire teamă, a dispărut practic după 1964, când au fost puși în libertate toți cei deținuți pe motive politice. Cei care au avut dificila misiune de a înlătura umbra erorilor din acei ani au fost în primul rând ofițerii care și-au început activitatea odată cu generația colonelului Alexandru Bochiș. Ei au făcut aceasta cu convingere, cu determinare, nu numai pentru că se creaseră cu totul alte condiții politice pe plan intern, perioada luptei pentru putere fiind practic încheiată, ci și întrucât teama nu putea constitui baza pentru o muncă de informații de calitate.

Deosebit de interesantă este descrierea unor indivizi care în acel obsedant deceniu încercau să câștige aprecierea în mediul în care lucrau, dovedindu-se „mai catolici decât Papa”, neezitând să aplice ei înșiși pedepse unor nevinovați, doar pentru a-și dovedi „atașamentul față de cauză”.

Cel de al doilea plan al cărții dezvăluie forța de luptător a lui Alexandru Bochiș, care se ridică, prin forța scrisului său, împotriva revanșei, împotriva acelei revanșe pe care aceleași forțe care în decembrie 1989 au eșuat în încercarea lor de a declanșa războiul român-român se străduiesc acum să o revitalizeze.

Terorismul mediatic întreținut artificial în jurul unei categorii socio-profesionale – aceea de „lucrător al Securității”, respectiv de „colaborator” – nu își are precedent în istoria recentă decât în McCarthysmul odios, căruia i-au căzut victimă sute de artiști, scriitori, oameni de știință americani.

Alexandru Bochiș lasă să se observe că în ultimul timp se repetă, pe alte coordonate, situația din decembrie 1989.

Atunci ofițerii de Securitate erau arestați și deținuți săptămâni în șir, iar cetățenii erau mobilizați „să apere” întreprinderi, instituții, muzee și erau ținuti pe loc acolo, în vreme ce în spatele perdelei de fum se țeseau aranjamentele noi puteri.

Atacul corbilor – Singuri în fața revanșei este o carte scrisă cu nerv, cu talent, o pledoarie convingătoare pentru apărarea demnității și onoarei ofițerilor din serviciile de informații ale statului român. (**Paul Carpen**)

LITERAR, DESPRE OFIȚERUL ACOPERIT

„*Du-te departe de mine*”, cel mai recent roman al ambasadorului Gabriel Gafița, apărut recent la Editura Nemira, introduce în literatura română o nouă categorie: **ofițerul acoperit**.

În rolul personajului principal, „Eugen Ionescu” este un fel de James Bond, dar unul mai aparte, mai... mioritic: nu-și duce viața prin cazinouri, ci face naveta pe jos, de la birou până acasă, pe strada Maria Rosetti, prin Bucureștiul imprevizibil al eternei tranziții. Și nu se încurcă cu cine știe ce frumusețe exotică, ci își agreează viața cu nurii unei secretare cam bătrâioare. În mod voit, în pofida condiției sale tenebros-informative, „Eugen Ionescu” este o prezență neutră, deloc aventuroasă: evenimentele par a-i răsări în cale, el le înfruntă cam fără chef, dar cu un acut sens al observației, dublat de o viziune asupra oamenilor lipsită de orice iluzii.

Cititorul mai experimentat ghicește lesne, sub convenția inedită a „ofițerului acoperit”, vechiul procedeu baroc al „diavolului schiop – *El Cojuelo*”. Prezență familiară literaturii spaniole a anilor 1700, *El Cojuelo* lua cititorul pe aripile sale și, învăluit într-o mantie de invizibilitate, și îi prezenta secretele „picante” ale contemporanilor. În mod similar, cu detașarea rece a ofițerului de informații, „Eugen Ionescu” își poartă cititorii prin culisele „protipendadei” bucureștene de azi, scoțând la iveală un vast repertoriu de nelegiuiri și nimicnicii, în care o temă pare totuși a reveni obsesiv: **impostura**.

Nimic nu scapă ochiului său vigilent: impostura mărunțului escroc sentimental care-și folosește iubita pe post de cărauș de droguri (iar când e prinsă, se jură că n-o cunoaște!), impostura fantelui de două parale care „se dă rotund” față de toți (dar își completează veniturile discret, prostituându-se); în fine, forma cea mai abisală a imposturii, cea intelectuală: Octav Ciutură, personaj antologic, ale cărui ifose de „instanță morală” de nivel național se bazează pe un trecut de o totală amoralitate. Privirea rece și pătrunzătoare a lui „Eugen Ionescu” călăuzește cititorul, care ajunge să-și dea seama că, sub aparența scilipitoare a vieții mondene a Capitalei, se ascunde jalnica nimicnicie a unei false „elite” născute din pegră și menținute în viață prin exercițiul asiduu al celor mai josnice forme de impostură.

Pentru a mai îndulci oarecum această revelație amară, romanul se încheie printr-un „Dosar” – cel privindu-l pe Octav Ciutură. Aparent, este vorba de o culegere de citate din „opera” fictivului Ciutură; în realitate, Gabriel Gafița reunește, în acest final neașteptat, câteva pastişe spumoase, în al căror stil cititorul lesne va distinge glasul inconfundabil al unor mult prea faimoși „formatori de opinie” ai vremurilor noastre. Este un final care „pică bine”, ca un pahar de șampanie rece, mai tăind din izul neplăcut lăsat în urmă de aflarea adevărului despre acești prea numeroși și vocali contemporani ai noștri, atât de pricepuți în a ne da lecții, în a se promova pe sine ca exemplu de „neprihănire”... (*prof. Tudor Păcuraru*)

SIMPOZIOANE, DEZBATERI

CONSTANȚA

La 10 decembrie 2014 a avut loc, în Aula Bibliotecii Județene „I.N. Roman” din Constanța, un eveniment editorial organizat de **Sucursala Constanța** a ACMRR-SRI, cu sprijinul S.C. R.A.J.A. S.A. Constanța. Cu această ocazie au fost prezentate lucrările „*Adevăruri necesare. Marota deconspirării Securității*” și „*Mișcarea legionară în Dobrogea anilor 1940-1944 în documente*”, semnată de Puiu Dumitru Bordeiu, precum și numărul 21 al revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*”.

Dezbaterile, care au durat peste două ore, au fost consacrate în principal problematicei activităților serviciilor de informații din România în perioada comunistă și în cea post-decembristă. Volumele au fost prezentate de prof.

univ. dr. Marian Cojoc de la Facultatea de Istorie și Științe Politice a Universității Ovidius, col. (r) prof. univ. dr. Puiu Dumitru Bordeiu, col. (r.) Filip Teodorescu, președintele ACMRR-SRI și Paul Carpen, redactor șef-adjunct al revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*”.

Prezentând lucrarea „*Adevăruri necesare. Marota deconspirării Securității*”, col. (r) Filip Teodorescu a subliniat că aceasta cuprinde unele adevăruri incomode, în contextul în care în România încă există o preocupare excesivă pentru deconspirarea ofițerilor, doar pentru a se crea subiecte de senzație și multă ură.

Cu referire la volumul „*Mișcarea Legionară în Dobrogea anilor 1940-1944 în documente*”, s-a relevat că acesta este menit să contribuie la evidențierea corectă și obiectivă a caracteristicilor legionarismului în regiunea dintre Dunăre și Mare, în contextul național și internațional al epocii.

Evenimentul editorial constănțean a fost amplu reflectat în mass-media, iar cu acest prilej, reprezentanții ACMRR-SRI au acordat interviuri unor posturi TV locale, în care au evidențiat dublul scop al proiectelor publicistice ale ACMRR-SRI, respectiv contribuția la formarea unei reale culturi de securitate a populației și prezentarea obiectivă a ofițerilor de informații și instituțiilor de profil, în spiritul prezervării demnității și onoarei lucrătorilor în domeniu.

BUCUREȘTI

ACMRR-SRI a organizat, la 19 decembrie 2014, în sala ARCUB, un simpozion intitulat „*Serviciile de informații și evenimentele din decembrie 1989*”, în cadrul căruia au fost prezentate lucrările „*Cine a tras în noi în decembrie 1989?*” aparținând istoricului Mihail M. Andreescu și „*Adevăruri necesare. Marota deconspirării Securității*”, editată de ACMRR-SRI.

În cursul dezbaterilor, moderate de Mihail M. Andreescu, au

intervenit prof. univ. dr. Cristian Troncotă, Paul Carpen, ing. Mihai Montanu, col. (r) Filip Teodorescu, care au abordat teme rămase controversate, chiar la 25 de ani de la momentul respectiv, între care responsabilitățile pentru cei uciși după 22 decembrie 1989, caracterul revoluției române, interferențele revoluție-complot-lovitură de stat, existența și rolul unor agenți provocatori străini și, nu în ultimul rând, implicarea și rolul serviciilor speciale românești și străine în derularea evenimentelor.

În acest sens notăm o interesantă subliniere a ing. Mihai Montanu, și anume că „ajutorul extern” acordat de anumite servicii speciale în pregătirea și derularea evenimentelor din decembrie 1989 a venit, în esență, în sensul dorinței populare de schimbare a regimului.

Remarcăm, de asemenea, faptul că prezentările invitaților au fost urmate de numeroase intervenții ale unor participanți din public, care au rememorat momente inedite la care au participat sau au fost martori și care au completat tabloul, rămas complex și controversat, al evenimentelor din decembrie 1989.

BUCUREȘTI

La 17 decembrie 2014 a avut loc la Librăria Mihai Eminescu lansarea volumului „*Duplicarii*” al colegului nostru prof. univ. dr. Cristian Troncotă. Lucrarea a fost prezentată prin scurte alocuțiuni de către istoricii Liviu Țăranu, Constantin Corneanu și Florin Banu.

Evenimentul a prilejuit dezbateri aprinse, care s-au întins pe mai multe ore și care s-au referit, între altele, la aspectele controversate ale evenimentelor din decembrie 1989, la diversiunea „securiști-teroriști”, la rolul Armatei, respectiv al serviciilor speciale sovietice în derularea evenimentelor.

Aspectele principale abordate în lucrare au fost dezbătute în intervenții ale istoricilor Ioan Scurtu, Aurel V. David, Constantin Corneanu, precum și ale col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR-SRI și gl. bg. (r) Vasile Mălureanu, membru al colegiului de redacție al revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*”.

PAGINI LITERARE

EMIL DREPTATE

Emil Dreptate, filolog, este membru al Uniunii Scriitorilor și vicepreședinte al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România. Autor prolific, a colaborat la prestigioase reviste literare și, în același timp, a publicat un însemnat număr de volume de poezie asupra cărora s-au aplecat cu rigoare analitică, dar și dintr-o perspectivă critică, nume de rezonanță ale criticii literare autohtone.

Criticul literar Zaharia Sângeorzan caracteriza în „România Literară” poezia lui Emil Dreptate: „Realitate și vis, neliniște și reculegere, se conjugă într-un scenariu de paradoxuri (...)”. În aceeași revistă, un alt critic, Gheorghe Grigurcu scria despre poezia autorului: „Muzicală, strânsă cu eleganță în tiparele unei proze tradiționale, producția lui Emil Dreptate exprimă o tendință a decorporalizării trăirilor. Sângele său apare subțiat, întomnat, răspunzând cu melancolie decorului medieval local, într-un amestec de reflexe istorice și uneori declinante ...”. Emil Dreptate este, de asemenea, prezent în mai multe antologii, unele bilingve, precum și în numeroase dicționare literare, inclusiv cu caracter biografic.

Creația sa poetică este densă, având o lucidă și demnă solemnitate pe un discurs liric tonic, care deschide largi spații spre meditație și reflecție, deși aparent pare a fi ermetizată de unele asocieri de cuvinte neașteptate.

Cu toate că uneori apar palide infuzii festive, poezia sa se constituie, mai degrabă, într-o modalitate de comunicare ritualică de sentimente, de așteptări și refuzuri, cu tonalitate incantatorie, definite în parte și de jocul succesoral al ciclurilor existențiale.

Poezia lui Emil Dreptate este efluxul unor intense trăiri lirice.
(Gheorghe Trifu)

GEOGRAFIE IMAGINARĂ

Imaginară geografie a copilăriei
Prin care mai trec
Ca o rotire de aripi
Ecoul se-aude
Foșnet întunecat
Peste urmele toate
Desenând imaginare ținuturi

În porțile caselor
- Semn prea târziu -
Că un zgomot
Căzând de pe scuturi
Mereu te găsesc
Pământ îndepărtat
Dintre mereu și niciodată

FLORI ALE TOAMNEI

Flori albe de salcâm flori ale toamnei
Voi arbori singuratici pe drumurile șesului
Care țineți umbra grădinii în vară
Și iarna o apărați de năvalnicul vânt

Voi singuratici salcâmi ai copilăriei mele
Prietenii ai tufelor de mure și de soc
Parcă revăd și acum de depărtare
Frunzele voastre albaștri de atâta întindere

Voi care vesteți cu florile voastre
Toamna bogată și lungă brume târzii
Întotdeauna când vă revăd
Îmi reîntâlnesc îndepărtata copilărie

Veți fi de-atunci bătrâni de-atâta vreme
Sau poate mai puțini, salcâmi mei
Dar cei rămași veți înflori spre toamnă
A nu știu câta oară spre revederea noastră

TRECEAM CU FLORILE DE SALCÂM

Treceam cu florile de salcâm
Cu praful din drumuri și uliți
Sub înaltele bolți ale verii.
Murele sângerău
Peste pașii de mâine.
Și ropotul ploii

- O fereastră luminată
În așteptarea unui oaspete. -

Din cântecul acela
Cu grădinile lui suspendate în vis
N-a mai rămas
Decât locul gol.

Ce auzi tu,
Acum,
Sunt mugurii.

AM UMBLAT PE DRUMURI DEPARTE

Am umblat pe drumuri departe
Cât să învăț
Că spinii din cale
N-au fost
Decât floarea acelor din sânge.

O, bucurie a zborului,
Fulg alb
Peste întunericul nopților ...

Început și sfârșit
A toate ce sunt ale vieții ...
Plecând,
Am lăsat zăpezile să lumineze

ÎMPREJURUL MEU

Împrejurul meu vei fi tu
Totdeauna.
O lumină a memoriei
Venind
De unde vin acum
Numai rândunelele copilăriei
Ca un murmur.

Împrejurul meu

Totdeauna prin zile,
Prin arșița și ploile lor
Asemenea ierbii
Pe neștiute, cu râvnă,
Va fi să-mi clădești
Orizonturi.

Împrejurul meu, totdeauna,
Un gând
Pe care îl leagănă sufletul.

ȘI PARCĂ TOT MERGEAM

Și parcă tot mergeam și nu era
Decât un val de aer fierbinte și curat
Pe dunga umbrei steaua luneca
Precum un călăreț întârziat
Se auzeau galopuri mari la valuri
Colina te întâmpina din vis
De când trecură Doamne vânătorii
Că iată cerul a rămas deschis

BEBE-SOFRONIE MĂCIUCĂ

UNUI EROU

Într-o zi de praznic m-am trezit devreme
Și către cimitir m-am îndreptat,
N-am așteptat suspine să mă cheme
Din alte lumi ce nu le-am cercetat.

Cu pioșenie-am aprins o lumânare
La crucea nenumitului erou,
Ce a plecat la cea dintâi chemare
Și nu s-a mai întors în satul său.

Cândva, demult, avea chiar un renume
Și-l pomeneam cu toți la sărbători
Iar după legi și datine străbune

Mormântul i-l acopeream cu flori.

Dar legile ni s-au părut că-s rele
Și că datinele s-au perimat.
Ne-am scuturat ca de-un păcat de ele
Iar numele eroului a fost uitat.

Dar va veni o vreme, nu se poate
Când remușcările vor roade în noi
Și când istoria spălată de păcate
Îi va repune în drepturi pe eroi.

NE MUSRĂ EMINESCU

Mi-a fost dor de Eminescu
Și-am plecat la Ipotești
L-am găsit șezând în prispa
Casei sale părințești.

El m-a zărit de departe
Și mi-a urat bun sosir
Eu sfios i-am întins mâna
Adresându-i bun găsit.

L-am întrebat cum se simte
Dacă este sănătos
A evitat să-mi răspundă
Și mi-a mulțumit frumos.

M-a poftit apoi la masă
Și-ntr-o scurtă reverie
Mi-a vorbit cu-amărăciune
De poezi și poezie.

Versurile – zicea dânsul –
Nu-s cuvinte potrivite
Ci sunt picături de suflet
Ce în viață vor să intre.

Dacă nu te-aprinzi ca focul

Și nici muza nu te-mbie
Nu-ți mai chinui creionul
Pentru-a scrie poezie

Fiindcă lumea e sătulă
De minciuni și de păcate
Și-i pe cale să sucombe
De atâtea surrogate.

Azi s-au înmulțit poeții
Și se scriu prea multe versuri
Fără cap și fără coadă
Fără rimă și-nțelesuri.

Mulți, prea mulți sunt festiviștii
Cei ce scriu doar la comandă
Te sufoci de-atâtea versuri
Fără cap și fără coadă.

Dacă nu ai har și muză
Pentru-a scrie poezie
Vei fi mai stimat de oameni
Dacă-nveți o meserie.

După-aceste gânduri clare
Spuse cu profund regret
M-am iluminat pe dată:
E-un blestem să fii poet.

DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA ACMRR – SRI

- Sucursalele ACMRR-SRI au organizat reuniuni dedicate sărbătoririi Zilei Naționale a României, în cadrul cărora a fost transmis Mesajul domnului George-Cristian Maior, directorul SRI, adresat cu această ocazie cadrelor în rezervă și în retragere. În cursul reuniunilor au fost abordate și probleme ce au rezultat cu ocazia reuniunii Consiliului Director al ACMRR-SRI, precum și propuneri pentru activitățile ce urmează a fi organizate în 2015.
 - La reuniunea Sucursalei **Arad** au fost prezentate preocupările literare și cele mai recente apariții editoriale ale unor membri ai Sucursalei.
 - La Sucursala **Alba** a fost organizată o reuniune la care a participat și conducerea Direcției Județene de Informații, în cadrul căreia au fost acordate premii câștigătorilor concursurilor organizate la nivelul Sucursalei.
 - Sucursala **Neamț** a fost reprezentată la festivitățile organizate de autoritățile locale cu ocazia Zilei Naționale, precum și la cele care au marcat cei 25 de ani de la evenimentele din decembrie 1989.
- La 22 decembrie 2014 Sucursala **Sibiu** a marcat comemorarea eroilor martiri căzuți la datorie în timpul evenimentelor din decembrie 1989 prin depunerea unei coroane de flori la monumentul din fața Inspectoratului Județean de Poliție Sibiu.
- Membri ai Sucursalei **Alba** au participat la acțiunile organizate de Direcția Județeană de Informații pentru aniversarea a 40 de ani de la crearea profilului antiterorist.
- Membri ai Sucursalei **Bihor** au participat, împreună cu reprezentanți ai organizațiilor similare din MAI și MapN la un concurs de tragere cu pistolul organizat cu prilejul Zilei Naționale a României, la care colegul nostru col. (r) Cornel Pop a fost desemnat cel mai bun trăgător, cu 39 puncte din 40.
- Sucursala **Vâlcea** a organizat, la 15 ianuarie, o acțiune culturală în cursul căreia a fost omagiat poetul Mihai Eminescu, la care au participat numeroși colegi, precum și conducerea Direcției Județene de Informații.

Totodată, a continuat proiectul *Colind aniversar*, printr-o vizită la col (r) Dicu Nicolae, la aniversarea vârstei de 75 de ani.

- Sucursala **Neamț** a marcat aniversarea poetului Mihai Eminescu prin participarea la festivitățile organizate la Biblioteca județeană „G. T. Kirileanu”, iar ziua Unirii Principatelor a fost marcată prin participarea la simpozionul intitulat „Unirea, națiunea a făcut-o!”, organizat de Complexul muzeal județean, precum și la festivitățile organizate în centrul istoric al municipiului Piatra Neamț.
- „Ziua culturii naționale” a fost marcată și la nivelul Sucursalei **Olt**, ai cărei membri s-au întâlnit cu locuitorii comunei Izbiceni, la centrul cultural „Tudor Gheorghe”. Cu această ocazie au fost prezentate și oferite centrului cultural revista „Vitrallii – Lumini și umbre” și volumele „Adevăruri necesare” și „Adevăruri incomode”
- Sucursala **Bihor** a primit, cu ocazia sărbătorilor de iarnă, vizita unui grup de copii conduși de parohul bisericii din comuna Husasăul de Criș, care au interpretat colinde și scenete tradiționale românești.
- Pentru al patrulea an consecutiv, un număr apreciabil de membri ai Sucursalei **București** au petrecut Revelionul 2015 la un restaurant, în organizarea colegei noastre lt. col. (r) Elena Rădulescu. Deviza participanților a fost relaxare și distracție într-o ambianță plăcută, fără limite de vârstă, acțiune îndeplinită cu succes. La plecare, urarea unanimă a fost „Doamne ajută, să prindem și următorul revelion!”
- Sucursalele Asociației au organizat și în acest trimestru momente festive în care i-au omagiat pe cei care au activat în structurile naționale de informații și au ajuns la vârsta senectuții, dar și pe mai tinerii seniori, începând cu vârsta de 65 de ani. A fost evocată activitatea pe care au desfășurat-o cu dăruire și responsabilitate dedicată apărării intereselor Patriei, protejării valorilor ei fundamentale. Participanții și-au reamintit momente frumoase, reușite sau mai puțin fertile din munca lor, sperând să se revadă peste viitorii cinci ani.
 - În cadrul festivităților organizate de Sucursala **Galați**, concomitent cu acțiunea de omagiere a celor care au împlinit un număr apreciabil de ani, au fost analizate, într-un cadru colegial, măsurile întreprinse în decursul anului și efectele lor, fiind fixate obiectivele etapei următoare. Membrii Sucursalei s-au bucurat, ca de fiecare dată, pentru faptul de a fi împreună și la început de an.

- De la Sucursala **Dolj**, primim o corespondență semnată de col. (r) Ioan Untaru și intitulată „**Comemorare și pomenire**”:

„Sucursala ACMRR Dolj a comemorat, în ziua de 31 ianuarie 2015, amintirea foștilor camarazi și a evenimentelor din istoria instituției noastre județene. Preotul a ținut slujba și i-a pomenit pe cei 220 morți, camarazii noștri din generații diferite ale perioadei din 1948 până în prezent. Evocarea s-a încheiat cu rugăciunea „Tatăl Nostru” rostită de Părinte și murmurată de participanți.

„La Roata” din centrul istoric al Craiovei, într-un decor tradițional cu fotomontaje mărite ale vechii arhitecturi oltenești și roata de car, drugi de porumb și spice de grâu, ne-am ostit la pomană, cu murăturile casei, cârnații din Bănie și zaibărul „Lolescu”. Am mâncat ponderat și ne-am „cinstit” câte puțin, dar am vorbit foarte mult, în prezența activă a Părintelui, motiv pentru care ne-am întreținut într-o ambianță de pioșenie a actului religios de comemorare a morților.

Între noi, profesioniștii, din generații diferite, între 55 și 82 de ani, s-au purtat discuții pro și contra, așa cum este democratic și, de ce nu, în specificul oltenesc, mai repezit.

Cei mai în vârstă își aminteau de vremea ocupației și a controlului consilierilor sovietici, de „păcatele” anterioare anului 1964; cei maturi vorbeau de activitățile de prevenire, de atenționare, avertizare, influențare, iar cei „tineri” se plâneau de dificultățile întâmpinate în „sprijinul” informativ – se cunosc cauzele – precum și despre cultura de securitate, atât de necesară, cu pași mici la noi, înaintată în „west”; despre cibernetizare, implementare și stocarea informațiilor de interes operativ privitoare la: terorism, spionaj, trădare și alte infracțiuni grave la siguranța națională – dar cu grijă față de libertățile și drepturile fundamentale .

Sintetic, „raportăm” redacției „Vitrării – Lumini și umbre” că am trăit o experiență benefică, din care am învățat să iertăm, dar să nu uităm. Să prevenim răul din trecut, cu evenimente ale trădării și violențele cu morți și răniți... și o constatare „statistică”: cei mai mulți dintre camarazii noștri au decedat la vârste cuprinse între 50 și 65 de ani, puțini au ajuns la 75 de ani; prezenți la ceremonie au fost doar 2 colonei de 82 de ani”.

PREZENȚI ÎN VIAȚA ȘI CULTURA CETĂȚII

- Colegul nostru din Arad **col. (r) Alexandru Bochiș-Borșanu**, publică la Editura Concordia volumul *„Atacul corbilor – singuri împotriva revanșei”*, inspirat din bogata sa experiență sa profesională în domeniul antiterorismului, dar și de dificilele momente ale anilor '90 și persecuțiile la care a fost supus, asemenea multor ofițeri de informații care nu făceau altceva decât să apere ființa și valorile naționale. Volumul este prezentat în acest număr al revistei de către colegul nostru Paul Carpen.

Semnalăm, de asemenea, că volumul său *„Strigăt după gratii”* a fost preluat de firma americană Virgo eBooks în scopul difuzării on-line în format electronic, în versiune română și engleză.

- Editura Paco publică volumul de versuri *„Tristeți nemângâiate”*, al colegului nostru **col. (r) Bebe-Sofronie Măciucă**, care constituie o surpriză pentru mulți dintre cei care i-au fost alături în viața profesională și care au acum prilejul de a descoperi în fostul coleg, taciturn și introvertit, un om de o mare sensibilitate poetică.

Poeziile sale exprimă în profunzime cele mai fine resorturi ale ființei umane, fiind adevărate „picături de suflet”, având darul de a sensibiliza cititorul asupra celor mai nobile sentimente, determinându-l să mediteze mai profund la relațiile sale cu cei apropiați.

- Tot o antologie de poezii, intitulată *„Coline de aer”*, publică, la Editura Dacia XXI, colegul nostru **Emil Dreptate**.
- La frumoasa vârstă de 79 de ani, colegul nostru **col. (r) Radu Costache**, din Sucursala **Iași**, este membru fondator al „Asociației Atleților – Masters”, care a aniversat recent 15 ani de existență, și practicant al atletismului de performanță, deținând 40 de titluri de campion național și balcanic la probe de alergare viteză, semifond și cros.

„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE” – PREZENȚĂ ȘI ECOURI

Ca în fiecare număr, prezentăm în cele ce urmează unele dintre ecourile recepționate la redacție în legătură cu interesul cu care revista *„Vitralii – Lumini și umbre”* este primită în mediile instituționale preocupate de problematica securității naționale, în presa de specialitate și în rândul marelui public.

- Interviu cu col. (r) Gheorghe Răbăcel, publicat de col. (r) Grigore Predișor în numărul 21 al revistei, a fost preluat în întregime de cotidianul **Curierul de Vâlcea** din 18 și 19 decembrie 2014, iar în sinteză de publicația **Săptămâna în Oltenia** nr. 57/23-29 decembrie 2014, care adaugă, în subtitlu: „*Supraviețuitorii evenimentelor de acum 25 de ani continuă să lupte pentru restaurarea adevărului istoric fără a culpabiliza per ansamblu Armata*”.
- Sub titlul „*Revoluție sau diversiune? Varianta serviciilor de informații*”, ziaristul Claudiu Matei publică în ziarul **Gorj-Domino** din 22 decembrie 2014 o amplă analiză asupra evenimentelor din decembrie 1989, în care prezintă mai multe puncte de vedere pe această temă apărute în revista „*Vitralii – Lumini și umbre*”.
- Numărul 21 al revistei este prezentat în ziarul sibian **Tribuna** de către N. I. Dobra, care punctează materialele ce evocă evenimentele din 1989 de la Sibiu, menționând că sunt așteptate și amintirile altor participanți direcți „*reale, nu povești, cum am auzit atâtea, de spus nepoților la ... gura caloriferului*”, iar în post-scriptum invitând cititorii: „*dacă vă e teamă, șoptiți-mi-le mie și eu le scriu!*”.
- Ample prezentări ale numărului 21 al revistei sunt cuprinse în cotidianul **Actualitatea Sătmăreană** din 18 ianuarie, sub semnătura prof. Carol C. Koka, **Mesagerul de Bistrița-Năsăud** din 9 februarie, autor Victor Știr, **Ziarul Hunedoreanului** din 9 februarie (autorul, Volodia Macovei, subliniază că materialele sunt „*interesante, cu foarte multe detalii puțin sau deloc știute, care aduc un plus de claritate asupra unui moment istoric încă menținut în ceață, prea puțin și inexact lămurit*”), săptămânalul **Alba 100%** din 12-18 februarie.

* * *

Continuăm în acest număr prezentarea unor lucrări ale **pictorului Traian Brădean**.

oooOOOooo